

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
.681

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Γκαρζαίνος (Αιζαζεύς)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ Δ, ε / ρ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΕΤ' 89
ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΧΒ

Γεωργίου (Αχιλλέως)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ & ΠΕΜΠΤΗΝ
ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΑΤΟ
Αρχ. Διδ. Αδων. Βιδάλου
1378 του έτους 1965

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

2
2B
1

ΚΑΙΡΟΣ Α. ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

THE ARABIC LANGUAGE

BY THE AUTHOR OF THE ARABIC LANGUAGE

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Χρησιμοποιουμένων μετὰ τὸ παράδειγμα.

Αἰσχ.	=	Αἰσχύλος	Ἴσοκρ.	=	Ἴσοκράτης
Αἰσχίν.	=	Αἰσχίνης	Λουκ.	=	Λουκιανός
Ἀνακρ.	=	Ἀνακρέων	Λυκ.	=	Λυκοῦργος (ὁ ῥήτωρ)
Ἀριστ.	=	Ἀριστοτέλης	Λυσ.	=	Λυσίας
Ἀρφ.	=	Ἀριστοφάνης	Μέν.	=	Μένανδρος
Δημ.	=	Δημοσθένης	Ξ.	=	Ξενοφῶν
Εὐρ.	=	Εὐριπίδης	Ὅμ.	=	Ὅμηρος*
Ἡρόδ.	=	Ἡρόδοτος	Πλ.	=	Πλάτων
Θ.	=	Θουκυδίδης	Σοφ.	=	Σοφοκλῆς
Ἰσαΐ.	=	Ἰσαῖος	Φωκυλ.	=	Φωκυλίδης

Ἄλλαι συντομογραφίαι

βλ.	=	βλέπε
ἐνν.	=	ἐννοεῖται
κ. ἄ. τ.	=	καὶ ἄλλα τοιαῦτα
κ. τ. τ.	=	καὶ τὰ τοιαῦτα
πρβλ.	=	παράβαλε

* Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν μὲ πεζὰ. Πχ. Ὅμ., Α 35 (= Ἰλ. Α) ἢ Ὅμ., α 73 (= Ὀδυσ. α).

Χρηματοδότηση της δράσης

Κωδικός	Περιγραφή	Ποσό (€)	Ποσοστό (%)
1	Προϋπολογισμός	1000000	100
2	Επένδυση	800000	80
3	Κόστος	200000	20
4	Κατάσταση	800000	80
5	Κατάσταση	200000	20
6	Κατάσταση	800000	80
7	Κατάσταση	200000	20
8	Κατάσταση	800000	80
9	Κατάσταση	200000	20
10	Κατάσταση	800000	80
11	Κατάσταση	200000	20
12	Κατάσταση	800000	80
13	Κατάσταση	200000	20
14	Κατάσταση	800000	80
15	Κατάσταση	200000	20

Προϋπολογισμός

Κωδικός	Περιγραφή	Ποσό (€)
1	Προϋπολογισμός	1000000
2	Επένδυση	800000
3	Κόστος	200000
4	Κατάσταση	800000
5	Κατάσταση	200000
6	Κατάσταση	800000
7	Κατάσταση	200000
8	Κατάσταση	800000
9	Κατάσταση	200000
10	Κατάσταση	800000
11	Κατάσταση	200000
12	Κατάσταση	800000
13	Κατάσταση	200000
14	Κατάσταση	800000
15	Κατάσταση	200000

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄. Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται ἤτοι τάσσονται ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, κατὰ ὀρισμένους κανόνας.

Οἱ **συντακτικοὶ κανόνες** τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τῆς νέας γλώσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημείωσις. Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἢ περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων μιᾶς γλώσσης, λέγεται **Συντακτικὸν αὐτῆς**.

§ 2. Λόγος συντομώτατος (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) μὲ ἐντελῶς ἀπλοῦν περιεχόμενον καλεῖται (ἀπλῆ) **πρότασις**.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν τῆς μίαις πρότασις εἶναι :

α) **ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως** : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β) **ἐπιθυμίας** : πρόσεχε, κλείσε τὸ παρᾶθυρον (ἀρχ. στέργε τὰ παρόντα!).

γ) **ἐρωτηματικὴ** : εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;).

δ) **ἐπιφωνηματικὴ** : τί ὄραϊον ἄνθος! (ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάπιος!).

§ 4. Ὅταν μία πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ ἀρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται **ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ** : ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἐστὶ σοφός). **μὴ γράφετε**.

Ἄλλως λέγεται **καταφατική** : ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής· (Σωκράτης ἐστὶ σοφός)· γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μία πρότασις πρὸς ἄλλην ἢ ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α) **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος**, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μὲ ἄλλην ἢ μὲ ἄλλας προτάσεις, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ) : ὁ Πέτρος γράφει, ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει **καὶ** ὁ Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, **ἀλλὰ** εὐρίσκεται ἐδῶ. ἦλθε κανεῖς ; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω ; (ἀρχ. ἠγήετο μὲν Χειρίσοφος, ὡπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε. οὐκ ἠμφεσβῆται, ἀλλ' ὠμολόγει. εἰπωμεν ἢ σιγῶμεν ;).

β) **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη**, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτὴν, χρησιμεύει δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν καὶ τρόπον τινὰ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς : ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, **διὰ** νὰ γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, **διότι** εἶναι ἀσθενής. εἰπέ μου, **ἂν** ἦλθε κανεῖς. μείνε ἐδῶ, **ἕως** οὗτου ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἄβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. χαίρω ὅτι εὐδοκίμεις. σκέψαι εἰ ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται).

Σημεῖωσις. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ καταλήγων, ὅταν εἶναι γραπτός, εἰς τελείαν στιγμὴν ἢ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περίοδου καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὅπωςδῆποτε αὐτοτελὲς νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω στιγμῶν.

Ὅστω π.χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφάντος Κύρου Ἐναβάσεως (1, 5, 5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς :

* Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες θνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιῶντες εἰς Βαβυλῶνα ἤρην καὶ ἐπόλων καὶ ἀγοράζοντες σίτον ἕζων.

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α) Ἀπλῆ πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἧτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγόρημα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγόρημα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγόρημα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγόρημα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἧτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ῥηματικὸν τύπον : ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίζει.

2) περιφραστικόν, ἧτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). σὺ εἶσαι Ἕλλην. (σὺ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ῥημασυνδετικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληνες.

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα εἶμι δὲν εἶναι πάντοτε συνδετικόν. Πολλάκις χρησιμοποιεῖται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπάρχειν (ὑπαρκτικὸν εἶμι) : π.χ. Ἔστι Θεός (=ὑπάρχει Θεός).

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικῆ ἢ δευτικῆ) : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἕλλην. ἐκεῖνος ἄδει.

Δύναται ὅμως τὸ ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἧ

φράσις μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά: τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος; Ξ. σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν: Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεὺς.

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον: ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστὶν Πλ. τοῦτό ἐστὶν ἢ ὀρητορικῆ Πλ. ταῦτα τί ἐστι; Ξ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν Πλ. Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπῃ τις Δημ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶ Πλ.

Σημεῖωσις. Τὸ ὑποκείμενον, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περὶ, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς: εἰς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι (= 220 περίπου ἄνδρες) ἐπέμειναν ἐθελονταὶ Θ. ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους Ἡρόδ. οἱ ὀπίθεται ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους (= περίπου πεντακόσιοι).

§ 10. Τὸ συνδεδειγμένον. Συνδεδειγμένον ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα εἰμί (§ 7). Ἄλλ' ἐκτός τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδειγμένα, ὡς

1) Τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἀόριστος καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. φύομαι, ἦτοι τὸ) ἔφυν (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εἶμαι ἐκ φύσεως) κ. ἄ.: οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσι Δημ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν (Πρβλ. Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα).

2) Τὰ ῥήματα γίνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ ὅσα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (= ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (= διορίζομαι) κ. ἄ.: ἡ πόλις φροῦριον κατέστη Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός (= καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς) Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιὸς Αἰσχίν. (Πρβλ. Βγῆκε κλέφτης στὰ βουνά. Ἐκκληρώθηκε ἔνορκος. Ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) Τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι κ.ἄ. : οὗτοι κόλακες καὶ θεοὶ ἐχθροὶ ἀκούουσιν (= ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθετοῦν κληθήσονται Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικὰ, δύναται νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ.τ.τ. (ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον :) ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα (= μὲ εὐχαρίστησιν) Ξ. ἐβελοντῆς ὑπομένει τοὺς πόνοους (= μὲ τὴν θέλησίν του) Ξ. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (= εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. Ἐπύαξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (Πρβλ. Ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε στὸν κάμπο καβαλλάρης. Ἐδιάβαινε καμαρωτός. Ὁ Πέτρος ἦλθε πρῶτος κ.τ.τ.).

Σημεῖωσις. Μὲ μερικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἐν ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρομαι, τρέφομαι κ.τ.τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ῥήμα. (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος) : τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠϋξάτο (= ἠϋξήθη καὶ αὐξήθην ἐγεγόνει μέγιστον) Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἦρθη μέγας Δημ. (Πρβλ. Ὁ Πέτρος σπουδάζει γιατρός = σπουδάζει, γιὰ νὰ γίνῃ γιατρός).

β) Σύνθετος πρότασις.

§ 11. Μία πρότασις εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος : φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμην Πλ. (Πρβλ. Ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὴν πρώτην μέραν χαίρονται. Ἡ μάνα μου ἦταν καλὴ καὶ ἀγαθὴ).

Γ'. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α) Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥήμα μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως μὲ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἥτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν : ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παί-

ζετε. *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τῷ ἀνδρὲ τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτω* Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν: *τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλά ἐστὶ* Πλ.

Σημείωσις. Ἡ τριαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀπτική, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, μὲ περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π.χ. φύλλα = φύλλωμα, ξύλα = ξυλεία κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὅπότε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμὸν: *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν* Θ. *ἦρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφραμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος* Θ. *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάντη* Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ': *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγώ τε καὶ σὺ* Πλ. *οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε* Πλ.

Σημείωσις. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα: *ἐστρατῆγει τῶν νεῶν Ἀριστεύς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάντων* Θ. *βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρρειον στρατόπεδον* Ξ. (Πρβλ. *Σὲ πατάει ἢ Κονιαριὰ κ' οἱ Λαρισιοὶ ἀγάδες*). *οἶδα σαφῶς ἐγώ τε καὶ σὺ* Ξ. (Πρβλ. *Νὰ βαφτιστῶ στή χάρη σου κι ἐγώ καὶ τὸ παιδί μου*).

β) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος,

ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρείος. οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλάι. τὰ παιδία ἐσὶ καλά. ἡ πόλις φρούριον κατέστη Θ. οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες Ξ. ἡ Δῆλος ἐστὶ νῆσος. Ἄλλα

α) πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν μὲ αὐτὸ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὠρισμένον ὄν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπιθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ : ὡς *χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ* (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). *αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν* (= αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β) πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν, ἢ ὁποῖα καλεῖται γενική κατηγορηματικὴ καὶ δηλοῖ συνήθως :

1) *κτῆσιν* : τοῦτο τὸ πεδῖον ἦν ποτε *Χορασμίων* Ἡρόδ. (Πρβλ. *Αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου*).

2) ἐν διηρημένον ὅλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον : *Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων* (= ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους) Πλ.

3) ὕλην : *ἡ κρηεὶς ἐστὶ λίθων μεγάλων* (= ἀπὸ λίθους) Ἡρόδ.

4) *ἰδιότητα* : *εἰμὶ τριάκοντα ἐτῶν* (= τριακοντούτης). (Πρβλ. *Ὁ Πέτρος εἶναι δέκα χρονῶν*).

5) *ἀξίαν* : *πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεται* (= γίνετα πολὺ ἀκριβὸς) Δημ.

§ 15. Μιάς συνθέτου προτάσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν : *Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καλάι εἰσιν.*

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον

γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ μὲν ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου : **συνεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά** Ξ.

3) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰοῦντο γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα : αἰδῶς καὶ φόβος **ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσιν** Ξ. **λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμοι ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν** Ξ.

4) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων : **αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπόνυμοι τοῦ καταστρεφαιμένου καλέονται** Ἡροδ.

Δ'. Ἑλλιπῆς πρότασις.

§ 16. Εἷς ἢ καὶ πλείοτεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοούμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Πρβλ. τὰ σημερινά : **Ὁ Πέτρος!** (ἐνν. εἶναι ἐκεῖ ἢ ἔρχεται). **Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος ; εἶναι** (ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος).

§ 17. Ἑλλειψίς τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦνται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται : τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφρασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή : **πολλάκις ἐθαύμασα** (ἐνν. ἐγώ) Ξ. **τί φασε :** (ἐνν. ὑμεῖς). **ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέριστον ἐγὼ οἶδα** Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦνται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον

α) ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὀριζόμενον ὑποκείμενον νὰ δύνανται κανονικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς **ἐσήμηγε** (τῇ σάλπιγγι) ἢ **ἐσάλπιγξε** (ἐνν. ὁ σαλπικτής), **ἐκήρυξε** (ἐνν. ὁ κήρυξ), **οἰνοχοεῖτω** (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ.τ.τ. (Πρβλ. τὰ σημερινά : **σημαίνει διάλειμμα, σαλπίζει** σσυστίω).

Οὕτως ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὸν φαινόμενον, ὡς βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ.τ.τ., διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐνίστη, ὅταν εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἐπικρατῇ ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, τίθεται ὡς ὑποκείμενον, τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς. ἔσεισεν ὁ Θεὸς Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει "Ομ. (Πρβλ. τὰ σημερινά : βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ.τ.τ. καὶ τὴν παροιμίαν : Τὴ βροθεὶ ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς ;).

β) ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι : τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουσιν ὅτι σὺ) Ξ. μῆδενι χρῶ πονηρῶ· ὦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἁμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἰσοκρ. (Πρβλ. Πῶς σὲ λένε ; Στὰ Σάλωνα σφάζουν ἀρνιά κ.τ.τ.).

γ) ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων : ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς — ἡ πόλις) Θ.

§ 18. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ μιᾶς προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις : ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω) Ξ. μῆδεν ἄγαν (ἐνν. ποιεῖ). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστί). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον Ἰσοκρ. δεῦρο, ὦ Σώκратες (ἐνν. ἐλθέ). Πρβλ. στὸ καλὸ (ἐνν. πήγαινε). χρόνια πολλά (ἐνν. νὰ ζήσης). Θέρος, τρύγος, πόλεμος (=ὁ θέρος καὶ ὁ τρύγος εἶναι πόλεμος).

Σημείωσις. Τοῦ ῥήματος εἰ μὴ τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῆ, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν, ὥρα κλπ., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν, δυνατόν, οἶόν τε, ῥᾶδιον, χαλεπόν-ἀμύχανον ὅσον, θαυμαστόν ὅσον κλπ., ἐπὶ τῶν εἰς-τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκός, πρέπον κλπ. ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστί) Δημ. οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ

μεγάλας διαβολάς ἀπολύεσθαι Πλὺτὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον Δημ. βαρ-
βάρων Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκὸς Εὐρ.

Γενικῶς ἡ ἀπλή παράταξις ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, χωρὶς κανὲν συνδετικὸν ῥῆμα ἦτο ἀρχῆθεν κανονικὴ. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ τοιαύτη σύνταξις, ἰδίως εἰς γνωμικὰ, εἰς ἐπιγραφὰς, εἰς τυπικὰς φράσεις τῶν νόμων κ. λ. π. : *χρηματ' ἀνήρ. χαλεπὰ τὰ καλὰ. ἱερὸς ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος.* (Πρβλ. τὰ σημερινά : Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκορπίσματα. Ἄσκετος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος). Αἱ τοιαῦται ἄνευ ῥήματος προτάσεις καλοῦνται ὀνομαστικαὶ προτάσεις.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλείότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκλίως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων : *κάτοπτρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ (ἐνν. κάτοπτρόν ἐστιν).*

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Ε Π Η Υ Ε Η Μ Ε Ν Η Π Ρ Ο Τ Α Σ Ι Σ

§ 20. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἦτοι προσδιορισμούς : *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κριτίας τῷ Θηραμένει φίλος ἦν Ξ. Ἀγησίλαος παῖς ἔτι ἦν Ξ.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται ὀνομαστικοί. Οὗτοι

α) ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται ὀμοιόπτωτοι· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β) ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται ἑτερόπτωτοι· *εὐὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπιρρήματα ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται ἐπιρρηματικοί : *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσε Ξ. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ξ. (πρβλ. νύκτωρ).*

1. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ὁμοίωπτωτοι.

α) Παράθεσις καὶ ἐπεξήγησις.

§ 21. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς ὁμοίωπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται π α ρ ἄ θ ε σ ι ς ἢ ἐ π ε ξ ἣ γ ἣ σ ι ς αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθέτει ἐν ὁπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: *Δαρείος ὁ βασιλεὺς* (= δς βασιλεὺς ἦν). *Ἀθῆναι πόλις μεγάλη* (= αἱ πόλεις μεγάλη εἰσίν). (Πρβλ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*. *Ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*). *Φιλήσιος καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοὶ* Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω* Πλ. (Πρβλ. *Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος τὰ δυὸ βουνά*). (Πρβλ. καὶ § 13, 1).

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίνει κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσεται αὐτοῦ ἡ λέξις *δηλαδὴ*: *ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα* (= δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) Πλ. *τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οἷποτε σπανίζετε* (= δηλαδὴ ἐπαίνου) Ξ. (Πρβλ. *Οἱ κλέφτες τ' ἀπαντήσανε, οἱ Κολοκοτρωναῖοι*).

Σημείωσις. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον μὲ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως *λέγω* (= θέλω νὰ πῶ, ἐνοῶ): *Τελαμῶνι δεῖξει μητρὶ τε, Ἐριβοίᾳ λέγω* Σοφ. Τότε ὅμως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω*: *προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ, Ἀνδροτίωνα λέγω* (= τὸν Ἀνδροτίωνα ἐνοῶ) Δημ.

§ 22. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμίαι, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ: *ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ* Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἐμαντόν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως* Πλ. Ὁμοίως: *Θεμιστοκλῆς ἤκω παρὰ σέ* (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἤκω κλπ.) Θ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος, λαμβανομένας μετ' ἐμφάσεως, προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός, καθόσον αἱ λέξεις ἡμέτερος, ὑμέτερος καὶ σφέτερος ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν: πολὺ ἀπὸ

τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν (= ἀπὸ τῆς χάρας ἡμῶν αὐτῶν) Θ. οἱ Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξήξαν (= τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ἄμοια σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποια π.χ. δαῖρ ἔμοδ ἔσκε κυνώπιδος (= ἔμοῦ τῆς κυνώπιδος). Γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου (= τῆς Γοργούσ, τοῦ δεινοῦ πελώρου) Ὀμ. Ἀθηναῖος εἰ, πόλεως τῆς μεγίστης (= ἔξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.).

§ 23. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλάκις ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική: **εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης** Ὀμ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπ' τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ μία παράθεσις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται π ρ ο ε ζ α γ γ ε λ τ ι κ ῆ: **ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθηγε θεῖον Ἰοκάστης κέρα Σοφ.**

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις: τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὀμήρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν ἥτερον, ἀμφοτέρων, τούναντίον κ.ἄ.τ. **τὸ λεγόμενον, κατόπιν φορτῆς ἤκομεν** (= ὅπως συνήθως λέγουν) Πλ. **καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προῦδοτε, οὔτος δὲ ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν Αἰσχίν.**

β) Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 24. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν: **μεγάλῃ πόλις** (πρβλ. **μεγαλόπολις**). **ὁ σοφὸς ἀνήρ.**

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν: **ἀγαθοὶ στρατιῶται. μεγάλα πράγματα.** οὐδὲν διαφέρει ἀνθρώπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου Ξ.

Σημείωσις. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν: **πόλις ἐρήμη μεγάλη**

(= ἐρημόπολις μεγάλη). ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω Ξ.

“Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καί : φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός Ξ. Ἄλλὰ τὸ ἐπίθετον πολλὸς λαμβανόμενον μετ’ ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ’ αὐτοῦ διὰ τοῦ τὲ—καί, δὲν ἐννοεῖται ὁμως κεχωρισμένως· διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεσωσμένοι πάρεστε (= διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 25. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων, τῶν μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν, λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀνὴρ, γυνή, ἄνθρωπος, ὀνόματα οὐσιαστικὰ προσηγορικά, τὰ ὅποια δηλοῦν ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ. : γέρων ἀνὴρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί, ἀνὴρ τύραννος, ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς. (Πρβλ. Γέρονς ἄνθρωπος, γριά γυναίκα, παπᾶς ἄνθρωπος).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων, ὄρος, λίμνη, ποταμός κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου : τὸ Πήλιον ὄρος, ὁ Ἄλφειδός ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη.

3) μετὰ οἰουδήποτε ὀνόματος γενικῆ πτώσεως οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν : ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεὺς θρόνος), οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί (= οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί), τὰς ἡδονὰς θήρηνε τὰς μετὰ δόξης (= τὰς ἐνδόξους) Ἰσοκρ. (Πρβλ. Ὁ κάτω κόσμος. Τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σπίτι).

§ 26. Ὁ σύναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ’ ἑαυτὸν, ὡς οὐσιαστικὸν ἔνευ τοῦ ὑπ’ αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποῖον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως : ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρώας οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἀνὴρ). οἱ εἰδότες τὰ δέοντα (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ. (Πρβλ. Ὁ τρελλὸς εἶδε τὸ μεθυμένον κι ἔφυγε).

Ὅττω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοί (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοί

(=ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικός), οἱ ὀλίγοι (=οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (=οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροὶ) κλπ. (Πρβλ. οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοί—τὸ μαῦρο, τὸ ῥετσίνατο, (ἐνν. κρασί): **Τ' ἀντρειωμένου τ' ἄοματα**).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιὰ, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεῖρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ῥητορικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεῖα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη (ἐνν. μοῖρα), κλπ. (Πρβλ. τὰ ξένα—τὸ δεξί, τὸ ζερβί—ἡ καλογερικὴ, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (=ὁ ναός), τὰ ἱερά (=**τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία**), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (=ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζὸν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἵππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἐνν. στράτευμα), τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (=ὁ παρῶν χρόνος, κλπ.) (Πρβλ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπτά κλπ.).

Οὕτω ἀριστεῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν: τὸ κακὸν (=ἡ κακία), τὸ δίκαιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, (=οἱ Ἕλληνας ἢ ὁ Ἑλληνισμός), τὸ βαρβαρικὸν (=οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι).

γ) Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 27. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν παροδικήν¹ ιδιότητα: Ἀγησίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετὰ πρόσωπον φαιδρὸν) Ξ. ἠγλίεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις Ξ. (Πρβλ. Περπατεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι ὄρθιο. Κάθεται μετὰ τὰ χεῖρια σταυρωμένᾳ).

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν εἰς τὴν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἥτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μία ιδιότης, ἢ ὁποῖα διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότη-

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν :

1) Τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ : ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἔως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) "Ὁμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἱ ἀντωνυμίαι αὐτὸς (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστις : πᾶσαν ὁμῖν τὴν ἀλίθειαν ἐρώ. κατεκείμην τὴν νύκτα ὅλην Πλ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἶαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν Ξ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κωνεὶς) Ξ. ἡ καταδίκη ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ (·).

Σημείωσις. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν π.χ. ὁ μέσος = ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος. ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ οὐδ' οἱ πάντες ἀνθρώποι δύνανται' ἂν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. ὡπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ του, λαμβανόμενον) Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενῆς υἱός). (Ἠρβλ. Μῆν εἶδατε τὸ μυστήριον μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου ;).

2. Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι.

α) Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 28. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχήθεν ἦσαν ὀκτώ : ἦτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς : ἦτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

τήτα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ : τέμνει ὀξεῖ τῷ πελέκει (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὀξύν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἐνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστῆν ἢ δὴ καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδές, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην : τέμνει τῷ ὀξεῖ πελέκει (= μετὰ τὸν ὀξύν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὴν ἀμβλύν).

1) **Ἡ ὀνομαστική** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; (= ποιός), ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸν φορέα τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας, ἥτοι ἡ πτώσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πτώσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτώτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ πτώσις τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν κ.τ.τ. **Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος** φηγὸς ἦν **Ξ**. ἤγειτο **Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς Θ**. (**Ὁμίρου**) **Ἰλιάς, Ὀδύσεια**. **ἱερός ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος Ξ**.

Σημείωσις. Πολλάκις συμβαίνει νὰ χρησιμοποιηθῶσι εἰς μίαν πρότασιν μὲ ὀνομαστική, ἡ ὁποία συντακτικῶς δὲν εὐρίσκεται εἰς καμίαν σχέσιν μὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως : **οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐπίσθηται αὐτοῖς χεῖσθαι, ὥστε ὠφελείσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι ; Ξ**. Πρβλ. **Τότε ὁ ποντικός γίνηκεν ἡ καρδιά του.** (Ἀπὸ ἓνα παραμῦθι). Ἡ τοιαύτη ὀνομαστικὴ λέγεται **ψυχολογικὸν ὑποκείμενον** τῆς προτάσεως, διότι ἐκφράζει τὴν ἐννοίαν, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τὴν ὁποίαν οὗτος τὴν παρουσιάζει ἔτσι ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελεῆ, ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς φράσεως, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν τῶν λέξεων.

2) **Ἡ κλητική** εἶναι ἡ πτώσις, μὲ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα : **δεῦρο, ὦ Σώκρατες. ὦ ἥλιε καὶ γῆ.** (Πρβλ. **Ἐδῶ Πέτρο. Μὴ μὲ μαλώνης, Κίσαβε**).

Σημείωσις. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς : **ὦ Ἀγισίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι Ξ. ἡ Πρόκνη, ἔκβαινε** (= ὦ Πρόκνη). (Πρβλ. **Γεῖά σας, χαρὰ σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητᾶδες. Ποῦ εἰστε οἱ Μποτσαραῖοι ;**).

3) **Ἡ αἰτιατικὴ** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα ;** (**ποιόν ;**), **πόσον ;** ἥτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· προσέτι δὲ ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου : **φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν Ξ**.

4) **Ἡ καθαρὰ γενικὴ** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνοσ ;** ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς) τὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν

περιλαμβάνεται κάτι τι, ἤτοι ἡ πτώσις, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐκφράζεται σχέσις κτήσεως ἢ ἐξαρτήσεως, τὸ ὅλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι κάτι τι, ἢ τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται μία ἐνέργεια : αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς. Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἑρακλειδῶν ᾤκισε (= εἰς ἐκ τῶν Ἑρ.). Θ. σταγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχῃ. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο (= ἀπὸ τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : π ὅ θ ε ν ; (ἀπὸ τίνος ; ἐκ τίνος ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τίς ἡ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως : Θέτις ἀνέδου πολιτῆς ἀλός (= ἐκ τῆς θαλάσσης). Ὀμ., Α 359. Ἡρῆ μειδήσασα παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον (= παρὰ τοῦ παιδὸς) Ὀμ., Α 596. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα (= ἀπὸ τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : εἰς τίν α ; διὰ τίν α ; (γιὰ ποιόν ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει μία πρᾶξις ἢ ἐν πρᾶγμα : ἡ μορῖα δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ (= εἰς τοὺς ἀνθρ.). Ἐκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι (= ὄχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κλπ.) ἤλοι ταῖς θύρας (= διὰ τὰς θύρας, ἤτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : π ο ὕ ; π ὅ τ ε ; ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι : Ἀχιλλεὺς εὔδε μυχῷ κλισίης (= ἐν τῷ μυχῷ) Ὀμ. πατὴρ σὸς αὐτόθι μίμνει ἀγρῷ (= ἐν τῷ ἀγρῷ) Ὀμ. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήουν τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον Θ.

8) Ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : με τίν α ; με τί ; (με ποιόν ; πῶς ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συν ο δ ε ὑ εἰ τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειάν του (δοτικὴ τῆς συνοδεΐας) ἢ τὸ ὁποῖον χ ρ η σ ι μ ε ὑ εἰ ὡς ὄργανον αὐτοῦ διὰ ταύτην- (κυρίως ὀ ρ γ α ν ι κ ῆ δ ο τ ι κ ῆ) : ἐντεῦθεν Κῦρος ἐξελαύνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι (= μετὰ τὸ στρατεῦμα) Ξ. Ναυσικᾶ Ἰμασεν μᾶστιγι ἡμιόνους (= μετὰ τὴν μᾶστιγα) Ὀμ.

Σ τ η μ εῖ ω σ ι ς. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἡ ἀπόλειξις μερικῶν

ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πρβλ. οἶκω δοτική—οἶκοι τοπική, οἶκω = οἶκον ἀφαιρετική) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πρβλ. "Ἦρη ἐδέξατο χεῖρι κύπελλον, ἔνθα ἡ λέξις χεῖρι ἠδύνατο νά ἐκλαμβάνεται καί ὡς πτώσεως τοπικῆς = εἰς τὸ χεῖρι της, καί ὡς πτώσεως ὀργανικῆς = μετὰ τὸ χεῖρι της), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσημῶν ἐμπροθέτων (πρβλ. λέγω τινί τι καὶ λέγω πρὸς τινά τι).

β) Ἡ γενική μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 29. Ἡ γενική συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτεροπτώτως προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) ἐν δ ι η ρ η μ ἔ ν ο ν ὄ λ ο ν (γενική διαιρετική): ἀνὴρ τοῦ δήμου "Ομ. (πρβλ. ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ). ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Στήσιλεως (= ἀπὸ τοὺς στρ.). Ἡρόδ. ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν. τὸ ἡμῖν τοῦ στρατοῦ. μέσον ἡμέρας Ξ.

2) τὴν ὕ λ η ν, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κάτι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ: κόπη ἐλέφαντος (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) "Ομ. ἄμαξαί σίτου (= φορτωμένη σιτάρι). "Ομ. ἀγέλη βοῶν (= κοπάδι ἀπὸ β.). Ξ.

3) τὸν κ τ ῆ τ ο ρ α (γενική κτητική): Περικλέους οἶκος. Ἀριστομάχη Ἀριστοκλέους. ἱερός ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτ.). Ξ. οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι Δημ.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συνήθη εἶναι τὰ: οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός).

4) τὸν δ η μ ι ο υ ρ γ ὄ ν τ ι ν ο ς: νόμος Σόλωνος. ἔλκος ὕδρου (= ἀπὸ ὕδρον, ἦται ἀπὸ δάγκωμα ὕδρου) "Ομ.

5) ἰ δ ι ὄ τ η τ α, ἐπὶ ὀνομάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτόμενα μετὰ ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: δύο ἡμερῶν πλοῦς Δημ. ὀκτώ σταδίων τεῖχος Θ. παῖς τριῶν ἐτῶν. (πρβλ. δέκα χρόνων ἀγόρι).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα: δέκα μνῶν χωρίον Ἰσαῖ. ἰερά (θυσία) τριῶν ταλάντων. ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινός ἀξία ἐστίν Ξ. δόξα χρημάτων οὐκ ὄνητή Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν: δίκη κλοπῆς (= διὰ κλοπῆν). ὄργη τῶν πρρατομένων Δημ. (πρβλ. Ἡ πίκρα τοῦ χωρισμοῦ). οὐδείς ἐνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὰ: αἴτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος).

1. Παρ' Ὁμήρω ἡ λέξις ψιλοῦται

8) τὸ ὑποκειμενὸν ἐνεργείας τινὸς (γενικὴ ὑποκειμενική): *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* Θ. (= οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (Πρβλ. εἶναι θέλημα Θεοῦ = θέλει ὁ Θεός).

9) Τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικὴ ἀντικειμενική): νομεὺς ἀγέλης Ξ. (πρβλ. νέμει ἀγέλην). ἡ τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια (πρβλ. ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων). Κρίτων ἦν Σωκράτους δμιλητῆς Ξ. (πρβλ. ὠμίλει Σωκράτει). Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν (πρβλ. ἤκουσε καὶ ταῦτα).

§ 30. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ ὅσα ἔχουν ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

1. συντάσσονται μετὰ καθαρῶς γενικῆς (§ 28,4) τὰ ἐπίθετα
α) τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγωρός **τινος**.

β) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσιμον **τινός**.

γ) τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: ἐμπειρος, ἀπειρος, τρίβων, ἀθήσης **τινός**. Πλ.

δ) τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά: μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης **τινός**.

ε) τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά: φειδωλός, ἀφειδής **τινος**.

στ) τὰ ἀρχικὰ καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός **τινος**.

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ αιτιατικῆς: οἰωνῶν σάφα εἰδώς. Ὀμ., α 202. διδασκόμενος πολέμοιο Ὀμ. Π, 811 (πρβλ. ἐμπειρός **τινος**).

II. Συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 28,5) τὰ ἐπίθετα

α) τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά: μόνος (= ἀποκεχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός **τινος**.

β) τὰ στερήσεως σημαντικά: ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὄρφανός **τινος**.

γ) τὰ διαφορᾶς σημαντικά: διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλότριός **τινος**: ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.). Ξ.

δ) τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν ἔννοιαν συγκρίσεως (γενική συγκριτική): πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστίν (= ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. ναυμαχία αὕτη μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγενῆται Θ. Ἐπύα-
ξα προτέρα Κύρου εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημείωσις. Ὅτι ἡ γενική, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἀφαιρετική (§ 28,5), ἥτοι πτώσις, ἥτις δηλοῖ τὸ πῶθεν ὀρμά-
ται τι, δεικνύει σαφῶς ἡ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται με ἐμπρόθετον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικὴν: Ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα. Ὀρφανός ἀπὸ πατέρα. Διαφορετικός ἀπὸ σένα. Ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦ-
λον.

γ) Ἰδιαιτεράι παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 31. α) Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται πρῶτος ὄρος τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ. καλεῖται δεῦτερος ὄρος τῆς συγκρίσεως: ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης ἐστίν (Ὀλυμπος ἀ' ὄρος τῆς συγκρίσεως — Ὀσσα β' ὄρος τῆς συγκρίσεως).

2) Ὁ ἀ' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὄρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα: τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.

3) Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως

α) ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πρβλ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου ἦ (= παρὰ) καὶ ὁμοιο-
πτώτως πρὸς τὸν ἀ' ὄρον τῆς συγκρίσεως: σιγὴ ποτ' ἐστὶν αἰρετωτέρα λόγου (= ἀπὸ τὸν λόγον). προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν (= ἢ ἐτέραις, παρὰ εἰς ἄλλους) Θ. τὸ φυλάσσειν τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι ἐστὶν Δημ. Παρούσατις ἐφίλει Κύρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἄρταξέρξην Ξ. οἱ Πέρσαι Κύρω μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.

β) ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικὸν, ἀλλὰ κάποια ἄλλη λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ ἦ καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν ἀ' ὄρον τῆς

συγκρίσεως : *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἦττον ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδριατρίβουσι* Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντι ἢ πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς (ὅπως συνθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : *μείζονα ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω* (= ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου* (= ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ δίκαιον) Πλ. *ἡλλο ἐκλείφεις λικνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξενέβησαν* Θ.

'Όταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξύ τῶν συγκρινόμενων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ τοῦ ἢ ὥστε ἢ διὰ τοῦ ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφάτου : *'Αχις ἔτυχε σεμνοτέρως ἢ κατ' ἀνθρωπων ταφῆς* Ξ. *φοβοῦμαι μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ* Ξ.

§ 32. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται, ὡς ἐννοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς : *τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείois, ἀπαλώτερα δὲ* (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. *ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἦττον τῶν ἐναντίων ἐστίν* = ἦττων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (Πρβλ. *'Ο Πέτρος ἔχει μεγαλύτερον σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο* (= ἀπὸ τοῦ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότος κ.τ.τ., αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μετὰ τῆ καὶ ὀλόκληρον πρότασιν : *ἡ Κακία ἐφαίνετο λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος* (= ἡ ὄντως ἦν, δηλ. ἀπὸ ὅ,τι πράγματι ἦτο) Ξ. *ἐγένετο κρείσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου* (= ἡ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) Θ.

§ 33. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ιδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμόν. 'Η τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ὑπεροχῆς*. (Ὅπως εἰς τὰ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ιδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐnergεῖαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἡ ὑπάρχουσα μεταξύ αὐτῶν ἀντίθεσις. 'Η τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ἀντιθέσεως* : *Ξενίας καὶ Παιῶν κακίους εἰσι περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμῆς*

ἀπρεπής τινι: τύραννος ἅπας ἐχθρός ἑλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος Δημ.

Σημείωσις: Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κηρικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά: οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι τῆς πόλεως (§ 29,3)

β) Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς (§ 28,8) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχήν, προσέγγισιν ἢ μεῖξιν, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ σύν. ὁ αὐτός τινι—ὁμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερέης τινι—ἴσος, ἄνισος, ἰσόροπος, σύμφωνος, συνωδός, ὁμόγλωσσός τινι—ἀκόλουθος, διάδοχός τινι—πλησίος, γείτων, ὁμοιος, συμμελής, ἀμεικτός τινι—συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἐνοχός τινι: οἱ πονηροὶ ἀλλήλοισι ὅμοιοι Πλ. αἰδὸς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, πολλάκις ἢ δοτικῇ λαμβάνεται βραχυλογικῶς: κόμαι Χαρίτεσιν ὁμοίαι (= κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὁμοί (Πρβλ. § 32).

Σημείωσις 2. Ἡ μετὰ ἐπιθέτων συναπτομένη δοτικὴ σημαίνει ἐνίοτε ἀναφοράν, ἦτοι τὸ κατὰ τι: φιλοπροσέγγηρος τῷ τρόπῳ. ἐρρωμενέστατοι ταῖς ψυχαῖς.

γ) Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπτωπος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφοράν: τυφλὸς τὰ τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ.

Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα: ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖρος τεττάρων πλῆθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ὠκείτο, Θάρακος ὄνομα.

δ) Αἱ πλάγια πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 37. α') Γενικῆ. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

α) ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά: ἐνταῦθα τῆς ἡπείρου Θ. πολλὰχοῦ τῆς γῆς Πλ. πρῶτὴ τῆς ἡμέρας Ἡρόδ. τημιχαῦτα

τοῦ θέρους Ἄρφ. τρεῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν (= μέχρι χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενικὴ καὶ καθαρὰ τοῦ ὅλου· πρβλ. § 29, 1).

β) ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω) εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν, ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οἷον· ἔξω, ἐκτός, πόρρω ἢ πρόσω, κρούφα, λάθρα (τινός): βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (= ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. (Πρβλ. Πῶς εἶναι ἀπὸ ὑγείαν;). Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κείται (= ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικὴ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς· πρβλ. § 28,5 καὶ § 30, II).

Σημείωσις. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ἔπισθεν, ἐκατέρωθεν, μεταξὺ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ γενικῆς: ἀξίως λόγου (πρβλ. ἀξίος λόγου), οὐκ ἀπείρως αὐτοῦ ἔχω (πρβλ. ἀπειρός τινος).

(2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ), ἡ ὁποία δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος, τὸ ὅποιον προκαλεῖ τὴν ἀναφώνησιν: φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαὶ κακῶν! οἴμοι τέκνων Εὐρ.

§ 38. β') Δοτικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς ὀργανικῆς, § 28,8) συνήθη εἶναι τὸ ἅμα (= σύν, συγχρόνως μέ), ὁμοῦ (= μαζὶ μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχροῦ ἐστι (= ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ) Πλ. ὁμοῦ τῷ πηλῷ Ξ. ὁμοίως ἐκείνω (πρβλ. ὁμοίος τινι). συμφερόντως τοῖς φίλοις (πρβλ. συμφέρει τοῖς φίλοις Ξ.). ἐπομένως τῷ νόμῳ (πρβλ. ἐπομαί τινι Πλ.).

§ 39. γ' Αἰτιατικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ νῆ ἢ ναὶ μὰ (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ μὰ ἢ οὐ μὰ (ἐπὶ ἀρνήσεως): νῆ Δία ἢ ναὶ μὰ Δία, μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία· (πρβλ. μὰ τὴν Παναγία).

Σημείωσις. Ἡ παρά τὸ νή ἢ μὰ αιτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθούσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως ὀμνυμι (ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα: νή Δία (= νή, ὀμνυμι τὸν Δία). Βλ. Ὁμ. Υ' 585. Ξεν. Κύρ. Ἄν. 6, 6, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 40. Αἱ ἀντωνυμῖαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς μίαν πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 21 κ.έ., § 29) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 24 κ.έ.).

α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

§ 41. 1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (σφεῖς) ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ἢ ὑπὸ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) αὐτὸς ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρόσωπον: "Ἐκτορος ἦδε γυνή (ἐστὶ) "Ὁμ. οὔτε ἡμεῖς ἐκεῖνου ἔτι στρατιῶται, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν μισθοδότης Ξ. αὐτὸς ἔφα (=ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδή, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί, σοῦ, σοὶ κλπ.) χρῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή (πρβλ. § 17). "Ἄλλως κακοδικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.): ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινώ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἔλθειν Ξ. (πρβλ. Ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημείωσις. Οἱ ὀρθοτονούμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων: παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἄλλὰ: πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς με.).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγια πτώσεις τῆς

προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως (βλ. κατωτέρω § 42, 2, β'): *ἔλεξαν ὅτι πέμψειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς* (=σφᾶς αὐτούς—αὐτούς) Ξ. Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγιοι πτώσεις τῆς αὐτότου, ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχη ἐμφασίς: *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος Κύρῳς ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεϊκοὺς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ διδοει) Ξ. *τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον* Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτότου

α) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτικῆ, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικὴ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ: *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι παρὰ Ἀριαίον* Ξ. (πρβλ. § 27, 2).

β) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δῆλωσιν ταυτότητος: *τὴν Ἀττικὴν ἄνθρωποι φησὺν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ* (= οἱ ἴδιοι, καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ) ὡς ὀριστικὴ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων: *καὶ αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι* (καὶ ἐγὼ αὐτός) Θ. *σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτὸς ἐκβήσει σοφός* (=καὶ σὺ αὐτός, καὶ σὺ ὁ ἴδιος) Ξ. *ἔδοξε δὲ χρῆναι αὐτούς τε ἔλθειν ἐπὶ θεῶν τάνδρος καὶ ἡμᾶς συμπαραλαβεῖν* (=ἡμᾶς τε αὐτούς=καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι) Πλ.

δ) κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ὀνομάτων, οἷα τὰ ὀνόματα στρατηγός, πρεσβευτής κλπ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξάιρη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ κύριον καὶ σπουδαιότατον: *Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτός* (=πρῶτος στρατηγός μὲ τέσσαρας ἄλλους συστρατήγους) Θ.

β) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.

§ 42. 1) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου· πρβλ. *ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ* (=ἔλη-

σμόνησα τὸν ἑαυτὸν μου) Πλ. γνῶθι **σαυτὸν** (= τὸν ἑαυτὸν σου). ἑαυ-
 τοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ (= γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α) ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀντὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυ-
 μιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ
 τῆς ἀντωνυμίας καὶ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, εἶναι ἐν καὶ
 τὸ αὐτό· (ἄ μ ε σ ο ς ἢ ε ὑ θ ε ῖ α ἀντανάκλασις) : (ἐ γ ῶ) ἐπελαθό-
 μην ἑμαυτοῦ Πλ. (ὑ μ ε ῖ ς) βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς Πλ. ὁ σοφὸς
 ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Συνήθως ὁμως (κατὰ τὸ δο κε ῖ μοι ἢ ἐ μο ῖ δο κε ῖ) λέ-
 γεται δο κ ῶ μοι καὶ ἐ μο ῖ ἢ ξ μοι γε δο κ ῶ, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ δο κ ῶ
 ἐ μ α υ τ ῶ.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ
 εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως : τὸν κωμάρχην ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς
 τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας (= πρὸς τοὺς δούλους τ ο υ, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β) κατὰ τὸ γ' ἴδια πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφατικὰς
 ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνουменον δι' αὐτῶν πρόσωπον
 ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης
 προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ὑποκείμενον
 τῆς κυρίας προτάσεως· (ἔ μ μ ε σ ο ς ἢ π λ α γ ῖ α ἀντανάκλασις) : οἱ
 Κλαζομένοι τὴν Πολίχραν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσι αὐτοῖς πρὸς
 ἀναχώρησιν Θ. ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκρι-
 βῶς ὄρᾶν Ξ. πολλοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφείναι
 τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσάμενους Ξ.

Πολλάκις ὁμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανάκλασεως χρησιμοποιοῦται ἡ
 προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου, κατὰ τὰς εὐχρήστους πτώ-
 σεῖς αὐτῆς (οἶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς, § 41,3), συνηθέστερον δὲ αἰ πλάγια
 πτώσεῖς τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας α ὑ τ ὅ ς , ὅταν ὁ λόγος νοη-
 ται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγ-
 γραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως :
 λέγεται Ἐπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας
 (= αὐτῶ) Ξ. οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων σφᾶς κατάγειν (= αὐ-
 τοὺς) Θ. λέγεται δεσθῆναι ἢ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα
 αὐτῇ Ξ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε

καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου : δεῖ ἡμᾶς ἐρῆσθαι ἑαυτοὺς (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (ὕ μ ε ῖ ς) ἀποφαίνετε σκαιοτάτους ἑαυτοὺς (= ὑμᾶς αὐτοὺς) Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προῆλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, τὸν ἑαυτὸν μου, τὸν ἑαυτὸν σου, τὸν ἑαυτὸν του κλπ.

γ) Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 43. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.) ἐκφέρονται πάντοτε (ὅπως καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι) ἄνευ ἄρθρου : ἀγαπᾶτε ἀλλήλους (= ὁ ἕνας τὸν ἄλλον). βασιλεία καὶ τυραννίς διαφέρουσιν ἀλλήλων.

Σημείωσις. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) : διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐχθρας (= τὰς πρὸς ἀλλήλους) Ἰσοκρ. ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνας (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

δ) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 44. 1) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ : ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται — ὑμέτεροι στρατιῶται κλπ. (πρβλ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος — ἰδικὸς μου φίλος κλπ.).

2) Χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μ ο ὕ, σ ο ὕ, ἡ μ ὶ ω ν, κλπ., § 29,3), ὅταν ἡ σχέσηις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως ἢ δὲν ὑπάρχη μὲν ἐμφασίς, ὑπάρχη ὁμοῦ ταυτότητος τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας : ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), ὁ σὸς φίλος (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), ὁ ἡμέτερος πατήρ (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ) κλπ. — (ἐ γ ῶ) στέργω τὸν ἐμὸν φίλον (= τὸν φίλον μου), (ὕ μ ε ῖ ς) στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον (= τὸν φίλον σας) κλπ.

Σημείωσις 1. Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -ὸν (πρβλ. ἐμὸς, -ή, -ὸν κλπ.) εἶναι ὀλιγὸς ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς σύγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (οὗτος ἢ ἐκεῖνος) : ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (= ὁ φίλος του) — ὁ τούτου φίλος (= ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἡ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενική τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενική τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων) : ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των) — ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικός των φίλος) κλπ.

Σημείωσις 2. Ὄταν ὑπάρχη ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὅποιον δηλοῦται διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σός, ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου, ἢ γενική τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἐαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἡ γενική ἐαυτῶν (πρβλ. § 22, Σημ.) : (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεις) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). (οὗτοι) στέργουσι τοὺς ἐαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

ε) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 45. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος,

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως, (ἦτοι ὅταν κανεὶς τὰς χρησιμοποιηθῆ δεικνύων συγχρόνως μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ τὸ βλέμμα)

α) τῆς ὄδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν : Πλάτων ὄδε (=ἐτούτος ἐδῶ ὁ Πλ.). ἦδε ἡ ἡμέρα (=ἐτούτη, ἦτοι ἡ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Οὕτω πολλάκις ἢ ὄδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμός μετὰ δείξεως : ξὺν τῆδε ἀδελφῇ (=ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. σκήπτρον τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς (=ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β) τῆς οὗτος (=ἐτούτος, αὐτός) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενοτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα : οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει (=αὐτοί, οἱ συστρατιῶταί σου) Ξ.

Οὕτω ἢ οὗτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ τῆς σὺ μετὰ δείξεως : οὗτος, τί ποιεῖς; (ἐ! σὺ αὐτοῦ) Ἄρρ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ

χρονικῶς : νῆες **ἐκεῖναι** (=πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. **ἐκεῖνης** τῆς νυκτός οὐδεις ἐκοιμήθη Ξ.

2) **ἐπὶ νοητῆς δειξέως**, (ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύη τι, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ), ἡ μὲν ο ὕ τ ο ς συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὅ δ ε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα : **ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε** (=αὐτὰ λὲς ἐσύ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δειξέως καὶ ἡ ἐκείνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς ο ὕ τ ο ς ἢ τῆς ὅ δ ε ε : **Χειρίσοφος μὲν ἀνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ** (= οἱ σὺν τούτῳ—οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. **ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονὴν** Πλ. (§ 21, 2).

§ 46. Αἱ ἀντωνυμίαι τοι ὁ σ δε, το σ ὁ σ δε (καὶ τ η λ ι κ ὁ σ δε διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπὸ τὰς ταυτοσημίας ἀντωνυμίας τοιο ὕ τ ο ς, το σ ο ὕ τ ο ς (καὶ τ η λ ι κ ο ὕ τ ο ς), ὅ,τι διαφέρει ἡ ὅ δ ε ἀπὸ τὴν ο ὕ τ ο ς : ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρῶν **τοιαῦτα τοιάδε** πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πρβλ. ἀκούσας **ταῦτα τάδε** εἶπε).

§ 47. Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας ο ὕ τ ο ς (ἡ σπανίως τῆς ἐκείνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν : **ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φόντων κακῶν αἷτιος** Δημ. (πρβλ. **τῆς θάλασσας τὰ κύματα αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν**).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας ο ὕ τ ο ς καὶ ὁ συνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὁποῖος ἐξαιρέται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον : **ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὗτω πράττειν** (=καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. **ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς** Ξ. (πρβλ. **λίγοι μού' φουγαν κι ἐκεῖνοι λαβωμένοι**).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἐξαιρομένη μία ῥηματικὴ ἔννοια διὰ τοῦ καὶ τ α ὕ τ α : **Μένωνα δὲ οὐκ ἐξήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαιου ὄν τοῦ Μένωνος ξένου** (= καὶ δὲν τὸν ἐξήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. **οὐ ταῦτὰ ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων** (= καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

στ') Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 48. 1) Ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τ ἰ ς σημαίνει ὅ,τι ἡ ἀντωνυ-

μία ποιός εις τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιός) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς: **τίς** ἀγορεύει βούλεται; **τίνος** τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν; Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποιός σημαίνει ποιός λογιῆς; τί λογιῆς; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις **περὶ τοῦ ποιοῦ** ἐνὸς προσώπου ἢ ἐνὸς πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν: **ποιόν** σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; "Ομ. (πρβλ. οὐδεις ἠρώτα **ποία** **τις** εἶη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ **τίς**; Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποιός ἀντι τῆς τίς ἐπιθετικῶς: **ποίους** λόγους οὐκ ἀηλώσαμεν; (= τίνας λόγους) Ἴσοκρ.

Σημείωσις. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποιός (ποιός;) ἐπεκράτησε, ἢ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί· πρβλ. **τίνος** εἶναι αὐτὸ τὸ σίτι; **τί** τρώγει;)

§ 49. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτέ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀράγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποιός καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ ἐκπληξίς αὐτοῦ περὶ τούτου: **τί ποτε** σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκῃ οὕτω πολεμεῖς; (= γιὰτί ἀράγε, γιὰτί τάχα;) Ξ. **τίσι ποτέ** λόγοις ἐπεισαν Ἀθηναίους; (= μὲ ποίους ἀράγε λόγους;) Ξ. **ποίου** **τινός** γένους ἐστίν ὁ Μιθριδάτης; (= σάν ἀπὸ τί λογῆς σόϊ;) Ξ. **Πόσαι** **τινές** εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῆ πόλει; (= σάν πόσες, πόσες περίπου;) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς: Ἀγγελίαν φέρω χαλεπήν. **Τίνα** **ταύτην**; (= τίς ἐστίν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις;) Πλ.

§ 50. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως: **τίνας** οὖν ὑπὸ **τίνων** εὐροίμεν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ **γονέων**; Ξ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου: **πότε** ἂ **χρῆ** **πράξετε**; **ἐπειδὴν** **τί** **γένηται**; Δημ.

Σημείωσις. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικάι ἐκφράσεις ὅ,τι, τί; (ἐνν. γίγνεται) (= γιά ποιόν λόγον;) καί ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐνν. γένηται = μέ ποιόν σκοπό;); ἔτι καί τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε; **ὅτι τί; ἵνα τί** ταῦτα λέγεις; Πλ. **ὡς τί δὴ φεύγεις;** Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν: **τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνι;** Πλ.

ζ) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 51. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (= ἕνας, κάποιος, κανεὶς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις: ἴτω **τις** ἐφ' ὕδωρ (= ἅς πάη ἕνας ἢ κάποιος) Ξ. **ποῖ τις** φύγη; (= ποῦ νὰ... κανεὶς) Σοφ. καὶ **τις** θεὸς ἠγεμόνευεν (= κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τίς λαμβάνεται κανονικῶς ἢ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδεὶς (= κανεὶς, κανεὶς δὲν—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεὶς (= κανεὶς, κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας): **οὐδεὶς** ἦλθεν Ξ. οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν **οὐδεὶς οὐδὲν** (= κανεὶς τίποτε) Ξ. **μηδεὶς** ἰδέτω (= κανεὶς νὰ μὴ ἰδῆ) Ξ. **μὴ** θῆσθε **νόμον μηδένα**. Δημ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α) λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει **κάποιος ἄξιος** λόγου ἢ σπουδαῖος, **κάτι, κάτι τι**: **ἠὔχεις τις** εἶναι (πρβλ. **θαρρεῖ πὼς κάτι** εἶναι κι αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τί καὶ εἰς τὰς φράσεις λέγειν **τι, ποιεῖν τι, κλπ.** ἄρ' οἴσθῃ **τι** ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες; (= κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β) συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (= κάποιον ἄρκετὰ, πολὺ, ἐξαιρετικά... ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν...): **δεινὴ τις** δύναμις (= κάποια πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. **ὀλίγοι τινές** (= κάποιοι ἄρκετὰ ὀλίγοι) Θ. **ὄσος τις** χρυσός (= πόσον πολὺς χρυσός) Ὅμ. **ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινας** (= κάπου 70, καμμιά ἑβδομητταριά) Θ. **διαφερόντως τι** ἀδικούμεθα (= κάπως ὑπερβολικά) Θ.

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία τίς (ὅπως καὶ ἡ κανεὶς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος, ὁ καθένας

τουτό τις ἴστω (= ἄς ξέρη καθένας) Σοφ. (πρβλ. εὐκόλα μπαίνει κανείς στή φυλακή, μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπί τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νά συνάπτεται μετὰ τῆς ἀορίστου τις καί τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ ἡ ἀντωνυμία ἕκαστος: πᾶς τις Ἡρόδ. Ἐκαστός τις Ξ.

Ἡ φράσις ἢ τις ἢ οὐδείς = σχεδὸν κανείς ἢ δὲ φράσις ἢ τι ἢ οὐδὲν = σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀορίστος ἀντωνυμία ἄλλοις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολ-
λάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐ-
σιαστικοῦ, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς ἀντωνυμίας ἄλλοις.
Δύναται δὲ νά ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τότε τὸ ἄλλοις διὰ
τοῦ ἐξ ἄλλου, ἐκτὸς τούτου, προσέτι κ.τ.τ.: αὐτὸς
'Οδυσσεὺς τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες (= καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ
ἄλλο μέρος) Ὅμ. ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης
ἀργίας (= καὶ ἐκτὸς τούτου καὶ ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμιαὶ ἕκαστος, ἐκάτερος, ἕτερος, οὐδέτε-
ρος (μηδέτερος), πότερος, οὐδείς (μηδείς) λαμβάνονται
καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν
(οἶον ἔθνων, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων κ.τ.τ.): πόλεις τάσδε
ἐκάτεροι ξυμμάχους εἶχον (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ Πελο-
ποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. ὅστις μηδετέρις ἀρέσκει, τοῦτον τίποτε
καὶ καλέσαι χρή; (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρ-
χικοῖς) Ξ.

η) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 52. 1) Κανονικῶς ἢ μὲν δς (ἦ, ὁ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφο-
ρικαὶ ἀντωνυμιαὶ οἷος, ὅσος, ἡλίκοις, ἀναφέρονται εἰς ἓν ὠρι-
σμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἢ δὲ ὅστις καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀνα-
φορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (ὀπίτερος, ὀποῖος, ὀπόσος, ὀπηλίκοις,
ὀποδαπὸς) ἀναφέρονται εἰς κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον: Ἔστι Δίχης
ὀφθαλμός, δς τὰ πάνθ' ὀρᾶ—μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει
(= πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις).

Σημεῖωσις α'. Οὐχ ἤττον λαμβάνεται ἐνίοτε ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὄς:
καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἰδρύσαν-
το Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν
ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὄς.

Σημεῖωσις β'. Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα.

ἦ, ὅπου, ὅθεν, οἷ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς μετὰ τινος προθέσεως: ἤλασεν εἰς Ταρσοῦς, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἔνθα ἦν τὰ Σουενέσιος βασιλεία (= ἐν ἦ) Ξ. Δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὅθεν σε ἤνεγκα (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαιμόνος, ὁπער πλειστακίς ἀφίξει (= εἰς ἦνπερ) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὐτῆ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος ὅπου καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὅπου (ὅπου, ὅπου) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν (ὅς, ὅστις, ὁ ὅποιος): τὸν ὁρόμον, ὅπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίνω (= τὸν ὅπου). νὰ βγοῦν τὰ κλεφτοκάραβα, ποῦ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὅποια).

Σημειώσεις γ'. Λέγεται πολλάκις ἀναλυτικώτερα καὶ περιγραφικώτερα ἔστιν ὅς ἢ ἔστιν ὅστις (ἔστι τις ὅς ἢ ἔστι τις ὅστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας τίς: ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔτλη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὐτῆ καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς: εἰσὶν οἷ ἢ ἔστιν οἷ (= ἔνιοι), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὓς (= ἐνίοις): ἔστιν ὧν καὶ κριτὴν καθήμενον ἔπαιον Ξ. ἔστιν οἷ καὶ Ξενοφῶντα προβάλλοντο πρεσβυτέρην Ξ. πλὴν Ἰόνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἔθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. Ὅμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἐνιαί, ἐνια, ἐκ τοῦ ἐνι (= ἔστι) καὶ τοῦ οἷ, αἷ, ἄ. πρβλ. καὶ τὸ ἐπίρρημα ἐνίοτε = ἐνὶ ὅτε, ἦτοι ἔστιν ὅτε.

Ὅμοιως δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὅστις οὐ (= πᾶς τίς): οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀπεκρίνετο (= παντὶ ἀπ.) Πλ.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἷος (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις οἷός εἰμι ἢ οἷός τέ εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις οἷός εἰμι σημαίνει εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ (νά), εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος (νά): Ἀγησίλαος ἤκιστα ἦν οἷος μεγαλῆροεῖν Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκτει καὶ οἷος ἦν ἐπεξεῖναι Λεωκράτει Δημ.

Ἡ δὲ φράσις οἷός τέ εἰμι (ἢ οἷός τ' εἰμι) σημαίνει εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμαι: Ἀλκιβιάδης οἷός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἷόν τέ ἐστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατόν νά).

3) α) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἷος, ὅσος, ἡλίκοις, πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς: οἷα ποιεῖς, ᾧ ἔταϊρε! (= τί πράγματα εἶναι αὐτὰ ποῦ) Πλ. ὄσῃ ἔχεις τὴν δύναμιν! (= πόσον μεγάλην) Ἀρφ.

β) Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅστις, ὁ ποῖος, ὁ πρόσορος, ὁ πηλίκος, πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πρόσορος, πηλίκος) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλαγία ἐρώτησις: ἀλλὰ τίς γὰρ εἶ; "Ὅστις; πολίτης χρηστὸς (= Ἐρωτᾶς ὅστις εἰμί; = ποῖος εἰμαι;) Ἄρφ. Οὗτος, τί ποιεῖς; "Ὅ, τι ποιῶ; (= Ἐρωτᾶς ὅ, τι ποιῶ; = τί κάνω;) Ἄρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἔξωθεν, ἦτοι ἢ ὅς ἀναφέρεται εἰς τὴν οὗτος, ἢ οἷος καὶ ποῖος εἰς τὴν τοιοῦσδε καὶ τοιοῦτος, καὶ ἢ ἡλίκος καὶ ὀπηλίκος εἰς τὴν τηλικόσδε καὶ τηλικοῦτος: οἱ ἄνθρωποι τοῦτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι Ξ. ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος (οὗτος ὅν). σίτω τοσοῦτω ἐχρῆτο Σωκράτης, ὅσον ἡδέως ἦσθι Ξ. (πρβλ. ὅσους θὰ κόψη τὸ σπαθί, τόσους θενὰ σκοτώσω).

Σημείωσις. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν νὰ ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὅ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μετὰ τὴν γενικὴν σημασίαν χρῆμα ὁ, πρᾶγμα ὁ (= πρᾶγμα πού, κάτι πού): τυρανίδα θηρᾶς, ὅ πλήθει χημάσιν θ' ἀλίσκεται Σοφ. Δερκυλίδας ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὅ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις (= τὸ σταθῆναι τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα) Ξ. (πρβλ. § 14, α'.)

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσιν αὐτῆς κανονίζεται εἰς τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειται. (Βλ. τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτώσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, διότι ἡ πτώσις τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὴν ὁποίαν αὕτη ἀναφέρεται, εἶναι γενικὴ ἢ δοτικὴ. ("Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς κάποιαν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται· ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἓν ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου: οἱ χρησμοῖδοι ἴσασιν οὐδὲν ὧν λέγουσι (= οὐδὲν τοῦτων. ᾧ) Πλ. ὅπως ἔσθε ἀξιοὶ τῆς ἐλευθε-

ρίας, ἧς κέκτησθε (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε (= σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὖς) Ξ. τούτους ἄρχοντας ἐποίει, ἧς κατεστρέφετο χώρας (= τῆς χώρας, ἦν) Ξ. ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (= σὺν τῇ δυνάμει, ἦν εἶχε) Ξ. Πρβλ. Πῶς ἀγαπῶ ὁποῖον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα = ἐκεῖνον, ὁ ὁ π ο ῖ ο ς φορεῖ. Ἄλλιμονο σ' ὁποῖον βρεθῆ ἔκει = σ' ἐκεῖνον, ὁ π ο ῖ ο ς βρεθῆ).

Σημείωσις. Σπανιότερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἧτοι ἐλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία καὶ ἐκφέρεται κατὰ τὴν πτῶσιν ἐκείνης: τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. (πρβλ. Τὴν πίττα, πού ἔφαγε ὁ σπανός, ἦταν κολοκυθένια = ἡ πίττα πού — ἡ πίττα, τὴν ὁποῖαν ἔφαγε κλπ. Ἄπὸ λαϊκοῦ τραγοῦδι).

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὄστις οὐ καὶ θαυμαστὸν (ἐστὶν) ὄσος ἢ ὄση ἢ ὄσον: οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀποκρίνεται (= οὐδεὶς ἐστὶν, ὄτω) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι (= οὐδεὶς κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δημ. μετὰ ἰορῶτος θαυμαστοῦ ὄσου (= μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστι μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσην περὶ σέ προθυμίαν ἔχει (= θαυμαστή ἐστὶν ἡ προθυμία, ὄσην κλπ.) Πλ.

δ) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσωνται κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία τὰς εἰσάγει, συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξῶθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτῶσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας: Ἄρριαος, ὄν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειράται (= καὶ ὦ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. Ποῦ δὴ ἐκεῖνός ἐστὶν ὁ ἀνήρ, ὄς συνεθήρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλᾳ ἐθαύμαζες αὐτόν; (= καὶ ὄν σὺ μάλᾳ ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρὴ δρᾶν, ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (= καὶ ὄν μισεῖ) Σοφ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὁ πηλίκος πλειστάκις ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δὴ ποτε ἢ οὐ ν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως: ἐγὼ πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος (= ὄ,τιδὴ ποτε, ὁποῖονδὴ ποτε πάθημα) Δημ. ὄτε δι' ἔχθραν ὄτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν (= οἰανδὴ ποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυκ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ

§ 53. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὀποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας

1) ἀρχῆθεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου : **"Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα (=τὸν ἄνδρα) "Ομ., α 1. νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (=νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) "Ομ., Α 10 (πρβλ. Λατινικὴν γλῶσσαν).**

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ δι' αὐτῶν

α) ὁ λέγων ἐδείκνυεν ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον : *πῶς γὰρ δὴ τὸν ξείνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἶκῳ ; (τ ο ὕ τ ο ν ἐ δ ὠ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξι.) "Ομ., π. 70.*

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα : **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθεὶς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν** (=οὗτος γὰρ = διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Λ. καὶ τοῦ Δ.) "Ομ., Α 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προῆλθε κατόπιν ἡ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρήσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, *ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσι ἀπὸ τμαντοσύνης, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων* (=τὴν ὁποῖαν τοῦ ἐχάρισε) "Ομ., Α 72. *δῶρα, τὰ οἱ ξεῖνος δῶκε* (=τὰ ὅποια) "Ομ., φ. 13.

Σημείωσις. Ἡ χρήσις αὕτη σφύζεται εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους : *βάλετε τὰ παπλώματα τὰ ὑφάναν Ἀνεράδες* (= τὰ ὅποια ὑφάναν).

γ) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἐμελεῖν νὰ δηλωθῆ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ προσεγγγγελεν αὐτό : **ὁ δ' ἔβραχε, χάλκεος Ἄρης** (=ἐκεῖνος δέ. . . δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) "Ομ., Ε 857. *ἄνδρα τόν, δς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται* "Ομ. κ. 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀρθρική σημασία αὐτῶν, ἢ ὅποια

ὕπάρχει καὶ παρ' Ὀμηρῶ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρά, ὅπως ὕταν αἱ λέξεις αὗται, **ὁ, ἡ, τὸ** προτάσσονται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν : *αἰεὶ τοὶ τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα μαυτεύεσθαι* (= αὐτὰ τὰ κακὰ=τὰ κακά) "Ὀμ., Α 207. *ἔδειξεν δ' ὁ γέρον* (= ἐκεῖνος, ὁ γνωστὸς ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) "Ὀμ. Α 33 (πρβλ. *Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος Ξ.*) — **αἱ** δὲ **γυναῖκες** **ἰστάμεναι** **θαύμαζον** "Ὀμ., Σ 495. **οἱ** γὰρ **ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέαται** "Ὀμ., Α 658. **Κάλχας ἦδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσόμενα** "Ὀμ., Α 70.

§ 54. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ ἐκφράσεις εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (=αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τούτων χρῆσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ : *Ἀφικνούμαι ὡς τὸν καὶ τὸν* Λυσ. *ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι* Δημ. (Πρβλ. § 53, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τὸ—τὰ καὶ τὰ σφύζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσάν μας).

2) ο ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (=οὗτ, δέ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δέ κλπ.).

β) καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοῦς, ὡς ὑποκειμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα : *Ἰνάρος Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἦλθον* (=οὗτοι δέ) Ἡρόδ. *ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν Ξ. καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται* (=καὶ ἐκεῖνος λ. ὅτι) Ξ. (Πρβλ. § 53, 2, β').

Σημειώσεις. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικῆς ὅς (=οὗτος), ὅπως ἀσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμιαν ὅς (=ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) ὁ διὰ τῆς προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς, ἦτοι τοῦ ς. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις **καὶ ὅς** (=καὶ οὗτος—καὶ ἐκεῖνος), ἢ **δ' ὅς** (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος, **καὶ ἡ** (=καὶ αὕτη), ἢ **δ' ἡ** (=εἶπεν αὕτη) : *οὐδεὶς ἀντέλεγε, καὶ ὅς ἡγεῖτο Ξ. εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ, καὶ θεοί. ἐν τούτῳ εἶη* (=εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

Τὸ οἱ δὲ χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **μερικὸι δέ** : *οἱ αἰχμάλωτοι ὄχοντο εἰς Δεκέλειαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρον*. Ξ.

3) α) ὁ μὲν—ὁ δέ, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμούς (= ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοὶ—μερικοὶ): **οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπαζον** Ξ.

β) τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῆ μὲν—τῆ δέ, ἐπιρρηματικῶς (= ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ): ἐπορεύθησαν **τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπαύομενοι** Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον πρὸ τοῦ (ἡ προ τοῦ = πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον): **Κυζάρης πρώτος** διέταξε χωρὶς ἐκάστους **λέγει πρὸ τοῦ** δὲ ἀναμιξῆ ἦν πάντα Ἡρόδ. (Τὸ προ τοῦ σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος: **Εφυγε προτοῦ* ἔρθης ἐσῦ).

§ 55. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν (τὴν μετὰ τὸν Ὀμηρον) γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν

1) ἀτομικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅπως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, ἢ μέλλει ἀμέσως νὰ διασαφηθῆ, εἴτε διότι ὅπωςδῆποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστόν, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον): **ὁ ἀνὴρ** τοιαῦτα μὲν πεποιήκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (= ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρῶν Ὀρόντας) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. Ξενίας ὁ Ἄρκας **ἀγῶνα** ἔθηκε· ἐλευθερεῖ δὲ τὸν **ἀγῶνα** καὶ Κῦρος (= τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. ἐγὼ **ὀκνοῖην** ἂν εἰς **τὰ πλοῖα** ἐμβαίνειν, **ἃ ἡμῖν Κῦρος** δόηκε Ξ. ὁ **τῶν Ἀθηναίων** δῆμος.

2) γενικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον νοῆται ἐν τῇ γενικότητί του. (Εἰδοποιὸν ἄρθρον): **ὁ ἀνθρώπος** θείας μετέσχε μοίρας (= ὁ ἀνθρώπος ἐν γένει, πᾶς ἀνθρώπος) Πλ. δεῖ τὸν **στρατιώτην** φοβεῖσθαι τὸν **ἄρχοντα** μᾶλλον ἢ τοὺς **πολεμίους** (= ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολ- λάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκατονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν: Κῦρος κατα- πηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου (= ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. Κλέαρχος ἐπεὶ ἐπιουρκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (= τὴν προσ-

ήκουσαν τιμωρίαν) Ξ ὁ μὲν **δειλὸς** τῆς πατρίδος, ὁ δὲ **φιλόδοξος** τῆς πατρῶας οὐσίας ἐστὶ προδότης (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κλπ.). ὁ **βουλόμενος** (= πᾶς ὅστις θέλει) ὁ **τυχῶν** (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 56. Κανονικῶς εἰς τὴν (μετὰ τὸν "Ὀμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν ὄνομαι ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὅποτε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἔ ν α ς, μί α, ἔ ν α) : **ποταμὸς ἦν κύκλω** (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. **ἐπορευόντο πρωαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι** (— μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν (μετὰ τὸν "Ὀμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὀνόματα, τὰ ὅποια δηλοῦν πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα : **οὐκ ἐδύνατο καθέδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδων.** (Πρβλ. *Ἡ Δέσπω κάνει πόλεμο μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια* = μὲ τίς νύφες τ η ς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἐκφέρονται ἄνευ ἄρθρου

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων : **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος** ξυνέγραψε τὸν πόλεμον (= Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). **Δαρείου καὶ Περσάτιδος γίνονται παῖδες δύο** (= τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεύς ἢ μέγας βασιλεύς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστυ (= πόλις), ὅταν πρόκειται περὶ τῶν Ἀθηνῶν : **βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται** (= ὁ βασιλεύς). **ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστυ** (= ἔως εἰς τὴν πόλιν, ἔως εἰς τὰς Ἀθήνας) Ξ.

Σημείωσις 1. Ἄνευ ἄρθρου, ὡς εἶδομεν, ἐκφέρεται καὶ τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιούμενον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27).

Σημείωσις 2. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 25, 3 καὶ § 26), τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α) **νὰ οὐσιαστικοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια λαμβάνονται καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β) **νὰ ἐπιθετοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα ἐπιθέτου εἰς ἕν ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ εἰς ἕν ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 57. Θέσις τοῦ ἄρθρου. Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει : **συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γνῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.**

“Όταν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ἔχῃ καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου: **ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.**

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρως: **ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.** Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημείωσις. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου: **ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνειμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς** Ξ. **γέρα τὰ νομιζόμενα** Θ. Οὕτως ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα. Πρβλ. **Δὲ βλέπω παρὰ σύννεφα τὰ μαῦρα.** Ἐκ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδοῦ.

Ἐκφορὰ δὲ οἷα ἢ τῆς νέας γλώσσης ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἀνθρώπος κ.τ.τ. δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Ἡ σχέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μετὰ τὸ ὑποκείμενον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες: **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α) Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 59. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἕν ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τ ὕ π τ ω (τινά), κ ὀ π τ ω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς β α δ ῖ ζ ω, τ ρ ἔ χ ω, π α ῖ ζ ω, γ ε λ ῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς

έννοίας των **τό αντίκειμενον**, ἤτοι προσδιορισμόν, ὁ ὁποῖος δηλοῦ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου: **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.**

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὀλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτηριστικῆρα οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8): **μίσει τοὺς κολακεύοντας** Ἰσοκρ. **ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. ποιήσω ὅ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῇ Πλ.**

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς **φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα)**.

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς **διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τινος), δίδωμι (τινί τι)**.

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῦ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δευτέρον συμπληροῦ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**. **διδάσκω (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικήν, πληρῶ (τί;) τὴν φιλάλην (τίνος;) ὕδατος.**

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἤτοι

1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικά ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν: **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.**

§ 63. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικά λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἕνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικὸν (πρβλ. **ἔσθιε ἔκηλος—ἔκηλος πῖνε = τρῶγε, πῖνε μὲ τὴν ἡσυχία σου.** Ὅμ. πρβλ. **φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου**), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὠρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτονόητον. Πρβλ. **ἄγω (τινά) = ὀδηγῶ—ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων (ἀρχῆθεν: ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους).** Ὅμοιος: **ἐλαίνω (τι,**

π.χ. ποίμνιον, ἡμιόνοους, ἱπποους κλπ.=κάμνω τινά κινήθῃ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀδηγῶ)—ἐλαύνω (=προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ' Ὀμήρῳ: ἐλαύνω τὸν στρατὸν)· τελευτῶ (τι=τελειώνω)—τελευτῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον)· ἔχω (=κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εἰ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἑμαυτὸν) κλπ. (πρβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν—ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα· γυρίζω τὸν τροχὸ—γυρίζει ὁ τροχὸς κλπ.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικά εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς...=εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...) ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...)· δίδωμι τι—ἐπιδίδωμι εἰς τι (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἑμαυτὸν εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων· πρβλ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω)—ἀποδιδράσκω τινά (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά)· μένω (που)—μένω τινά (=περιμένω τινά ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαί τινά)· πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου)—πλέω τὴν θάλασσαν (=διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν) (πρβλ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά· ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους =συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βαίνω (=βαδίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἱσταμαί (που)—ὑφίσταμαχι κινδύνους, πλέω—παρὰ πλέω νῆσον· (πρβλ. τρέχει—κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ—μὲ περιγελᾷ).

Ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατὰ κυβεύω, καθηδουπαθῶ, καθιπποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὁποῖα σημαίνουν κατὰσπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδουπαθῶν, ἱπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημείωσις. Μερικὰ μεταβατικά ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἑνεργ. παρακειμενον καὶ εἰς τὸν ἑνεργ. ἀόριστον β') : δύω τι (=βυθίζω τι) — δέδωκα (=ἔχω βυθισθῆ), ἔδωκα (=ἔβυθισθῆ). φύω τι (=κάμνω νὰ φυτρώσῃ), πέφυκα (=ἔχω γεννηθῆ,

εἶμαι ἐκ φύσεως), ἔφυν (= ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴσθημί τι (= στήνω τι) — ἔστηκα (= στέκομαι), ἔστην (= ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα). ἔγειρω τινά (= σηκώνω ἢ ἐξυπνώ τινά) — ἐγρήγορα (= εἶμαι ξύπνιος). ἔλλυμι τινά (= καταστρέφω τινά) — ἔλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). περίθω τινά (= προσπαθῶ νά πείσω τινά) — πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νά παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου: οἰόμεθα ~~ἔμεινον~~ ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῆται ὡς περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νά ἐξικνῆται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γνωμικὸν χαρακτῆρα: πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει (= τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). οὐ τῶν νικόντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδιδόναι (= τῶν νικόντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) **ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.** Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ κάποιαν μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του: ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἐπεμψε κήρυκας.

2) **ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον.** Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει

α) τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιουργίαν τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἡ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν σημαίνει τὸ ῥῆμα: οἱ στρα-

τιῶται ᾠρουξαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος : οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἔσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰασθῆποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ : Σωκράτης θυσίας ἔθνε μικράς Ἔ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκράτεις δουλεύουσι Ἔ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πρβλ. χορεύει ὠραῖο χορὸ—ζῆ καλὴ ζωὴ—ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια—κοιμᾶται ὕπνον βαθύν).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποιαν ἀναγκαίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμῆνῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς του προσδιορισμὸς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες : βάδιζε τὴν εὐθείαν (= τὴν εὐθεῖαν ὁ δόρυ). παῖσον διπλῆν (= διπλῆν π λ η γ ἦ ν).

Ἄλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ : μέγα δύναται (= μεγάλην δύναμιν δύναται). ἡ πόλις βραχεία ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται (= βραχεῖαν ἡδονὴν—μεγάλην ζημίαν) Δημ. πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα (πολλὰς μηχανάς)

Σημείωσις α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς α : καλά, κακά, ὠραῖα, ἀσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μὲ αἰτιατικὴν συστοίχου ἀντικειμένου προῆλθον μερικὰ ἰδιόρρυθμοι ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται :

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην, κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ νικᾶν

Ὀλύμπια, Ἴσθμια κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.), κατὰ τὸ νικᾶν νίκην λαμπρᾶν ἢ Ὀλυμπιακὴν νίκην κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ). εἰσιέναι δίκην (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφὴν (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (= δικάζεσθαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τίνος), κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι δίκην τινά.

ὄφλισκάνειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν), ὄφλισκάνειν αἰσχύνην ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνην ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὄφλισκάνειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρόν), κατὰ τὸ ὄφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε τάλαντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναίρεσως τῶν νεκρῶν), κατὰ τὸ σπένδεσθαι σπονδάς.

ἐστῆν γάμου (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐστῆν πολυτελεῆ ἐστίασιν.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον), κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν κλπ. (πρβλ. μυρίζει λιβανιές — μυρωδιὰ λιβανιοῦ· γράφω τιμωρία — γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.).

β) Μὲ γενικὴν.

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν, § 28, 4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνησθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος· καθαρὰ γενικὴ): ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος· καθ. γενικὴ): χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, στερῆσθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρῖθειν, πῖμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος· καθ. γεν.) — σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος· ἀφαιρετικὴ). πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι Πλ. ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναι τῶν τέκνων (= νὰ χαρῆς τὰ παιδιὰ σου). δεῖ χρημάτων. αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ δμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκούμαι, συντάσσεται μὲ δοτικὴν: Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις (= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἀπτεσθαι, δριττεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύεσθαι (τινος· καθ. γεν.): ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἅ συμφέρει. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγο σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι Ἀρφ. ἀντίχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὄρῶ συντάσσεται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν. Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥ. αἰσθάνομαι καὶ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κάποιον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέρχεται ὅ,τι αἰσθάνεται κανεὶς ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βόη, ἦχος κ.τ.τ.). Πρβλ. τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ἕς. Ἀλλά: πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἦσθετο βοῆν.

5) τὰ ἀποπειράς, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός· καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός· ἀφαιρ.): πολλῶν κακῶν πεπειράμεθα. Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ὄν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός Ἡρόδ. ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὀσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινος· καθ. γεν.): ὀξουσι πίττης Ἀρφ. μύρου πνεῖ Ἀνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τινος· καθ. γεν.)—λήγειν, παύεσθαι (τινος· ἀφαιρ.): οἱ βάρβαροι ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθαι σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντός ἔργου. παύσασθε μάχης Ἀρφ. ἔληξε τῆς θήρας (= ἔπαυσε ἀπὸ τοῦ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος· καθ. γενικὴ): ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν: Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάτ-

τεσθαί (τινος· αφαιρ.): *πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται* Πλ. ἀφίεται **τοῦ δόρατος** Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίνεσθαι, εἶναι, πεφυκέναι, φῶναί (τινος· αφαιρ.): **Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. πατρός, εἰμ' ἀγαθοῦ** (= πατρός εἰμι ἀγαθοῦ = ἀπὸ πατέρα) "Ομ. **μῖα μῆτρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες** Πλ.

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικὴν: **ἐκ θεῶν ἐγεργόνει. Προκλήης γεγονὼς ἀπὸ Δημαράτου** Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς *πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠττάσθαι, διαφέρειν, περιγίνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν*, (τινός· αφαιρ.): *ἠθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν.* Ξ.

12) ῥήματα, τὰ ὁποῖα συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου: *Κῦρος λαβῶν τῶν κρεῶν διεδίδου* (= ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. *τῆς γῆς ἔτεμον* (= μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς *ἀποτηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκεισθαι, ὑπερκεῖσθαι, ὑπερέχειν* (τινός). *οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλὰκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι* Ξ. *πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα* Ξ. *ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων* Πλ.

γ) Μὲ δοτικὴν.

§ 69. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν, § 28,6 καὶ 8) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σε ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιό; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα *πρέπειν, ἀρμόζειν, καὶ τὰ συνώνυμα* (καθ. δοτ.): **προσῆκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱππικῇ** Πλ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν, *ἀκολουθίαν, διαδοχήν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγ-*

χάνειν (τινί· ὄργ. δοτ.): ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελτίστοις Ἴσοκρ. νόμοις ἔπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὁμῶν κατὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν ἐνέργειαν, ἢ διάθεσιν, ἄμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὔχεσθαι (τινί· καθ. δοτ.) —ἀμιλλάσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (τινί· ὄργ. δοτ.): ἀμυνῶ τῇ πατρίδι. Δαίδαλος Μίνῳ ἐδούλευε Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη· ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (= προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν: Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας —Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικὸν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου: Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίους (= ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, οἰκέσαι, συμφωνεῖν, συνάδειν (τινί· δοτ. ὄργ.): φιλοσόφῳ ἔοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 70. Μὲ δοτικὴν (ὀργανικήν ἢ τοπικήν, § 28,7 καὶ 8) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σὺν, ἐν, ἐπί, παρά, περὶ, πρός, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμονοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινί· ὀργανική δοτικὴ)—ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεισθαι, ὑπόκεισθαι (τινί· τοπικὴ δοτικὴ): ὁμονοεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει Ξ. ἐμμένω τοῖς ὠμολογημένοις Πλ.

§ 71. Δοτικὴ προσωπική. Δοτικὴ ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀνωνομίας προσωπικῆς) τίθεται συχνάκις παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (καθὼς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίγνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δηλοῦν αὕτη τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει κάτι τι (δοτικὴ προσωπικὴ κτητική): ἦσαν τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες (=εἶχεν ὁ Κρ. δύο παῖδας) Ἡρόδ. τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίνεται Πλ. σοῦ κρατοῦντος δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς Ξ.

Ἄλλὰ δοτικὴ ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπι-
κῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως
τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ
τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἡ δοτικὴ αὕτη
λέγεται

1) δοτικὴ **τῆς συμπαθείας**. Αὕτη δηλοῖ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον
σ υ μ μ ε τ έ χ ε ι εἰς ὃ,τι σημαίνει τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως: **πολύ μοι**
καρδιά πηδᾶ Πλ. (πρβλ. μ ο ὕ πονεῖ ἢ καρδιά). **διέφθαρτο τῷ Κρείσῳ**
ἢ ἐλπίς Ἑρῶδ. (πρβλ. τ ο ὕ κόπησαν οἱ ἐλπίδες).

2) δοτικὴ **χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ**. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσω-
πον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι:
στράτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ (= γιὰ τὸν Κ., χά-
σιν τοῦ Κ.). **μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προείνται τῇ πόλει** (= ἔχουν
χαθῆ γιὰ τὴν πόλι, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) (πρβλ. ὁ Πέτρος μ ο ὕ
φυλάγει τὸ σπίτι. τ ο ὕ χάλασαν ἂ σχέδια).

3) δοτικὴ **ἠθικὴ** (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α'
καὶ τοῦ β' προσώπου). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσω-
πον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς
χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: **ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!**
(ἐστὶν = τί ὠραῖος πού μ ο ὕ εἶναι ὁ π.) Ξ. **καὶ μοι μὴ θορυβήσητε**
(= παρκαλῶ μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα πού θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. ἢ στρα-
τιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ Θ. (πρβλ. μὴ μ ο ὕ κρῶσῃ. νὰ σ ο ὕ ζήσῃ
τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ μὲ τὴν ὁποίαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ
ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἡδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡ λέξις
ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσιν παρα-
στατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων: **εἴ σοι βουλομέ-
νω ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σέ ἐρήσομαι** (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ)
Πλ. ὑπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, **δτω ὑμῶν μὴ ἀχθομένω εἶη**
(= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτὸ) Ξ.

Κατὰ τὸ β' πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς,
ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον
τῆς προτάσεως: ταῦτ' ἐστὶν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τάληθῆ (=
αὐτὰ πού λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. τί σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάν-
νης! ἔννοια σου, θὰ σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) δοτικὴ **τοῦ κρίνοντος προσώπου ἢ τῆς ἀναφορᾶς**. Αὕτη

δηλοῖ τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ἰσχύει κάτι τι: **γέρων γέροντι γλωττιαν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδι** (= ἕνας γέρων σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.) (πρβλ. Αὐτὸ τὸ φόρεμα μ ο ὕ εἶναι στενό).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται με τ ο χ ή, ἡ ὁποία δηλοῖ ὑπὸ τίνα περίπτωσιν ἰ σ χ ύ ε ι κ ά τ ι τ ι, τ ο π ι κ ῶ ς ἢ χ ρ ο ν ι κ ῶ ς: **Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον** (= ἐσπλέοντί τινι = γιὰ ἕνα ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. **Ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις** (= ἀφ' οὔτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) δοτικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἡ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς - τ έ ο ς ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ: **ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος** (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡ μ ᾶ ς, πρέπει ἡ μ ε ῖ ς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. **συνεκοπτεᾶ ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα** (= πρέπει σὺ νὰ πῆξ μαζί) Ἄρφ. **ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται** (ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. **ἀληθές ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται** (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτικὴ, ἡ ὁποία τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπροσώπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκευάσται τι ν ι κλπ.: **οὐ μεταμέλει μοι** (= δὲν μετανοῶ ἐγὼ) Πλ. **ἐπειδὴ παρεσκευάστω τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο** (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοί) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ δύο αἰτιατικάς.

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφότερα κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν: **οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε** Ἄρφ. (πρβλ. **αὐτὸ σέ ῥώτησα**). **οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα** (= ἀπὸ κανέναν ἐγὼ δὲν) Πλ. **Διογείτων τὴν θυγατέρα ἐκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός** (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημείωσις. Λέγεται ὁμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι

παρά τινος και ἀποστερεῖν τινά τινος: οὗτος ἐμέ τῶν πα-
τρώων ἀπεστέρηκεν Δημ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμί-
ζειν: διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πρβλ. σὲ μαθαίνει γράμματα).
τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνδύειν: ὁ πάππος τὸν Κῦ-
ρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε Ξ. (πρβλ. τὴν ἐντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον μὲ ἀιτιατικὴν, ὅταν ἔχη
ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον (§65,2β):
ἕκαστον ὑμῶν ἐδηργέτου τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὁδε κακὰ
πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Οὐμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι,
ποιεῖν, ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι ἀγαθὸν ἢ κακόν): οἱ ὑπο-
κριταὶ ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο ἀιτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα
σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν,
ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο ἀιτιατικῶν περιέχει κατη-
γορούμενον τῆς ἐτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύν-
ταξις μετατραπῇ εἰς παθητικὴν: τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε
καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν Ξ. (πρβλ. ἡ τοιαύτη
δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε·
πρβλ. § 10,2 καὶ 3).

Σημειώσεις. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμε-
νον, τὸ ὁποῖον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἴδια
ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αὔρειν, τρέφειν: ἕνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἰω-
θεν τρέφειν καὶ ἀεὶ μὲγαν (πρβλ. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζουσαν γιαντρί).
βλ. καὶ § 10α, Σημ.

β) Μὲ ἀιτιατικὴν καὶ γενικήν.

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ ἀιτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ
γενικήν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστιαῖν, πληροῦν, κενοῦν κ.τ.τ.: τῶν λόγων
ἡμᾶς Ἀνσίας εἰστία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφορεῖ-
σθαι: ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ
τάδε.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστειρεῖν, κ.τ.τ. ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (=ἀπὸ τῆν ζώνη τὸν Ὀ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον Ξ. Οἱ Ἥλειοι τοὺς Λακδαιμονίους ἐκώλουν τοῦ ἀγῶνος Ξ. (Βλ. § 72, 1 Σημ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.τ.—ἀξιόϋν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν: ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (=μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἄντιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἰσοκρ.

5) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα, ὡς θανμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτίρειν, ὀργίζεσθαι, κλπ. καὶ τὰ δικαστικὰ καὶ ἀνταποδοτικὰ, ὡς αἰτιῶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν: ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. πολλὰκις σε εὐδαιμόνησα τοῦ τρόπου Πλ. διώξομαι σε δειλιάς Ἄρφ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγγράφατο Πλ.

Σημείωσις. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐνοίας: ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μέλητου (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. ἐάλω κλοπῆς (=κατεδικάσθη διὰ...). Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός—ἀλίσκομαι τινος λέγεται καὶ κρίνομαι θανάτου (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποιήν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὅποια συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατά, ἔχοντα δικαστικὴν ἔννοιαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγινώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ.: ἀποτρέπει με τούτου Πλ. προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν Ξ. (=κατεδικάσαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, διδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμύζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ Πλ. ἢ μορῖα δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε ; Αἰσχ.*

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγὴν : *ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ Ξ. κεράννημι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι Θ.*

§ 77. Μὲ ἀιτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὰ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἣ τῆς σὺν : *αἱ ἡδοναὶ οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσι Ξ. ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο Θ.*

δ) Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : *μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων Ξ. χρῆ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις Ξ.*

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἶς τινα ἐκ φθόνου : *τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ Δημ. μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος Πλ.*

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν τιμᾶ (ὁ δικαστῆς) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινήν κάτι τι τιμᾶται (ὁ κατηγορῶς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινήν κάτι τι : *ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαιτε Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἄνηρ θανάτου Πλ.*

β) Τὰ μέσα ῥήματα

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουν ἐνέργειαν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς ἰδιαίτεραν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαίτεραν τῶν σημασίαν τὰ μέσα

ρήματα λέγονται **άντανακλαστικά**, μέσα **άλληλοπαθῆ**, μέσα **δυναμικά**.

§ 80. α) Μέσα άντανακλαστικά λέγονται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀ μέ σ ω ς καὶ κατ' εὐθεῖαν ἢ ἐ μ μ έ σ ω ς καὶ π λ α γ ί ω ς. Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ρήματα ὑποδιαιροῦνται εἰς

1) **μέσα εὐθέα** ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς *λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι* κ.τ.τ. Οὕτω τῶν ρημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ ἀντικείμενόν των, καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν. *γυμνάζομαι = γυμνάζω ἐμαυτόν, ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ὑμᾶς αὐτούς.*

Σημείωσις. Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν, οὐκ σπανίως, λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν : *ἔγραψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα* (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Πολλάκις δὲ καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ρῆμα τίθεται ἢ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, ὅτω δὲ καθαρῶτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἢ αὐτοπάθεια : *ἐαυτὸν ἀποκρύπτει ὁ ποιητής.* (πρβλ. *νίβεται — καὶ — νίβεται μόνος του.* Χτενίζεται — καὶ — χτενίζεται μόνη της.).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ρήματος : *ἐνίματο χεῖρας.* (Πρβλ. *ἐπλύθη κε — καὶ — ἐπλυσε τὰ χεῖρια του.*)

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἐ μ μ έ σ ω ς καὶ π λ α γ ί ω ς. Ταῦτα πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς

α) **μέσα διάμεσα.** Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κά τι τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς κά τι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνήκει, *διὰ μέσου ἄλλου· κείρομαι* (= βάζω τὸν κουρέα καὶ μὲ κουρεύει) : *ὁ πατὴρ τοὺς παῖδας παιδεύεται* (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) **μέσα περιποιητικά ἢ μέσα ὠφελείας.** Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ ἢ

προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδή πρὸς χρῆσιν τοῦ ἢ πρὸς ὠφελείαν του· **οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν** (=οἰκοδομῶ τὴν οἰκίαν μου διὰ τῶν οἰκοδόμων), **ἄγομαι γυναῖκα** (=ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς σύζυγόν μου). **Πανσανίας τράπεζαν Περσικὴν παρτίθετο** (=παρτίθει ἐαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρτίθετον οἱ ὑπηρεταί) Θ. (Πρβλ. **συμβουλεύομαι τὸν ἰατρὸν, δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τρόφιμα**).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους: **ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἐγράψαντο**.

Σημεῖωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγίου: **Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε** (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνικῶν ἐπεσκεύαζε· πρβλ. **κτίζει ἐσπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.**).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν **ἀλληλοπάθειαν**, ἦτοι μίαν κοινὴν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων ὑποκειμένων, ἢ ὅποια μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· **φιλοῦνται, μισοῦνται** (=φιλοῦσι, μισοῦσιν, ἀλλήλους): **συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐώθουντο** (=ἐώθουν ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισκόμενον, τὸ ὅποσον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινοῦ: **διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων** (=διένειμαν ἀλλήλοισι, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἐξουσίαν) Πλ.

Σημεῖωσις. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· **διελέγομεθα περὶ τίνος—διελέγομαί τινα περὶ τίνος**.

Ἀντὶ δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίστε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν: **οἱ ὑπηρεταὶ διέφθειρον ἀλλήλους** Θ. **φθοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους** (=ἐπειδὴ φθοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...) Ξ. **ἀλληλο-**

κτονοῦσιν (= κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἄριστ. (Πρβλ. Ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον — ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον — ἀλληλοὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἥτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του: **λύομαι αἰχμάλωτον** (= ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλον λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). **παρέχομαι τοῖς συμμάχοις θάυς** (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Οὕτω: **πολιτεύω** (= εἶμαι πολίτης) — **πολιτεύομαι** (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας) · **πρεσβεύω** (= εἶμαι πρεσβευτής) — **πρεσβεύομαι** (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής) · (πρβλ. αὐτὸς φορτώνεται ὅλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ με καταστρέψῃ). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ **ποιοῦμαι** εἰς φράσεις, οἷα: **ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην** κτλ. ἢ **ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον** κτλ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἄλλὰ ἄρχω λόγου=λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος—ἄρχομαι τοῦ λόγου=ἀρχίζω τὸν λόγον μου· (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου). Πρβλ. **ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἄρχειν με λόγου** (= νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — **τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε** (= ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ἐ.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον — **μισθοῦμαί τι** = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν· **ποιῶ τινα δοῦλον** = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἰτίος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου — **ποιοῦμαί τινα δοῦλον** = καθιστῶ κάποιον δοῦλόν μου, ὑποδουλῶνω κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Τὰ ὄρια τῆς ἰδιαίτης σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφονται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχη διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φρά-

σιν να συνδυάξη τὰς σημασίας δύο τάξεων (πρβλ. παρασκευάζομαι εἰς πλάγιον (μέσον αὐτοπαθές = παρασκευάζω ἑμαυτόν, ἐτοιμάζομαι) — παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικόν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.)· οἰκοδομοῦμαι ἐκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος πρβλ. σφάζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου (= ἔσωσα τὸν ἑαυτόν μου) — σφάζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσώμα μὴν τὴν οὐσίαν (= ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἀλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαιος, ὡπλισόμεν ἢ ὡπλισθη. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠθροίσθη, ἀπηλλάχθη, ἐπεραιώθη κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος: ἐλούσθη, ἐξυρίσθη, ἐξηπλώθη, ἐδανείσθη κλπ.).

γ) Τὰ παθητικά ῥήματα.

§ 83. Τὰ παθητικά ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκειμενον πάσχει κάτι ἀπὸ ἄλλου.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικά ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (ιδίως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2, α') καὶ προέρχονται (πρβλ. π.χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι στὸ κουρεῖο = ἀναθέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει — ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίξη ὁ κουρέας — ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται ποιητικὸν αἴτιον. Ἐκφέρεται δὲ καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρά, πρὸς καὶ γενικὴν: διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστών μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξίολογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (= ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαίνόμενα Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλός τε κάγαθος ἐπωνομάζετο Ξ.

2) με δοτικήν προσωπικήν, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου: ταῦτα **Θεμιστογένει γέγραπται** (= ὑπὸ τοῦ Θ.). Βλ. § 71, 5.

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα με ἀιτιατικὴν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ: (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) — οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 72 κ.έ.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἐὰν μὲν τὸ δίπτωτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων με δύο ἀιτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἱ ἀιτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικά, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου (**Ἰσχύμαχον πάντες καλόν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον**) — **Ἰσχύμαχος** πρὸς πάντων **καλός τε κάγαθός ἐπωνομάζετο** Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς ἀιτιατικὴ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (ἀιτιατικὴ ἢ γενικὴ ἢ δοτικὴ), παραμένει: (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν) — ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου **τὴν στρατηγίαν**. (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας **χόρτου κούφου**) — αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων **χόρτου κούφου**. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς **Παρουσάτιδι** ἐδεδόκει) — αἱ πόλεις αὐταὶ ὑπὸ βασιλέως **Παρουσάτιδι** δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σημείωσις. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν, τὸ ὅποιον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον: (κινδυνεύομεν **μέγαν κίνδυνον** — οὐκ ἐν τῷ **Καὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται** Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω ἀποτέμνω, ἐκκόπτω

(τινός τι) και ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατά την μετατροπήν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τό κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν: (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς) — οἱ στρατηγοὶ ἀπετιμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. (ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν — οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς ποθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον.

ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (= φονεύομαι) ὑπό τινος.

διώκω τινὰ — φεύγω (= καταδιώκομαι) ὑπό τινος.

ἐκβάλλω (= ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (= ἐξορίζομαι) ὑπό τινος.

εὖ λέγω (= ἐπαινῶ) τινὰ — εὖ ἀκούω (= ἐπαινοῦμαι) ὑπό τινος.

εὖ ποιῶ (= εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πάσχω (= εὐεργετοῦμαι)

ὑπό τινος.

Σημειώσεις. Τοῦ *ἑ. χιρῶ* (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (= ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι) ὑπό τινος: Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν — Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἢ ὑποῖα ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ῥῆμα γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω, κ.τ.τ. καὶ ἐν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν:

μισῶ τινὰ — (μισοῦμαι καὶ) μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ — (θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω ὑπό τινος.

ζημιῶ τινὰ — (ζημιόομαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρά τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως:

αἰδοῦμαι (= ἐντρέπομαι) τινὰ — αἰδοῦς τυγχάνω ὑπό τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινὰ — αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπό τινος.

(Πρβλ. **ἐπιθυμῶ** — γίγνομαι ἐπιθυμητός. **συγχωρῶ** — λαβαίνω

συγχώρεσι. **παρηγορῶ** — ἔχω παρηγοριά. **περιποιοῦμαι** — εὐρίσκω περιποίησι).

Σημείωσις. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρά τινος (τιμωρῶ τινά) παθητικὸν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (= τιμωροῦμαι ὑπό τινος) : οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην δίδασιν (= τιμωροῦνται).

δ) Τὰ οὐδέτερα ῥήματα.

§ 88. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν) : ζῶ, ὑγιαίνω, νοσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κτλ.

Σημείωσις. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικὰ ἀμετάβητα ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 89. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἧτοι ἡ σχέση τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὄργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κτλ. (**Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλάγιας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροθέτου τινός : ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμοιο ἐγογγόρεσαν καὶ ἔκαιον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός· (πρβλ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυχτα = ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα), (Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1) Αἱ πλάγιοι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 90. α) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα μιᾶς κινήσεως· (ποῦ ; ἕως ποῦ ;)

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αιτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ: κνίση δ' οὐρανὸν ἴκε (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρανόν). ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε Ὅμ. (Πρβλ. πάω σ πί τι, πάω σ χ ο λ ε ῖ ο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς: (πόσον); ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. αἱ σπονδαὶ ἑνιαυτὸν ἔσσονται (= ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ. (Πρβλ. ἀπέχει δέκα πόντους. Θὰ μείνη ἔχει λίγους μῆνες).

Σημειώσις. Τῆς αιτιατικῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν, γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὐτος (οὐτοςί), πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὁποῖος ἔχει παρέλθει, ἀφότου ἔχει γίνει κάτι τι: Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἡδὴ ἡμέραν (= ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. ἀπηγγέλθη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τούτι, Ἑραῖον τείχος πολιορκῶν (= ἐδῶ καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη) Δημ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν (γιατί; πρὸς τί;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται ἡ αιτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς: τί τηγιάδε ἀφίξει, ᾧ Κρίτων; (= γιατί ἔχεις ἔλθει; πρβλ. τί γελᾷτε;) Πλ. ταῦτα δὴ ὑπαισχυνόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους (= διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτῶντο ὅ,τι ἤκοιεν (= γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατά τι, ἦτοι ἀναφορὰν (σὲ τί; ὡς πρὸς τί;): πόδας ὠκῆς Ἀχιλλεύς Ὅμ. ὁ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι (= ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ. (πρβλ. τί φταίω ἐγώ;).

§ 91. β) Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῦ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἢ διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται κάτι τι (ποῦ; ἀπὸ ποῦ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ: ποῦ Μενέλαος ἔην; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαικοῦ; (= ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἰππος εἰωθὸς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο (= ἐντὸς καλλιρροῦ ποταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι (= διὰ τῆς πεδιάδος) Ὅμ. (πρβλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τοῦ κάμπου καβαλλάρης).

Σημειώσις. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης βλ. § 28, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου γίνεται κάτι τι (πότε; τί καιρό;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν: οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέ-

ρας ἔξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας (= ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κλπ.) Πλ. Ἰστρος ἴσος ἀεὶ ἴεει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος (= καὶ ἐν καιρῷ θέρους,...) Ἡροδ. οὐδεὶς μὲ πω ἠρώτησε καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (= ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρόνια τώρα) Πλ. (πρβλ. νὰ ζήσης! καὶ τοῦ χρόνου!).

3) αἰτίαν (γιατί;): τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων ὀργίζεται (= διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα πρβλ. § 74, 5). (πεθαίνει τῆς πείνας).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 37, 1, β'.

4) ποσόν (πόσον;): πόσου διδάσκει Εὐρηος; πέντε μῶν (= πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλία του;) Πλ. (πρβλ. § 74, 4).

§ 92. γ) Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 28, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως (ποῦ; σὲ ποιοῦ μέρος;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ: Ζεῦ, αἰθέρι ναίων (= ἐν τῷ αἰθέρι). τόξα ὤμοισεν εἶχεν (= ἐπὶ τῶν ὤμων) Ὀμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ τῆ δε (= ἐδῶ), τὰ ὑ τ η (= αὐτοῦ), ἐ κ εἶ ν η (= ἐκεῖ). ἄ λ λ η (= ἀλλοῦ), ἦ (= ὅπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς Πανάκτω, Βραυρωνί, Ἐλευσίνοι, Ῥαμνοῦντι κλπ.: στήλας στήσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήναις, ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τρόπαια τὰ τε Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς Πλ. ἐνίκησε Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέα (= ἐν Νεμέα) Λυσ.

2) χρόνον ὀρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει κάτι τι. (ποιὰ ἡμέρα: ποιοὺ μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν χρόνον, καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν τὰ ὑ τ η τῆ ἡμέρα, τῆ δε τῆ νυκτί, τῷ ἐπιόντι μηνί, τῷ ἐπιόντι ἔτει κλπ. Παναθηναίοις, Διονυσίοις, Ἀπατουρίοις, Θεσμοφορίοις κλπ. (= στὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.): ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ μηνί, Θαρρηλίοις, νικήσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίας δραχμᾶς (= τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἑορτὴ τῶν Θαρρηλίων) Λυσ. Λίχας ταῖς γυμνοπαιδαῖς τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαιμόνι ξένους ἐδείπνιζε (= στὴν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδῶν) Ξ.

II. ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ (§ 28, 8)

1) τὸ ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται κάτι τι : Ἰπποκράτης τὴν θύραν τῆ βακτηρία ἐκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρῶμεν, οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτῆσατο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν ἦτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν : Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἶα π.χ. μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν (= μαζὶ μὲ τοὺς ἀνδρας, μαζὶ μὲ τὸ πλήρωμά της) Θ.

3) τρόπον : δρόμῳ ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους Ἡρόδ. (πρβλ. ἦρθε τρέχοντας).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις τῆ δε, ταύτη (= ἔτσι), τῷ δε ἢ τούτῳ τῷ τρόπῳ, οὐδενὶ τρόπῳ, σιγῇ, σιωπῇ, κραυγῇ, βίᾳ, σπουδῇ, παντὶ σθένει, πάσῃ τέχνῃ κλπ.

4) αἰτίαν : λιμῷ ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἦτοι μέτρον ἢ διαφορὰν : πολλῷ μεῖζόν ἐστιν (= κατὰ πολὺ). Ἐπύαξα προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 71.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 93. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγια πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς πρβλ. δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν ταχίστην (= τάχιστα)—αὐτοῦ, οὐδαμοῦ—κύκλω, ταύτη, ἄλλῃ (= ἀλλαχοῦ) κλπ. (Βλ. § 90 κ.έ.).

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Οὕτω π.χ.

α) τὸ ἄλλως (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτὸς τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς: συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καὶ, ἢ σπανιώτερον ἄλλωστε, σημαίνει καὶ μάλιστα: πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι, ἄλλως τε καὶ ἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίῃ Δημ.

β) τὸ ἔτι (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ ἀρνητικὰς, σημαίνει πλέον, πιά: *τίς αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται*; (= τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὐπω: *οὐπω καιρὸς* (ἔστι = δὲν εἶναι ἀκόμη καιρὸς). *οὐκέτι καιρὸς* (= δὲν εἶναι πιά καιρὸς).

γ) τὸ μάλιστα (= πάρα πολὺ, πρὸ πάντων) μὲ ἀριθμητικὰ σημαίνει περίπου: *Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίου μάλιστα τεσσαράκοντα*. (= πρβλ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ - πολὺ ἑκάτὸ δραχμῆς).

δ) τὸ πολλάκις (= πολλὰς φορές) κατόπιν τοῦ εἰ (ἐάν), ἵνα μή, μή, σημαίνει τυχόν, ἴσως: *εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεοχίκατε τῷ τιοῦτῳ* Πλ.

ε) τὸ ποτέ (= μὰ φορά, κάποτε), ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν ἐρωτηματικῆς λέξεως, σημαίνει ἄρα γε, τάχα, σάν: *Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους* (= μὲ ποιούς ἄραγε λόγους) Ξ. *τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο* (= σάν τί) Πλ. Βλ. § 49, 1.

στ) τὸ τάχιστα (= πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδή, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς: *οἱ τριάκοντα ἤεθθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρέθη* (= εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ) τὸ ἐπίρρημα ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικόν (= οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (= ὅπως), 1) μὲ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα ἢ ἐπίρρηματα σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν: *ὡς πλείστος* (= ὅσον τὸ δυνατόν πλείστος), *ὡς τάχιστα* (= ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα), 2) εἰς ἀναφωνήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τὸν θαυμασμόν, σημαίνει πόσον, τί: *ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!* (= πόσον ὠραῖος!) Ξ.

Σημείωσις α'. Τὴν ἀρχικὴν του δεικτικὴν σημασίαν (μὲ τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ) διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὡς ἢ ὄς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὡς (= καὶ ἔτσι), οὐδ' ὡς (= οὐδὲ ἔτσι, μ' ὄλον τοῦτο δὲν): *οὐδ' ὡς ὠργίζετο* Ξ.

Σημείωσις β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ἔχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικὸς (= ὅτι, πῶς), ἢ χρονικὸς (= ὅτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικὸς (= διότι), ἢ τελικὸς (= ἵνα), ἢ συμπερασματικὸς (= ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστικῆ), ὅποτε συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν προσωπίον καὶ σημαίνει πρὸς ἢ μὲ ἀριθμητικὴν καὶ σημαίνει περίπου, ἴσα με: *κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη* Ξ. *ὀπίλτας εἶχεν ὡς πεντακοσίους* Ξ.

Σημείωσις γ'. Βλ. καὶ § 37, 1, β.

3. Αἱ προθέσεις¹.

§ 94. α') Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά· (πρβλ. σύνθετα ῥήματα ἀ ν α τείνω = τείνω ἄνω, κατατίθημι = τίθημι κάτω, περιρρέω = ῥέω περίξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου : μέλαρες δ' ἀνά βότρυες ἦσαν (= ἐπάνω). ἔκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (= ἔξω δὲ) Ὁμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἡ πρόθεσις π ρ ὄ ς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (= προσέτι δὲ) : ἀσύφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον Πλ. πρβλ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε κι ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ = κατόπιν.)

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἴνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἡ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 90 κ.έ.) : πρβλ. νέοι ἔχον πεμπάβολα χερσίν (Ὁμ., Α 463) — στέμματα ἔχον ἐν χερσίν (Α 373). κνίση οὐρανὸν Ἰκεν (Α 317) — Ὀδυσσεὺς εἰς Χρύσην Ἰκανεν (Α 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀ ν τὶ ῥ ῆ μ α τ ο ς, μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς, ὅταν εἶναι δυσύλλαβοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικόν των τονισμόν ὡς ἐπιρρημάτων : πάρα πολλὰ ἐκάστω (= πάρεστι). οὐ γάρ τις μετὰ τοῖος ἀνήρ, οἶος Ὀδυσσεὺς (= μέτεστι, ὑπάρχει μετὰξυ). οὐ οἱ ἐνι⁽²⁾ φρένες (= οὐκ αὐτῷ ἔνεισι φρένες) Ὁμ. ἄνα ἐξ ἐδράνων (= ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὁμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλεται πολλάκις μετὰξυ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥή-

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

2. Ἐκ τοῦ ἐνι, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (= ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναι) εἶναι· πρβλ. οὐκ ἐνι Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλληρ κτλ. Βλέπετε καὶ § 52, 1 Σημ. Υ'.

ματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (**ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον**), ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει: **νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν** (= παρετίθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). **Ἰθάκην κάτα** (= κατὰ τὴν Ἰθάκην) "Ομ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (**ἐκ δ' ἄγαγε** — ἐξήγαγε δέ. **κατ'** ἄρ ἔξετο — καθέζετο ἄρα), ὀνομάσθη **τμησις**, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίσθη ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δισυλλάβων προθέσεων, ὀνομάσθη **ἀναστροφή** (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομίσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφήν μόνον ἡ πρόθεσις **περί**: ἄξι ἐφάνης **ἀνδρείας πέρι** οὐδὲν εἰδῶς (= περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ πρόθεσις **ἐνεκα** καὶ **ἄνευ**: **τούτῳ ἐνεκα**, ὦν **ἄνευ**.

§ 95. Ἡ ἐξασθένεισις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ των ἀπὸ ἐπιρρήματα (ἦτοι ἀπὸ αὐτοτελεῖς λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς πρόθεσις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια, γὰ ὁποῖα προτάσσονται πρὸ τῶν πλαγίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλακίς συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαιτέρον τόνον αὐτῶν: πρβλ. **ἐκ δ' ἄγαγε** (Πάτροκλος) **Βοιωτὶδα—ἐξήγαγεν Ἀθησαίως τὸ στρατεύμα· κατ' ἄρ ἔξετο—ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο** (πρβλ. δὲν τὸν εἶδα ξ α ν ἄ — δὲν τὸν ξ α ν α ε ἰ δ α).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτως εἰς τινὰ πρότασιν, ὡς π.χ. **ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ** ("Ομ., Α 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις ἐκ (= ἔξω), ἢ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα βῆ (= ἔβη), γὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν νηὸς (= ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη ἐτέθη ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη ἦτοι ἡ ἀνωτέρω

πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω, Χρῆσις ἐκ βῆ τῆς (= ἡ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω : Χρῆσις ἐκ νηὸς βῆ (= ἡ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). 'Ἄλλ' οὕτως ἡ λέξις ἐκ παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως τὴν ἐκφράζει πλέον αὕτη ὄχι μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) ν η ὀ ς.

§ 96. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετά γενικής	Μετά δοτικής	Μετά αιτιατικής
Μονόπτωτοι	άντι...	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό... ἐξ, ἐκ... πρὸ... ἐν σύν, ξύν εἰς...	μακρὰν ἀπό· ἀπό· μέ· ἀπό μέσα ἀπό· ἀπό· εὐθύς μετά· ἔνεκα· ἐμπρός· ἀπό· πρὶν ἀπό· ὑπέρ, γιά.	ἐντός, μέσα εἰς· μέ· μαζὶ μέ· μέ.	μέσα εἰς· ὡς πρὸς· γιά.
Δίπτωτοι	ἀνά...	(ἐπάνω εἰς). ¹	ἐπάνω εἰς· πρὸς τὰ ἔνω τοῦ· κατά. (διά μέσου) ¹ . ἔνεκα, γιά.
	διὰ... κατὰ... ὑπέρ...	διὰ μέσου· κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕστερ· ἀπό· μέ. κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχε- τικῶς μέ· γιά. ἀπὸ πάνω ἀπὸ· χάριν, γιά· σχετικῶς μέ.	καθ' ὄλην τὴν ἔκτα- σιν· καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν· διὰ μέ- σου· σύμφωνα μέ. ἐπάνω ἀπὸ· πέραν ἀπὸ· περισσότερο ἀπὸ.
Τρίπτωτοι	ἀμφι...	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ) ¹ . ἔνεκα, γιά.	γύρω ἀπὸ· περίπου· ἴσαμε.
	ἐπι...	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά- σεως)· στὴν ἐποχὴ τοῦ· πλησίον· ἐνώ- πιον· γιά (ἐπὶ σκο- πίμου κατευθύνσεως)	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά- σεως)· εὐθύς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἐκετός ἀπὸ· γιά (ἐπὶ αἰτίας ἢ σκοποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κινή- σεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρὸς· ἐναντίον· γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
	μετὰ...	(μεταξύ) ¹ . μαζὶ μέ, μέ.	(μεταξύ) ¹ .	(μεταξύ) ¹ . ὕστερ· ἀπὸ·
	παρὰ...	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ) ¹ . ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατὰ μῆ- κος· κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρὸς· ἐν- αντίον, κατὰ παρά- βασιν· πλήν, παρὰ.
	περὶ...	(γύρω ἀπὸ) ¹ . σχετι- κῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ· σχετικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπὸ· περίπου· κατὰ· περίπου· σχε- τικῶς μέ.
	πρὸς...	ἀπέναντι πρὸς· ἐνώ- πιον· ὡς πρὸς· γιά.	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος· πρὸς· ἐναντίον, μέ· σχετι- κῶς μέ, ὡς πρὸς· γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
ὑπὸ...	ὑποκάτω ἀπὸ· ἔνεκα, ἀπὸ· ἐν συνοδείᾳ.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ στάσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπίβλεψιν.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.	

1) Χρήσις ποιητικὴ ἢ μῶλλον ποιητικὴ.

§ 97. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης προθέσεως εἶναι αἱ ἐξῆς :

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πρβλ. ἄμφω. (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνυνομος περιί.)

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : ἄμφι πῦρ ἐκάθηρτο Ξ. οἱ ἄμφι Ἀριαῖον = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του· β) χρονικῶς = περίπου, κατὰ : ἄμφι μέσας νύκτας Ξ. γ) μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε : ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη Θ.

2. Μὲ γενικὴν (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιά : ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἄμφι τούτων ἃ εἶχον = περὶ τούτων κλπ.) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἄμφι Μενοντιάδῃ Ὅμ. β) μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιά : ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιά μέ) Σοφ. ἦ = σχετικῶς μέ, γιά : ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται Ἡρόδ.

(Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἄμφιθάλασσοσ) ἦ = περίξ (ἄμφιέννυμι).

II. Ἄνά (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία : ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω πρβλ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς : ὤκουν ἀνά τὰ ὄρη Ξ. ἦ = πρὸς τὰ ἄνω ἀνά τὸν ποταμόν ἐπλεον (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ)· β) χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ : ἀνά τὸν πόλεμον τοῦτον Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς : ἀνά κράτος (= μέ ὅλην τὴν δύναμιν) = ἀνά λόγον (= κατ' ἀναλογίαν), ἀνά πέντε (πέντε - πέντε, ἀπὸ πέντε).

2) Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς : χρυσέῳ ἀνά σκήπτρῳ Ὅμ. ἤξει ἀνά νηυσὶ Εὐρ. Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιάσκομαι).

III. Ἄντι Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῦ, ἀπέναντι πρβλ. Ὅμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = ἀπέναντι : εἰστήκεισαν ἀντι τῶν πτύων Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀντικαταστάσεως = στὸν τόπον

τοῦ, ἀντίς γιά: ἐβασίλευσεν ἀντ' ἐκείνου Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προη-
ρεῖτο τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίστου Ξ. ἡ ὁμοιότητος = σάν: ἀντὶ κυ-
νὸς εἰ φύλαξ Ξ. ἡ αἰτίας = γιά: ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὐ ἔπαθον
ὀπ' ἐκείνου (= ἀντὶ τούτων ἄ = γιά ὅσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀ πέναντι (ἀντι παρατάσσομαι) ση-
μαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντετυ-
εργετῶ).

IV. Ἐπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό: πρβλ. ἄ π ω.
(Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ
ἔξω τινός, ἡ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) α) τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ ; ἀπὸ
ποιόν) ; Κῦρος ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ
τῶν ποτηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι Ξ. β) χρονικῶς (ἀπὸ πότε ;) :
ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου Ξ. ἀφ' οὔ (= ἀφ' οὔτου) γ) μεταφορικῶς, εἰς
δήλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου) : γεγωνῶς ἀπὸ Δημαράτου Ξ. ἡ ὕλης :
εἴματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα (= ἀπὸ ξύλο) Ἡροδ. ἡ αἰτίας = ἀπό,
γιά : ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπηρέθη (πρβλ. § 91, 3) ἡ τοῦ
μέσου ἢ τοῦ τρόπου = μέ : στρατεύμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρη-
μάτων Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι Ξ. ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ :
ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἰπὸ ξυμβάσεως Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέρχομαι)
καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαίτω, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους
ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀπο-
φοιτῶ (= παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (= οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διά. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο
χωριστά: πρβλ. δι - ς.

1. Μὲ ἀιτιατικὴν α) τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιη-
τάς = διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ : βῆ διὰ δώματα. θεῖος
μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα. "Ομ. β) μεταφορικῶς εἰς δή-
λωσιν αἰτίας = ἔνεκα, γιά : Δαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠραγκάξετο
Μίνω δουλεύειν Ξ. τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκείνον ἀγαθοὶ γεγόνασι ;
(= ἐξ αἰτίας ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκείνον) Πλ.

2. Μὲ γενικὴν α) τοπικῶς = διὰ μέσου : ἐξελαύνει διὰ τῆς Συ-
ρίας Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ : διὰ νυκτός. Θ. διὰ
παντός τοῦ βίου Ξ, ἡ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπὸ : ἀρχαῖον ἐταῖ-
ρον διὰ χρόνου εἶδεν Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ

ὄργάνου = μέ: δι' ἑρμηνέως διελέγετο Ξ. πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν
Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει
μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διασχί-
ζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐν τελευτῶν, πέ-
ρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. **Εἰς ἢ ἐξ.** Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προ-
ῆλθεν ἐκ τῆς ἐνός = ἐν - σ, ἀντιθέτου τῆς ἐξ = ἐκ - σ).

Με ἀιτιατικὴν μόνον τοπικῶς, πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως εἰς
τὰ ἔνδον τινός = εἰς: Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν ἐς Σικελίαν Θ.
Οὕτω καί: εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκῶν
κι.π.) Δημ. ἢ πρὸς δῆλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρατος τῆς κι-
νήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως: ἐντεῦθεν ἐξελαίνει εἰς Πέλτας Ξ. ἀπὸ θα-
νῆσεως = πρὸς, εἰς θάλατταν (= ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β)
λάττης εἰς θάλατταν (= ἀπὸ τὴν ὑστεραίαν (=μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας).
χρονικῶς=μέχρι: εἰς τὴν ὑστεραίαν (=μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας).
εἰς ἐμέ (= μέχρις ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρόδ.
γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ:
εἰς πάντα πρῶτος Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά, σέ: εἰς συμβουλήν παρεκά-
λεσα ὑμᾶς Πλ. ἢ ὀρίου ἀριθμητικοῦ = ἐν συνόλω, ὅλο-ὅλο: εἶχε το-
ξότας καὶ σφενδοήτας εἰς τετρακοσίους Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐντός, μέσα εἰς (ὡς εἰσέρχομαι) ση-
μαίνει καλὰ, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσακούω).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἰδιορῦθμου συντάξεως εἰς "Αἰδου (= στὸν
"Αδῆ), εἰς διδασκάλου (= στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖον) κ.τ.τ. βλ. κατω-
τέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. **Ἐν** (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνὶ. § 94, 1)
Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ
ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντὸς ὠρισμένης περιοχῆς).

Με δοτικὴν (τοπικὴν) μόνον α) τοπικῶς = εἰς, σέ, μεταξύ:
ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς Σοφ. ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν (= ἀνάμεσα ἀπὸ)
Ξ. β) χρονικῶς = ἐντός, σέ: ἐν τρισὶν ἡμέραις Ξ. ἐν ταῖς σπονδαῖς
(= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνάκωχῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ
ἐνώπιον: οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν Πλ. ἢ τοῦ
πλησίον = παρά: πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ (= εἰς τὰ
παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργάνου ἢ τοῦ τρόπου = μέ: οἱ θεοὶ σημαί-
νουσιν ἐν οὐρανόις σημείοις Ξ. ἐν τάχει (= με ταχύτητα, ταχέως) ἢ

συμφωνίας = κατά : **ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι** (= σύμφωνα με) Ἴσοκρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μέσσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει με (ἐμψυχος = μεψυχόν, ἐμμελής = μεμέλος) πολὺ, ἐντελῶς (ἐμπλεως).

Σημειώσεις. Εἰς φράσεις οἱ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἐν Ἀιδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους τούτων εἰς Ἀιδου, εἰς τοῦ Κλεομένου, εἰς διδασκάλου, κατὰ τινος ἢ γενικῆ εἶναι (καθαρὰ γενικῆ) τοῦ ὅλου, ἢ ὅποια δηλοῖ περιοχὴν : ἐν Ἀιδου = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀιδου. Πιθανότερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον : ἐν Ἀσκληπιοῦ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ· ἐς τοῦ Κλεομένου = εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου· (πρβλ. πέρασε τῇ βραδιά του στοῦ Πέτρου — πάω στοῦ θεῖου μου = στο σπίτι τοῦ...)

VIII. Ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσσα, ἀπὸ μέσσα ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς· βλ. καὶ ἀπό).

Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπό) : **τὰ ἐκ γῆς φρόμενα** Ξ. β) μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς : οἱ **ἐξ Ἡρακλέους** (= οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.). ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου = ἀπό, **μέ : ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων** Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = **μέ : πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι** (= με τοὺς κόπους) Θ. **ἐκ παντός τρόπου** (= με) Λυσ. **ἐκ δόλου** (= με δόλο) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπό, ἔνεκα : **ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως** πολλαὶ ἀπέχθεται μοι γεγόνασι Πλ. (βλ. καὶ § 84, 1) ἢ συμφωνίας = σύμφωνα με, κατά : **ἐκ τῶν ἔργων χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν** Δημ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελεείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (ἀντίθ. ὑπό).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς : **ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον** Ξ. Καὶ μετὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως : **τὸ ὄμμα δύνανται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι** (= εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν : **ἐπὶ δέκα ἔτη. ἐπὶ πολὺν χρόνον** Θ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον : **ἦλθον ἐπὶ τινὰ τῶν δοκούντων σοφῶν**

εἶναι (= πρὸς τινα) Πλ. ἐστρατεύετο ἐπὶ Λυδοῦς (= ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡρόδ. ἢ σκοποῦ = σέ, γιά : τοὺς στρατηγούς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε. φε' ἴγανα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ (= γιά φωτιά) Ξ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαράν) : α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς : ἤλαυνεν ἐφ' ἄρματος Ξ. τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (= τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἤτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β) χρονικῶς, εἰς δήλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου : ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τυράνων) Λυσ. ἐφ' ἡμῶν (= στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' ἡμῶν (= οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πρβλ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας) : γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἐπιστασίας : ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν, ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἡ τοῦ πλησίον : ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ξ. ἡ τοῦ ἐνώπιον : ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων Ξ. ἡ σκοπίμου διευθύνσεως = γιά : ἀπιέναι ἐφη ἐπὶ Ἰωνίας (= γιά τὴν Ἰωνία), ἡ διανομῆς = εἰς, ἀπό : ἐτάχθησαν ἐπὶ τεττάρων (= εἰς τέσσαρας γραμμάς, ἀπὸ τέσσαρες - τέσσαρες) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (καθαράν ἢ τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν) : α) τοπικῶς ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς : οἰκοῦσιν ἐπὶ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης Θ. β) χρονικῶς = εὐθὺς μετὰ : ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ Ξ. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ (ὄλως) πλησίον : τῷ ἐπὶ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἦν Ξ. ἡ ἐπιστασίας = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς) : ὁ ἐπὶ τῷ θεωρικῶν Δημ. ἡ τοῦ ἐνώπιον : ταῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε Λυσ. ἡ τοῦ κατόπιν ἢ ὀπισθεν : ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις πελοπόροι Ξ. ἡ προσθήκης = ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς : κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ Ξ. ἡ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ : ἐπὶ τινὶ εἶμι ἢ ἐπὶ τινὶ γίγνομαι (= εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.) ἢ αἰτίας = γιά : μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ Ξ. ἡ τοῦ σκοποῦ = γιά : οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν Πλ. ἡ τοῦ ὅρου ἢ συμφωνίας : ἀφιεμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ με τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφ' ἔπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσέτι (ἐπικτῶμαι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβῶν (ἐπιμείγνυται).

X. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό (ἀντίθ. ἀνά).

1. Μὲ αἰτιατικὴν : α) τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τοῦ :

κατὰ τὴν Ἀσίαν (= πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. κατ' οἰκίαν τὰ πολλὰ διατρίβομεν (= στὸ σπίτι). Πλ. Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως: Κύρος παίει βασιλέα κατὰ τὸ στέρνον (= κάπου εἰς τὸ στέρνον) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον Ἡρόδ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἤριστευσαν (= τῶν συγχρόνων των) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου = διὰ: κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (= διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι: οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι Ξ. ἢ τοῦ κατόπι: ἤσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προῖόντας (= κατόπι τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν, ἢ διανομῆς = ἀπό: ἐγὼ ἐθέλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ: κατὰ τοὺς νόμους, ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ: οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ (= ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐμέ) Ξ. ἢ αἰτίας = ἕνεκα, ἀπό: κατ' ἔχθος (= ἀπὸ μῖσος) Θ.

2. Μὲ γ εν ι κ ῆ ν' α) τοπικῶς = ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς: ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (= ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη (= ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ., εἰς τὸ βάθος τῆς θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον: τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά: τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (= γιά μᾶς) Δημ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κ ά τ ω (κατατίθημι) σημαίνει ἐ ν κ ν τ ί ο ν (καταβοῶ τινος), ὀ π ί σ ω (κατάγω φυγάδα = ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), π έ ρ α κ α ἰ π έ ρ α, τ ε λ ε ἰ ὡ ς (καταναλίσκω, καθορῶ), χ ω ρ ι σ τ ά, (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἀρχικὴ σημασία μετὰ ξύ, εν μέσφ.

1. Μὲ α ἰ τ ι α τ ι κ ῆ ν' α) τοπικῶς = μετὰξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὀμηρον: ἀίσων ὡς τ' αἰγυπιδὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν ἢ πρόθεσιν μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι· μετὰ χεῖρας (ἀνάμεσα στὰ χέρια μου· πρβλ. μετὰ χειρίζομαι τι). β) χρονικῶς = ὕστερ' ἀπό, μετὰ: μετὰ τὰ Τρωϊκὰ Θ. μεθ' ἡμέραν (= ἐν καιρῷ ἡμέρας: κυρίως = μετὰ τὰ ξημερώματα) γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀτάξεως καὶ ἀκολουθίας = ὕστερ' ἀπό: θεϊότατον μετὰ θεοὺς ἢ ψυχῇ Πλ.

2. Μὲ γ εν ι κ ῆ ν' α θ α ρ ά ν' α) τοπικῶς (σπανίως) = μετὰξύ:

ἕως ἦν **μετ' ἀνθρώπων** (= μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων = σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσοκρ. β) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν συνεργείας = **μαζὶ μέ, μετ' ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων** Θ. (βλ. § 69, 3, σημ.) ἢ τοῦ τρόπου = **μέ : ἰκετεύει μετὰ πολλῶν δακρύων**.

3. **Μὲ δ ο τ ι κ ῆ ν** (τοπικὴν), **μόνον** εἰς τοὺς ποιητὰς = **μεταξὺ : μετὰ τοῖσιν ἀνέστη** (= μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει **μέ** τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ **μεταξὺ** μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς (**μέ** τεμι, **με** θομιλῶ, **με** τείχιον), συνήθως δὲ σημαίνει **μαζὶ** (**με** τέχω, **με** τειλαμβάνω), **κατόπιν** (**με** θέπομαι, **με** τειδιώκω), **ἀλλέως**, **διαφόρως** (**με** τειγιγνώσκω).

XII. **Παρά** (εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ **πάρ.**). Κυρία σημασία πλησίον, κοντὰ εἰς.

1. **Μὲ α ἰ τ ι α τ ι κ ῆ ν** α) τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός: **παρὰ τὴν θάλασσαν** ἐπορεύετο Ξ. καὶ ἀπλῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς: **παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρήνη** Ξ. καὶ ἐπὶ κατευθύνσεως = πρὸς: γράφει ἐπιστολὴν **παρὰ βασιλέα** Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ: **δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον**. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς: **παρὰ τοὺς ἄλλους** εὐτακτος ἦν. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος = διαφόρως ἀπὸ, ἐναντίον: ἐὰν λέγῃς **παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς** Πλ. **πράττει παρὰ τοὺς νόμους**, ἢ ἐξαιρέσεως = **παρὰ : παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως**. (πρβλ. εἴκοσι **παρὰ** ἓνα, ἑκατὸ **παρὰ** δύο). Οὕτω καὶ **παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον**, (πρβλ. **παρὰ** τρίχα), **παρ' οὐδέν** (= διὰ τίποτε), ἢ αἰτίας = ἔνεκα: **παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν** ἐπλήρηται Φίλιππος Δημ.

2. **Μὲ γ ε ν ι κ ῆ ν** (ἀφαιρετικὴν) α) τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς = ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ: **φάσανγον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ** Ὅμ β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν προελεύσεως = ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου): **παρ' ἡμῶν** ἀπάγγελλε τάδε Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1).

3. **Μὲ δ ο τ ι κ ῆ ν** (τοπικὴν), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων α) τοπικῶς = πλησίον: **Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾶ** Πλ. **παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ** Ὅμ. β) μεταφορικῶς = κατὰ τὴν κρίσιν: **δοκεῖς παρ' ἡμῖν** οὐ βεβουλεύσθαι κακῶς (= κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς **παρίσταμαι**) σημαίνει **παρὰ** ἢ **πλάγῳ** (**παρὰ** πλέω), **πλαγίως** ἢ **κρυφίως** (**παρὰ** δύομαι), **ἐναντίον** (**παρὰ** νομῶ), οὐχὶ **ὀρθῶς** ἢ **ἐσφαλμένως** (**παρὰ** κούω, **παρ** ερμηγνέω).

XIII. Περί. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ, γύρω-γύρω* (βλ. καὶ ἀμφί).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = γύρω ἀπὸ : κατεστρατοπεδεύσατο **περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν** Ξ. οἱ **περὶ τινα** (π.χ. οἱ **περὶ Ξενοφῶντα**· βλ. ἀμφί). β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = περίπου, κατὰ : **περὶ μέσας νύκτας** (= κατὰ τὰ μεσάνυκτα) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς : οὗτοι **περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοί εἰσιν** Ξ. ἡ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = περίπου : **περὶ ἑβδομήκοντα** Θ.

2. Μὲ γενικὴν α) τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς) = *πέριξ, γύρω ἀπὸ* : **τείχη περὶ Δαρδανίας** (= *πέριξ τῆς Δ.*) Εὐρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, σέ, γιά : **σοφός ἐστίν περὶ τούτων** (= σ' αὐτά) Πλ. **κῆρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν** (= γιά ἀνακωχή) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντὸς ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι τι (= θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου) : **ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστίν** Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάχιστου, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι τι (= θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον προτιμῶ κλπ.). τὰ πλείστου **ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται** (= θεωρεῖ ὅπως ἀσήμαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἡ **περὶ** ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, τὴν τοῦ ἐπέκεινα, *πέρα, περισσότερον*, καὶ ἡ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικὴ· πρβλ. **χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων** (= περισσότερον ἀπὸ ὅλων κλπ.) Ὁμ. ρ 388.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) σπανίως α) τοπικῶς = *πέριξ, γύρω ἀπὸ* : **περὶ τῇ χειρὶ χουσοῦν δακτύλιον φέρει** Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά : **Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῶ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο** Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσότερον*, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς *περιγίγνομαι* = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει πολὺ ἢ ἐντελῶς (*περιδεής, περιπίμπλημι*), ὑπὲρ τὸ δέον (*περιεργάζομαι*).

XIV. Πρό. Κυρία σημασία *ἔμπροσθεν, ἐμπρὸς ἀπὸ*. Μὲ γενι-

κὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἐμπρὸς ἀπὸ : **πρὸ τῶν πυλῶν** Ξ. β) χρονικῶς = πρὶν ἀπὸ : **πρὸ τῆς μάχης** Ξ. οἱ **πρὸ ἡμῶν γεγονότες** (= οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσοκρ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = ὑπέρ, χάριν, γιὰ : **πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσιν** Ἡρόδ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = ἐξ ὀνόματος, γιὰ : **πρέπων ἔφους πρὸ τῶνδε φανεῖν** Σοφ. ἢ συγκρίσεως = ἐμπρὸς εἰς, ἀντί : **τότε ἡροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον** Πλ. (πρβλ. **ἐμπρὸς στήν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσι τίποτε**).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (προπορεύομαι, πρὸ λέγω) σημαίνει φανερά, δημοσίᾳ (προαγορεύω, προεῖπον, προκηρύττω), περισσότερο (προτιμῶ).

XV. **Πρὸς** (εἰς τὸν "Ὀμηρον καὶ **προτί** ἢ **ποτί**). Ἀρχικὴ σημασία ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1. **Μὲ αἰτιατικὴν**· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, πρὸς : **ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον** Θ. **πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν**. **ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς** Ξ. β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περιπού : **πρὸς ἐσπέραν ἦν** (= πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = μετὰ ἢ ἐναντίον : **συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι** (= μετὰ τοὺς) Ξ. **πρὸς τοὺς Θρᾶκας ἐπολέμησα** (= ἐναντίον τῶν Θ.) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μετὰ, ὡς πρὸς : **ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον** Ξ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς : **οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν**, ἢ σκοποῦ = γιὰ : **πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς**; (= γιὰ ποιὸν σκοπὸν) Ξ. **πρὸς χάριν** λέγουσι (= γιὰ εὐχαρίστησι, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν) Δημ.

2. **Μὲ γενικὴν** (καθαράν)· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς : **Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται** Δημ. **πρὸς τῶν θεῶν** (κυρίως = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μετὰ, ὡς πρὸς : **ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός**, ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μετὰ : **ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ** Ξ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος = πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον : **σπονδὰς ἐποιήσατο πρὸς τῶν Θηβαίων μάλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν** Ξ. (Βλ. καὶ § 84, 1).

3. **Μὲ δοτικὴν** (τοπικὴν)· α) τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς : **πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κῦρος** Ξ. β) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μετὰ : **πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν** (= εἶχε νὰ κάμῃ μετὰ) Πλ. ἢ προσθή-

κῆς = κοντά εἰς, ἐκτός : πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις (= κοντά στ' ἄλλα) Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέτι (προσαιτῶ, πρόσεστι).

XVI. **Σὺν ἢ ξύν.** (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ με γενικὴν). Ἀρχικὴ σημασία μαζί, μαζιμέ.

Μὲ δοτικὴν ὀργανικὴν μόνον, εἰς δήλωσιν συνοδείας = μαζί μέ, μέ : βασιλεὺς σὺν πολλῶ στρατεύματι προσέρχεται Ξ. ἢ συνδρομῆς = με τὴν βοήθειαν : σὺν τοῖς θεοῖς ἀμνουμεθα τοὺς πολεμίους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ : σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον τίθεσθε Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μαζι (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, καλὰ (συγκαλύπτω, συνορῶ).

XVII. **Ἵπέρ.** Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό.

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = ἐπάνω ἀπό, πέραν : ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὀριου τινὸς ἢ μέτρου : οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη γεγονότες Ξ. ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἡμᾶς (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας, τὰς σωματικὰς ἢ πνευματικὰς) Πλ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν) α) τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπό, ἐπάνω ἀπό : πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται Θ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑπερασπίσεως = χάριν, γιά : νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = ἀντί, γιά : ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι (= ἀντί γιά σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά : ἡ τελευταῖα τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (= γιά νὰ μὴ) Δημ. ἢ αἰτίας = ἔνεκα, γιά : ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠργίζετο Ἴσοκρ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, περί : ἡ ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμη. (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περι εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαίνει ἐέραν, πῖδ' ἐέρα (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος — ὑπερορῶ = περιφρονῶ), ὑπερβολικὰ (ὑπερπονῶ), πρὸς χάριν (ὑπεραπολογοῦμαι τινος).

XVIII. **Ἵπό.** Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό, (ἀντίθ. ἐπί).

1. Μὲ ἀίτιατικὴν ἄ) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἧ εἰς τὸ κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος) : **ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον** Ξ. **ὑπὸ τὸν λόφον** ἔστησε τὸ στρατεύμα (= εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ : **ὑπὸ νύκτα** (= διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. **ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους** Δημ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : **Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλέα** ἐγένετο Θ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν) ἢ ἀφαιρετικὴν ἄ) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ : **Ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον** Ξ. **τὰ ὑπὸ γῆς** Πλ. **ἔλαβε βοῶν ὑπὸ ἀμάξης** (= ὑποκάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης) β) μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπὸ : **ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ** (= ἀπὸ πείνα) Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1), ἢ ἐπὶ συνοδείας = ἐν συνοδείᾳ μετ' : **τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων** (= ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἤθλων) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν ἄ) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ : **ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει** Ξ. β) μεταφορικῶς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : **οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες** (= οἱ ὑπῆκοοι τοῦ β.) Ξ. ἢ = ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν : **ὑπὸ παιδοτρῖβη ἀγαθῶ πεπαιδευμένος** Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑ π ο κ ά τ ω (ὡς ὑ π ό κειμαι, ὑ π ό γειος) σημαίνει κ ρ υ φ έ ω ς (ὑ π ο πέμπω), ὀ λ ί γ ο ν, λ ί γ ο - λ ί γ ο (ὑπόπικρος, ὑ π ο πίνω = κουτσοπίνω), ἔ μ π ρ ό ς, π ρ ό τ ε ρ ο ν (ὑ φηγοῦμαι = προηγούμεναι, ὑ π άγω, ὑ π άρχω = πρῶτος ἀρχίζω), σ υ γ χ ρ ό ν ω ς (ὑ π αυλώ).

§ 98. β') **Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις** διαφέρουν ἀπὸ τὰς κυρίας προθέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις π λ ῆ ν λαμβάνεται καὶ ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτον συνθετικὸν μετ' τὴν λέξιν μ έ λ ο ς — π λ η μ μ ε λ ή ς, καὶ ὡς δεύτερον συνθετικὸν εἰς τὴν ἐπιρρηματικὴν λέξιν ἔ μ π λ η ν = ἐντελῶς πλησίον, κολλητά).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἢ **ἀνευ, ἄχρι, μέχρι, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν** (καὶ Ἰωνικῶς εἶνεκα ἢ εἶνεκεν) καὶ **χωρὶς** συντάσσονται μετ' γενικὴν.

2) ἢ ὡς συντάσσεται μετ' ἀίτιατικὴν. (βλ. § 93, 2, ζ' σημ. β').

3) ἢ **πλήν** κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετ' γενικὴν : **πλήν ἐμοῦ** (= ἐκτὸς ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὁμως καὶ μετ' οἰανδήποτε ἄλλην πτώσιν ὁμοιοπύτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ σύγκρισις : **συνῆλθον πάντες πλήν οἱ Νέωνος** (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀνδρας τοῦ Ν.) Ξ. **παντὶ δῆλον**

πλὴν ἐμοί (= ἐκτός ἀπὸ ἐμέ) Πλ. οὐκ οἶδα πλὴν ἓν (= οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἓν = παρὰ μόνον ἓνα πράγμα) Σοφ.

Σημείωσις. Ἡ λέξις **πλὴν** λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει μίαν πρότασιν πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον) : νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν, **πλὴν ἢ γ'** ἐμὴ κωμῆτις, ἢ δ' ἐξέρχεται Ἄφρ.

§ 99. 1) Ἡ πρόθεσις **ἐνεκα** δηλοῦ (α) αἰτίαν = ἐξ αἰτίας, γιὰ : **οὐ τῶν ἀδικημάτων ἐνεκα** αὐτοὺς ἀπέκτειναν Λυσ. β) σκοπὸν = χάριν, γιὰ : **τῶν παιδῶν ἐνεκα** βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς), Πλ. γ) ἀναφορὰν = ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ : **φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν** Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις **ἄνευ** (= χωρὶς, δίχως) καὶ **χωρὶς** (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὄχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεὶς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς) : ὁ τότε ἐνοστάς πόλεμος **ἄνευ τοῦ** καλῆν δόξαν **ἐνεγκεῖν** ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνότεροις διῆγεν ἡμᾶς (= ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλῆν δόξαν) Δημ. **χωρὶς**, δὲ **τῆς δόξης** οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ (= ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 100. **Τὰ ἐπιφωνήματα**, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (ὄλον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως καθ' ἑαυτὰ ἢ μὲ κάποιαν γενικὴν, ἢ ὁποῖα δηλοῦ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις· οἴμοι! φεῦ! παπᾶ! ἰώ! — φεῦ **τῆς ἀνοίας** (= ἀλλοίμονο τί ἄνοια!) Σοφ. Βλ. § 37, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται μὲ ὀνομαστικὴν ἢ δοτικὴν (προσωπικὴν), ἢ ὁποῖα συνάπτεται μὲ τὸ ἐπιφώνημα : οἴμοι ἐγὼ τλήμων! (ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!) ὦμοι μοι! Σοφ.

§ 101. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτώσις τοῦ ὀνόματος κάποιου θεοῦ ἢ ἥρωος, καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μὲ γενικὴν : **Ἡράκλεις! ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν!** (= Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἄφρ. (Πρβλ. Χριστέ μου! Παναγία μου! Ἄγιε Γεράσιμε!)

2) πρότασις ἀπαρεμφατική ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορική: ἐμὲ παθεῖν τάδε! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). οἷα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε; (= τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος (= τί ὠραῖος !....) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 102. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ **χρονική βαθμῖς**, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ **τρόπος τῆς ἐμφανίσεως** τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 103. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ ἐνεστώς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες (1).

2) ἐμφανίζουν τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος **ἐξελισσόμενον** μὲν ἢ διαρκοῦν ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, **συνεπτυγμένον** δὲ ἢ ἐν **συνόψει** ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, **τετελεσμένον** δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

1. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἀρκτικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἱστορικοί.

Συνοπτικῶς ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα				
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσομένου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· ἔγραφον	1) ὁ ἐνεστώς· γράφω 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· ἔστηκα = στέκομαι	ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· γράψω = θὰ γράψω. ἔξω = θὰ ἔχω
	τοῦ συνεπιτυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἄοριστος· ἔγραφα		ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· γράψω = θὰ γράψω. στήσω = θὰ λάβω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· ἔγεγράφη	ὁ παρακείμενος· γέγραφα	ὁ τετελεσμένος μέλλον· γεγραφῶς ἔσομαι

Αἱ εἰδικώτεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

§ 104. α') Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀμιλεῖ ὁ λέγων: γράφω. ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ (= τώρα σᾶς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἄοριστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα

ὁ ἐνεστῶς εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικά καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται **γνωμικὸς ἐνεστῶς**): πάντων οἱ θεοὶ **κρατοῦσιν** Ξ. **ἄει τὰ αὐτὰ λέγω** Ξ. **χειρ χεῖρα νίξει**. (πρβλ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον (**βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστῶς**): ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ **ἐξελαύνετε** ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (= θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. **πειθω τινά** (= προσπαθῶ νὰ πείσω): (πρβλ. ποῖος παίρνει κόρην ἔμορφην, ποῖος παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος (**ἀποτελεσματικὸς ἐνεστῶς**, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακείμενον): ὡς ἐγὼ **πυνθάνομαι** (= ὅπως πληροφοροῦμαι, ἦτοι ἔχω πληροφορηθῆ ἢ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται μὲ σημασίαν καὶ παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων: ἀκούω (ἀίω εἰς τὸν Ὀμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω κτλ., νικῶ (= εἶμαι νικητῆς), κρατῶ, φεύγω (= εἶμαι φυγᾶς), ἀδικῶ κτλ. (Πρβλ. τί νέα μαθαίνειεις; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὺς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων ἦκω (= ἔχω ἔλθει), οἶχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κείμαι.

4) εἶναι κάτι βεβαίον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῆ κάποια ἄλλη μέλλουσα πρᾶξις (**ἐνεστῶς ἀντὶ μέλλοντος**): εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, **ἔχεται** καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (= ἐξάπαντος θὰ καταληφθῆ) Θ. (Πρβλ. Τήρα καλὰ, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃ σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι ὁ Γιῶργος τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστῶς εἶμι (= θὰ πάω), ὁ ὁποῖος ἀναπληροῦται ὡς ἐνεστῶς ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω): νῦν δ' **εἶμι Φθίηνδε** (= θὰ πάω στὴ Φθία) Ὀμ. (Πρβλ. μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπῆτι).

§ 105. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστῶς λαμβάνεται ἀντὶ ὀριστοῦ εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ιστορικὸς ἐνεστῶς**. Τοῦτου διακρίνονται δύο εἶδη, ἧτοι

1) ὁ δραματικὸς ἐνεστῶς. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαιναν ἢ ἰστορουμένην πρᾶξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ἓν δράμα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής : ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησι τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν Θ. (Πρβλ. σηκώνομαί μιὰ χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, παίρνω νερὸ καὶ νίβομαί κτλ. = σηκώθηκα μιὰ χαραυγὴ κτλ.) .

2) ὁ ἐνεστῶς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄχρονος ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποῖου ἰδὲ κατωτέρω) : Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος ἦσαν ἄχρονοι ῥηματικοὶ τύποι, ἤτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πράξεως ἔχει μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς μὲ ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν τὸ πρότερον ἢ τὸ κατόπιν (πᾶρος = πρότερον, πάλαι = πρὸ πολλοῦ, πρόσθεν = πρότερον, ἄρτι = πρὸ ὀλίγου) : πᾶρος γε μὲν οὐ τι θαμίξεις (= ἐθάμιξεις)· ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει (= ἔξει) κῆτον Ὀμ. (πρβλ. δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα) .

§ 106 β') Ὁ παρατατικὸς εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐγίνετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ ἓν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὅποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὅποῖον ἢ δηλοῦται ῥητῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων : μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρην οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάχρυσεν πολὺν χρόνον ἐστῶς Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικὸς, ὅπως ὁ ἐνεστῶς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικὸς (πρβλ. § 104, 1) : ἐργαζόμενοι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμενοι δὲ ἐδειπνουν Ξ. (Πρβλ. Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔλεγα στὴν ἐκκλησίαν τὸν Ἀπόστολο) .

2) βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς (πρβλ. § 104, 2) : ἐπίτηδες σε

οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἡδίστα διάγῃς (= δὲν ἤθελα νὰ σὲ ζυπνήσω)
 Πλ. ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ἀποστῆναι τὴν ἀρχὴν (= πρ ο σ ε π ά θ ε ι
 νά τὸν πείσῃ) Ξ. (πρβλ. Σαράντα πέντε μάστοροι κι ἐξῆντα μαθητᾶ-
 δες γεφύριν ἐθεμέλιωναν στῆς Ἄρτας τὸ ποτάμι = πρ ο σ-
 πα θ ο ὕ σ α ν νά θεμελιώσουν).

Σημείωσις. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὅποια εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ με σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς με σημασίαν ὑπερσυντελικού: ἐνίκων (= ἤμουν νικητής), ἔφευγον (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικός ὁμως τῶν ῥημάτων ἦκω καὶ οἰχομαι (ἦκον, ὠχόμην) συνήθως λαμβάνεται με σημασίαν ἀόριστου: Φαλίως μὲν δὴ ὠχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀρταίου ἦκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος (= ἀπῆλθε — ἦλθον) Ξ.

§ 107. γ') Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον ἔγινε: ἔγραψα ἐπιστολήν· ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος ἀπὸ τὸν παρατατικὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν προᾶξιν, ἣ ὅποια ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μὲν παρατατικός τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω της ἐν συνόψει, ἥτοι συνεπτυγμένην· (πρβλ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμίλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ = τὸν συνανεστράφησαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο) Ξ. ἐβασίλευσε ἔτα δωδέκα. Ἡροδ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας του δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιοεῖται καὶ ὡσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔναρξις μιᾶς πράξεως ἢ εἰσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς μίαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα (ἐναρκτικὸς ἀόριστος): ἔφυγον (= ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (= ἔγινε πλούσιος). ἐνόσησε (= ἔπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θεσεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὔσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη (= κατελήφθη ἀπὸ χαρὰν, φόβον).

Σημείωσις. Παρομοία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἀόριστου, καθ' ἣν οὗτος δηλοῖ πράξιν παρελθοῦσαν, συνεχιζομένην ὁμως καὶ ἐν τῷ παρόντι: διὰ τοῦτο συνεκάλεσα ὑμᾶς ὧδε.

§ 108. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλακίς:

1) **ἀντί ἐνεστώτος**, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὅποσον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα: *ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω* (= τὸ καταλαμβάνει) "Ὁμ. τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε" (= διαλύει) Ἰσοκρ. (γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὁμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων: *ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὐτίς καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος* (= ὡς ἀφίσταται — ἀναχωρεῖ) "Ὁμ.

Σημείωσις. Μὲ ἐνεστώτα ἰσοδυναμεῖ ὁ ἀόριστος καὶ εἰς φράσεις, οἷαι π.χ. *πῶς τοῦτ' ἔλεξας;* (= λέγεις) ἤνεσα (= αἰνῶ). (πρβλ. Θὰ μείνετε ἀκόμη ἐδῶ; Ἐγὼ σᾶς ἐχαίρετ' ἔσα = σᾶς χαιρετῶ).

2) **ἀντί μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ κάτι ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη (πρβλ. § 104, 4) *ἀπωλόμεσθ' ἄρ, εἰ κακὸν τροσοίσομεν νέον παλαιῶ* (= ἐχαθήκαμε, ἀφύκτως θὰ χαθοῦμε). (πρβλ. *χάθηκα ες, ἔν σέ καταλάβουν*).

§ 109. δ') **Ὁ παρακείμενος** συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον *ἔχει γίνεῖ*, ἤτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθόν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα κατὰ τὸ παρόν: *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης* (= τὰ ἔχει γράψει, ἤτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα) Θ. *τέθαιπται πρὸ τοῦ ἄστεως* (= ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (**Ἀποτελεσματικὸς** παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν Ὀμηρον).

Σημείωσις. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστώτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) **κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν**, ἡ ὁποία προῆλθεν ἐκ προηγουμένης ἐνεργείας: *ἔστηκα* (= ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος = στέκομαι), *τέθηκα* (= ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος = εἶναι νεκρός): ἡ θύρα *ἀνέωκται* (= ἠνοίχθη καὶ παραμένει ἀνοικμένη = εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτους: *δέδοικα* (= φοβοῦμαι), *ἔοικα* (= ὁμοιάζω), *κέκταμαι* (= ἔχω), *μέμνημαι* (= θυμοῦμαι), *οἶδα* (= γνωρίζω).

2) **ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν**, ἤτοι ὅτι τὸ σημα-

νόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρὸν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. βέβρυχε (= βρυχᾶται πολὺ καὶ δυνατὰ, βυγγάει), κέκραγε (= κρᾶζει ἰσχυρῶς, σκουῖζει), γέγηθε (= γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως), πεφόβηται (= φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον), πεποτήαται (= πεπότηται = πέτονται ἐδῶ κι ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμέναι κατὰ τὸ παρὸν: πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν (= ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα) Ξ. Βλ. καὶ Ὅμ., Β, 272.

§ 110. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως ὁ ἀόριστος (§ 108, 2): εἶ με τῶν ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, ὄλωλα (= εἶμαι χαμένος, θὰ χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πρβλ. ἂν σὲ νοιώσουν, εἴσασαι χαμένος).

§ 111. ε') Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ σημανόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος εἶχε γίνεῖν, εἰς τὸ παρελθόν, ἢτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: ἐν δ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερρῦχεσαν (= εἶχαν συρρεῦσαι τότε, πού ἐγινεν ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὁ ἐκεῖνος ἦθροικει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπιδᾶς (= τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροίσει ἕως τότε) Ξ.

Σημείωσις α'. Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰστήκει (= ἐστέκετο), ἡ θύρα ἀνέφικτο (= ἦτο ἀνοιχτή) Ξ. ἐδεδοίκειν (= ἐφοβούμην), ἐφκειν (= ὁμοιάζω) κλπ., ἐκεκράγετε (= ἐφωναίεζετε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγήθει (= ἔχαίρει μεγάλως), — πολλὰ ἐπεπόνθεσαν (= εἶχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημείωσις β'. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις παρελθοῦσα, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθοῦσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσάν μας μὲ χρόνον ἀόριστον, μὲ τὸ εὐθύς ἢ ἀμέσως, στή στιγμὴ πρὸ αὐτοῦ: ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυντο αἰ σπονδαί (= ἀμέσως ἐλύθησαν αἰ συνθήκαι) Θ. Βλ. καὶ Ὅμ. Π 344.

§ 112. ζ') Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει

ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θὰ ἔχῃ γίνεῖ, ἤτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων : φίλος ἡμῖν οὐδείς **λελείψεται** (= κανεῖς δὲν θὰ μᾶς ἔχῃ μείνει τ ὅ τ ε) .

Σημείωσις. Ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον : ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ **ἀνέμικτο** μὲν καὶ πρόσθεν, **ἀνέωξεται** δὲ καὶ νῦν (= θὰ εἶναι ἢ θὰ μείνῃ ἀνοικτὴ) **Ξ. ἀφροστήξω** (= θὰ ἀποστατήσω), **μεμνήσομαι** (= θὰ θυμούμαι), **κεκτῆσομαι** (= θὰ ἔχω) Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2.

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνεται, ἕνα δηλωθῆ μέλλουσα πράξις, ἢ ὅποια θὰ ἀκολουθῆσῃ ἀμέσως ἢ ἀφ'εὐκτως κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως : **φράζε καὶ πεπράξεται** (= καὶ ἀμέσως θὰπραχθῆ αὐτὸ πού θὰ πῆς) Ἄφρ. (πρβλ. § 111, Σημ. β')

§ 113. ζ') Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον : **γράφω ἐπιστολήν** (= θὰ γράψω). **ἡ στρατιὰ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια** (= θὰ ἔχῃ) **Ξ.**

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (θὰ γράφω—θὰ γράψω), ἀλλὰ μόνον ἓνα (γράφω), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (= θὰ γράφω) καὶ συνοπτικὸς μέλλων (= θὰ γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκείας, ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει : **ἐκεῖθεν θάλατταν ὄψεσθε** (= θὰ ἰδῆτε). **ὅταν ἡμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφρονώτερον διαιτώμενον** (= θὰ μὲ βλέπετε νὰ διαιτῶμαι) **Ξ.**

§ 114. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοίαν :

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου : **πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἂν θέλῃς** (= δύνασαι νὰ πράξῃς) Σοφ. λέγει ὅτι **ἄξει** αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, **ὅθεν ὄφονται θάλατταν** (= ὅτι ἢμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν) : (πρβλ. μὰ θὰ μοῦ πῆς, γιατί νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξερα, πὼς θὰ ζημιωθῶ = ἢμπορεῖ νὰ μοῦ πῆς).

2) **βουλήσεως (βουλευτικὸς μέλλων)** : **κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερω, φράσω δ' ὁμως** (= θέλω ὁμως νὰ δηλώσω) Σοφ. **τὶ χρῆμα δράσεις;** (= τί θέλεις νὰ κάμῃς;) Σοφ. (πρβλ. Ἐγὼ βάρια γεννήθηκα καὶ

βάγια θά πεθάνω — και — 'Εγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θενά πεθάνω = θέλω νὰ πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μετὰ τὴν θέλησίν του : ὡς οὖν **ποιήσετε** (= ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε = ἔτσι κάμετε) Πλ. (πρβλ. Στὶς δύο θὰ γυρίσης νὰ μᾶς πάρης = γύρισε κλπ.).

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὅποιαὶ εἰσάγονται διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ οὐ μὴ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως : **οὐ περιμενεῖς** ; (= περίμενε, περίμενε) Πλ. **οὐ μὴ ληρήσεις** ; (= μὴ φλυαρήσῃς, ἄφησε τίς φλυαρίεις) Ἀρφ. (πρβλ. Δὲ θὰ πᾶς αὐτοῦ ποῦ σοῦ εἶπα ; = πήγαινε κλπ.).

3) **τοῦ πρόποντος**, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου : φιλόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς καγαθὸς ἔσσεσθαι φύλαξ (= φιλόσοφος πρέπει νὰ εἶναι) Πλ. **πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ** ; (= πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον, πρέπει νὰ ὑμιλήσω) Πλ. (πρβλ. **Κι ἂν δὲν εὔρω αὐτοκίνητο, τί θὰ κάμω ; = τί πρέπει νὰ κάμω ;**).

Οὕτω και ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μετὰ ἀπορηματικὴν ὑποτακτικὴν : **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; ἢ τί δράσομεν** ; (= ἢ τί πρέπει νὰ κάμωμεν ;) Εὐρ.

§ 115. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ συνήθως συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὅποιαὶ ἔχουν γενικὸν κῦρος καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς μέλλον πρβλ. § 104,1) : οὐδέεις ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτείσει (= πᾶς ἀνθρώπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτεῖσει = θὰ τιμωρηθῇ, τιμωρεῖται) Ἡρόδ. (πρβλ. Ἡ πετροπέρδικα, ὀπόβρη μαύρη καψαλιά, θὰ κάτση νὰ βουσκῆσῃ = κάθεται καὶ βούσκει).

Σημείωσις. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ρῆμα μέλλω μετὰ ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ρήματος π.χ. **μέλλω διδάξαι** δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ **διδάξω** (πρβλ. **θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καὶ—πᾶσι νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βρέξῃ—καὶ—πᾶσι νὰ βρέξῃ**).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀναβάλω, βραδύνω, ἔπειτα με ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει: α') ἔχω κατὰ νοῦν, προτίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νά: **μέλλω ὑμᾶς διδάξαι**, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε Πλ. β') πρέπει νά περιμένη κα-νεῖς (νά), πρέπει (νά), ἐπόμενον εἶναι (νά): **σύντεμένε μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι** Πλ. ἠρθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ (= καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νά ἀποτύχουν κλπ.) Θ

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 116. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποίους δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς με τὸ σημαίνονον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἦτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποίους δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ σημανομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται — ἔλθοι ἂν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ σημανομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν — ἴτε — μὴ ἔλθητε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ὀριστική, ὑποτακτική, εὐκτική καὶ προστακτική.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρημένους.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 117. α') Ὀριστική. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι κυρίως ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει κάτι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος ("Ἀρνήσις οὐ"): **Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοῦς Ξ.**

Σημείωσις α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου με τὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ με τὸ νεοελληνικὸν λίγος ἔλειψε νά καὶ ὑποτακτικὴν: ὀλίγου ἐμαντοῦ ἐπελαθόμην: (= λίγος ἔλειψε νά λησμονήσω) Πλ. μικροῦ κακείνον ἐξετραχίλισεν Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέσσα (-ας, -ε κλπ.) με ἀπαρέμφατον ἀορίστου: τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιεῶς ἐλαχίστου ἐδέσσα διαφθεῖραι Θ.

Κάτι τὸ μὴ πραγματικὸν δηλοῦται καὶ μὲ τὴν προσθήκην τῶν προσδιορισμῶν τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἐπὶ σοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ κλπ. : τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν (= ὅσον ἐξαρθᾶται ἀπὸ τούτου) Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων ἔδει, ἐχρῆν, προσήκει, κ.τ.π., ἐξῆν, εἰκὸς ἦν, καλὸν ἦν κ.τ.π. μὲ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου δὲν ἔγινεν ἢ δὲν γίνεται παρὰ τὴν γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος : ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν (= ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. τί σιγᾶς : οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον (= δὲν ἔπρεπε = δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷς, ὅπως σιωπᾷς) Βύρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικῶν χρόνου μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἄν ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ κάτι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικῶν. (Δυνητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικῶν ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικῶν) : ἡγήσω ἄν (= θὰ ἐνόμιζες). πῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν (= θὰ ἤμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. οὐκ ἄν ἐποίησεν Ἀρασίαν, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε — δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμνε) Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μὲ τὸ ἄν λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ κάτι τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν : εἶ τις Κλεάρχῳ ἐδόκει βλακεῖν, ἔπαισεν ἄν (= τὸν ἐκτύπα) Ξ. ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἄν αὐτοῦς, τί λέγοιεν (= τοὺς ἐξήταξα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάζω) Πλ. (πρβλ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι νύχτα ἡμέρα μαζί : θὰ πῆ γαινε κείνος στή βάρδιξ : κοντὰ καὶ γῶ = ὁ σάκις πήγαίνε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικῶν ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀορίστου μὲ τὸ εἰ γὰρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἴθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἢτοι εὐχὴν, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ εἶναι ἀντίθετος τοῦ πραγματικῶν. (Εὐχητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις μή. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μακάρι νὰ, εἴθε νὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικῶν ἢ ὑπερσυντελικῶν) : εἴθ' ἦσθα δυνατός ὄραν, ὅσον πρόθυμος εἶ (= ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἄδμητε, μὴ λυπούμενον (= εἴθε νὰ σὲ βρῖσκαμε — νὰ σὲ εἴχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ μὲ τὸ ὄφελον (— εἰ, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου : ὄφελε Κύρος

ζῆν (= ἔπρεπε νὰ ζῆ — εἶθε νὰ ζοῦσε) Ξ. ὡς ὠφελον πάροθεν ἐκλιπεῖν βίου
(= ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 118. β') Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτική κυρίως εἶναι ἐγκλισις τοῦ προσδοκώμενου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτική

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον) εἰσάγεται μὲ τὸ ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ (= ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι ἄς). (Βουλευτική ὑποτακτική. Ἄρνησις μὴ) : ἴωμεν (= πᾶμε). μὴπω ἴωμεν ἐκείσε (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σε κιχῆω (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς : μὴ ἄλλως ποιήσης (= νὰ μὴ κάμης) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει (= ἄς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτική λαμβάνεται πολλάκις μὲ ση-μασίαν μέλλοντος. (Μελλοντική ὑποτακτική. Ἄρνησις οὐ) : οὐ γὰρ πο τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). καὶ νῦ τις ὄδ' εἶπῃσι (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λειψάνα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ), τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὅποια ἐκφέρονται κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον, ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματική ὑποτακτική. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μὲ ὑποτακτικὴν) : τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; (= τί νὰ ποῦμε ;) Πλ. εἶπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (= νὰ ὀμιλήσωμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν ;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλεσθε, μὲ τὰ ὅποια σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως, ἢ ὅποια ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου : βούλει σκοπῶμεν ; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν ;)

§ 119. γ) Εὐκτική. Ἡ εὐκτική κυρίως εἶναι ἐγκλισις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, χωρὶς καμμίαν ἀνασκοπὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτική

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἥτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλ-

λον και επομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῆ. (**Εὐχετική** εὐκτική. "Αρνησις **μή**): ὦ παῖ, **γένειο** πατρός εὐτυχέστερος (= εἶθε νὰ γίνης) Σοφ. **μή μοι γένοιθ'** ἄ βούλομ' ἄλλ' ἄ συμφέρει (= εἶθε νὰ μὴ μοῦ γίνου...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς· πρβλ. § 117, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου): **εἶθε** σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν **γένειο** Ξ.

Σημείωσις, Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 117, 3): **εἶθ'** ὡς **ἠβώοιμι**, ὡς ὀπὸτ' Ἡλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νεῖατα, ποῦ εἶχα ὅταν...) "Ομ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' καὶ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως: ταῦτ' **εἶποις** Ἀχιλλεῖ (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς = αὐτὰ πὲς τα, παρακαλῶ) "Ομ. (πρβλ. § 114, 2). **λήγ'** ἔριδος, Τρώας δὲ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεύς ἄστεος **ἐξελάσει** (= καὶ ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...) "Ομ.

2) μετὰ τὸ (δυνητικὸν) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει κάτι **τὸ δυνατόν** κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (**Δυνητική** εὐκτική. "Αρνησις **οὐ**): **ἴδοι τις ἄν** (= μπορεῖ νὰ ἰδῆ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς) Δημ. **Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης** Πλ. **ἔχοις ἄν με διδάξαι** τί ἐστι νόμος; (= θὰ μποροῦσες νὰ με διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δῆλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς, ἢ ὅποια γίνεται με λεπτότητα: ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθὺς **ἄν** Ἀριαῖος **ἀποσταίη** (= ἀποστήσεται, ὡς τὸ εἰκὸς = θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. ὦ παῖ, **γένειο** πατρός εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' **ὁμοῖος**, καὶ **γένειο ἄν οὐ κακός** (= καὶ θὰ γίνης, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. **χωροῖς ἄν εἶσω** (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα, ἄν εὐαρεστῆσαι) Σοφ. (πρβλ. § 114, 2).

Σημείωσις α'. Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν: **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοίης**, ποτέρουσι μετείη (= οὐκ ἄν ἔγνωσ = δὲν θὰ μποροῦσες νὰ καταλάβῃς τότε, ποῦ ἐμάχετο) "Ομ. (βλ. § 117, 2).

Σημείωσις β'. Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπᾶν, ἦτοι ἄνευ τοῦ ἄν (κεν, κε), καὶ ὡς δυνητικὴ: **ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσαι** (= σώσαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν = μπορεῖ νὰ σώσῃ) "Ομ. Τὸ μόριον ἄν (κεν, κε),

ἀρχῆθεν ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις, προσετίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾶ σαφεστέραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 117, 2). (Πρβλ. τὸ νεοελληνικὸν θά, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θενά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πρόκειται νά, καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσετο μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισε νὰ συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν· θά γράφη, θά γράψῃ — θά ἔγραφε, θά ἔγραψε κλπ.)

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν (κεν, κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει (ἔχοις ἄν, ἔλθοις ἄν)· ἀλλ' ἂν εἰς τὴν πρότασιν ὑπόχρη ἄρνησις ἢ κάποια ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν: οὐκ ἂν λάβοις· τί ἂν τις εἴποι; ποῦ ἂν ἴδοι; ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερὰ. (Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπάν, ἐπειδάν, ὅταν, ὅποτε κλπ. ἐκ τοῦ ἐπεὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.).

Σημείωσις γ'. Εἰς ἐξηρημέναις προτάσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι: α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος· β') ἐπαναληπτικῆ, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Βλ. παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 120. δ') Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἡ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν: ἄπτε, παῖ, λόχρον Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν: ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ Πλ. γυνῶσι σαυτὸν ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις Ἴσοκρ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν: ἔστω (= ἄς εἶναι)· ἐγὼ παραχωρῶ καὶ λεγέτω (= ἄς λέγη, ἄς πῆ) Πλ. οἱ δ' οὖν βωόντων (= ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν: Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἐρρέτω (= ἄς πάη στὸ διάβολο).

Σημείωσις. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου

ἀορίστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτική, σπανιότερον δὲ ἡ προστακτική, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου: **μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν δνειδίσης Ἴσοκρ. μὴ ποιήση. μὴ ποιήσατω. μηδεὶς θαυμάση Δημ. μηδεὶς ὑμῶν προσδοκῆσατω Πλ. (Βλ. § 118, 1).**

§ 121. Ἀνασκόπησις. Ἀνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστική καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ εὐκτική, § 119, 2 καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ, § 117, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (= δὲν)

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχεταιὶ (ἦτοι ἡ εὐχεταιὴ εὐκτική, § 119, 1, καὶ ἡ εὐχεταιὴ ὀριστικὴ, § 117, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι μὴ.

***Ἰδιαιτερά παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.**

§ 122. 1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ τῆς προτάσεως κρίσεως ἢ προτάσεως ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως ἐκφέρονται κατὰ τινὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1): **τί τμηκάδε ἀφίξει ; Πλ. (ἀ φ ἰ γ μ α ι, ἴνα κτλ.). Τίνι ἂν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων ; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀ ρ έ σ κ ο ι κτλ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 118, 2) : **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (ε ἶ π α τ ε, σ ι γ ᾶ τ ε — μ ἢ ε ἶ π η τ ε κτλ.), .****

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α) **ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας**, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν **ναί** ἢ ἐν ἀπλοῦν **οὐ** (= ὄχι), ἢ κάποια ἄλλη βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἐκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ : κτλ. — οὐδαμῶς, ἦκιστα γε, κτλ.)

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, ᾧ ρ α, ᾧ ρ ᾱ γ ε, ᾧ ρ ' ο ὕ ν, ᾧ, μ ῶ ν (= μὴ οὖν), ο ὐ κ ο ὕ ν, ο ὐ κ ο υ ν κλπ. : **Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε ; Μάλιστα Ξ. μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι ; Οὐκουν ἐγωγε Ξ.**

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερής, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότερον ἢ πότερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἤ*: **πότερα** ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ δπλα *ἢ* ὡς διὰ φιλιάν δῶρα; Ξ.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετάφρασις τοῦ *πότερον* (*ἢ πότερα*) εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις δύναται νὰ παραλείπεται.

Σημείωσις. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκ οὖν κ.τ.τ., περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ μή, ἄρα μή, μὴ κ.τ.τ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: Ναί). ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ: Ναι, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κλπ.) οὐκουν γέλωσ ἡδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (Ναί) — μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε Ξ. ἄρα γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: Οὐ σοῦ προμηθεῦμαι). μῶν τί σε ἡδίκηκε Πρωταγόρας; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: Οὐδέν με ἡδίκηκε).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἧτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (*τίς, ποῖος, πόσος* κτλ. — *ποῦ, πότεν, πῶς* κτλ.): **Μανία** δὲ **τίνος** ἦν; **Φαρναβάζου** Ξ. Ἐμὲ δὲ **ποῦ** χορῆ οἰκεῖν; Ἐν **Σκήψει** Ξ.

3) Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἧτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ κάτι τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (**Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις). Οὕτω**

α) πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη μὲ τὸ *τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ* καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ σπανιώτερον ἐνεστώτος, ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς, § 118,1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἄμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: **τί οὖν οὐ καὶ Προδιδικον ἐκαλέσαμεν;** (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.). Πλ. **τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην;** (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πρβλ. Λιά-

καινα, δέν παντρεύεσαι, δέν παίρνεις Τουρκον άνδρα ;
= παντρέψου — πάρε).

β) ένίοτε προβάλλεται έρώτησις άντι ύποθέσεως : **έξήμαρτέ τις άκων ; συγγνώμη τούτω** (= έάν τις έξαμάρτη άκων). (πρβλ. Κα λ ό ε Ι δ α ' γώ ; καλό θα πώ, καλό θα μαρτυρήσω = άν είδα καλό, κλπ.).

γ) προβάλλεται πολλάκις έρώτησις άντι έντόνου βεβαιώσεως ή έντόνου άρνήσεως : **οὐκ έχθρός ό Φίλιππος ;** (= άναμφισβητήτως, έχθρός έστιν ό Φ.) Δημ. **τίνοι άν πόλις άρέσκοι άνευ νόμων ;** (= ο ύ δ εν ί γ ε άρέσκοι άν. . .) Πλ.

3. Οί χρόνοι εις τās άλλας έγκλίσεις έκτός τής όριστικής

§ 123. Εις την ύποτακτικήν, την εύκτικήν, την προστακτικήν, τó άπαρέμφατον και την μετοχήν έκαστος χρόνος διατηρεϊ την σημασίαν του μόνον ώς πρός τόν τρόπον τής έμφανίσεως του σημασινομένου ύπό του ρήματος, ήτοι έκαστος χρόνος δηλοϊ και εις τās έγκλίσεις ταύτας, όπως εις την όριστικήν, **διάρκειαν ή έπανάληψιν** του σημασινομένου ύπό του ρήματος, **σύνοψιν ή άπλήν πραγματοποίησιν ή τó τετελεσμένον** αυτου (§ 103, 2). Δέν διατηροϋν όμως οί χρόνοι και εις τās έγκλίσεις ταύτας την σημασίαν, την όποιαν έχουν εις την όριστικήν και ώς πρός την χρονικήν βαθμίδα (§ 103, 1). αλλά

1) εις τās ανεξαρτήτους προτάσεις πάντες οί χρόνοι καθ' ύποτακτικήν, εύκτικήν και προστακτικήν (και εις τó ανεξαρτήτως έκφερόμενον άπαρέμφατον) αναφέρονται εις τó μέλλον : **ίθι έξετάσωμεν τά έργα τών θεών** (§ 118, 1), **είπωμεν ή σιγώμεν ;** (§ 118, 2). **ώ παϊ, γένοιο πατρός εύτυχέστερος** (§ 119, 1). **ίδοι τις άν** (§ 119, 2). **άπτε, παϊ, λύχρον** (§ 120). **θαρσών, Διόμηδες, μάχεσθαι** (= μάχου) "Ομ.

2) εις τās έξηρητημένες προτάσεις και τó άπαρέμφατον και την μετοχήν γενικώς πάντες οί χρόνοι δύνανται νά αναφέρονται είτε εις τó παρόν είτε εις τó παρελθόν είτε εις τó μέλλον, αναλόγως του χρόνου του κυρίου ρήματος ή του ρήματος τής προτάσεως, εκ τής όποιας έξαρτῶνται, και αναλόγως τής όλης έννοίας τών συμφραζομένων :

λέγω ταῦτα, **ίνα πεισθῆτε** (ό άόριστος αναφέρεται εις τó παρόν)
έλεγον ταῦτα, **ίνα πεισθῆτε** (" " εις τó παρελθόν)
ή ίνα πεισθείητε (" " ")
έρῶ ταῦτα, **ίνα πεισθῆτε** (" " εις τó μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν (= ὅτι, εἰ καὶ ἤδυσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστῶτες εἰδότηας καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΣΥΝΔΕΞΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 124. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα **συνείρονται** κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι

1) **παρατίθεται** ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης χωρὶς κανένα σύνδεσμον. Ἡ τοιαύτη ἀπλῆ παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται **σχῆμα ἀσύνδετον**, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλῶσσάν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδιῶν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (Πρβλ. Κ λ α ῖ ν ε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριὰ δ ἐ ν ἔ χ ο υ ν. Δ ἐ ν κ λ α ῖ ν ε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲ ν κ λ α ῖ ν ε γιὰ τὰ χιόνια, ἢ κ λ ε φ τ ο υ ρ ιὰ τ' ἄ ρ ν ἢ θ η κ ε κ λ π.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ κάτι τι μὲ γοργότητα καὶ ζωρότητα καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἡνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρβλ. **Συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἔωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον** Ξ. **παύσομαι κατηγορῶν ἀκηκόατε, ἔωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε** Λυσ.).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν μία περίοδος ἢ ἐν κῶλον περιόδου ἀρχίξῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὐτὴ αὕτη ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα : *Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῶ συνελέγετο ἐν Χερσονήσῳ τόνδε τὸν*

τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν· **τούτῳ** συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (πρβλ. § 45, 2).

2) **συνδέονται κατὰ παράταξιν**, ἦτοι μὲ παρατακτικούς συνδέσμους· (πρβλ. ἔφαγε καὶ ἰ ἐκοιμήθη, ἔφαγε πολὺ καὶ ἰ ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός· προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἦτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ **μερικαὶ λέξεις** (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικά προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις καὶ ἰ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ π ρ ο σ έ τ ι, ἐ π ί σ η ς, καὶ φράσεις οἷαι π.χ. **παίζει καὶ ἄδει** — ἢ — **Ζεὺς καὶ Ἦρα**, ἀρχῆθεν ἐσήμεαινον **παίζει, προσέτι ἄδει** — ὁ **Ζεὺς, προσέτι ἢ Ἦρα**.

3) **συνδέονται καθ' ὑπόταξιν**, ἦτοι μὲ ὑποτακτικούς συνδέσμους (εἰδικούς, αἰτιολογικούς, κλπ.) ἢ μὲ ἀναφορικὰς λέξεις. Διὰ τῆς τιαυῆτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἦτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, δηλαδὴ διηλοῦται ποία ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ ποία τὸ δευτερεῖον, συγχρόνως δὲ ποία ἢ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πρβλ. ἄ φ ο ὤ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐ π ε ι δ ἦ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, ἡ ὁποία χρησιμοποιοῦται πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, ὅπου ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προῆλθεν ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί. Οὕτω π.χ. αἱ ἀναφορικαὶ λέξεις ὡς (= ὅπως, καθὼς, κτλ.) καὶ ἔ ν θ α (= ἔπου) εἰς τὸν στίχον Ὀμ. ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικαί: **ὡς ὁ μὲν ἔνθα** καθευθε πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (= ἔτσι ἐκεῖνος ἐκεῖ ἐκοιμάτο κτλ.).

Ἡ δὴ δυνατόν νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἢ ἑτέρα ἐκ

τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἡ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἐτέρας (τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνειδήσιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἦτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. ("Ἐφαγε, ἐκοιμήθη — ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη = ἀ φ ο ὦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. "Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε — ἔφαγε πολὺ καὶ ἐκακοδιαθέτησε = ἐ π ε ι δ ῆ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἄλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν κάποια λέξις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν παρατασσομένων προτάσεων, ἐκείνης ἢ ὅποια περιέχει τὸ δευτερεῖον νόημα, (ἦτοι κάποιο ἐπίρρημα ἢ κάποια ἀντωνυμία), ἰδιαίτερος πως τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τὸν τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἐτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν λογικὴν σχέσιν, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις ὥ σ τ ε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥ σ τ ε = καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. ἔπεσε χιῶν πολλή, ὥς τε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= ἔπεσε χιῶν πολλή καὶ ὁ ὕ τ ω ἐ κ α λ ὺ φ θ η κλπ.), εὐκολον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς** (ὥστε). Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικὸν (= ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μὲ τὸ (βεβαιωτικὸν) γ ἄ ρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς (**εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος** κτλ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κτλ. "Ομ., Θ 583· πρβλ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προελθόντα εὐχετικά μόρια, εἴθε, αἴθε καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π.χ. "Ἐ τ σ ι νὰ ζήσης, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἄλλὰ εἰς ἓν σύμπλεγμα προτάσεων, ὅποσον π.χ. "Ομ. υ, 236 **αἰ γὰρ** τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ' (= γνοίης κε) οἴη ἐμῆ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται (= εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶριζες κτλ.), ἦτο εὐκολον τὸ μόριον αἰ (= εἰ), τὸ ὅποσον εἰσάγει τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ νομισθῇ ὅτι εἰσάγει ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὅποιαν εἶναι δυνατόν νὰ

πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐκφράζει. (Ἄν βέβαια, ξένη, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνώριζες κτλ.). Βλ. καὶ Ὅμ., Θ 369 κ. ἑ.

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 125. α') **Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ)**. Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὄρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ καί (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ τέ (= καί).

Ὁ καί ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ τέ ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγούμενην: ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ τέ ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ μὲ ἐν ἀπλοῦν καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, ἢ μὲ δὺ ο καί (καί—καί), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν: οἱ πολέμιοι ἐργηγόρεσαν **καὶ** ἔκαον πυρὰ πολλὰ Ξ. ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καὶ** τάλλα φίλος ἦν **καὶ** τοὺς φόρους ἀπεδίδου Ξ. ἠσχύνθημεν **καὶ** θεοὺς **καὶ** ἀνθρώπους Ξ.

2) συνηθέστατα μὲ τὸ τέ—καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν, ὅπως καὶ μὲ τὸ καί—καί: ὁ Κῦρος ἠγάσθη **τε** αὐτὸν **καὶ** δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς Ξ.

Καταφατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὄρων προτάσεως μὲ ἐν ἀπλοῦν τέ ἢ μὲ τὸ τέ—τέ εἶναι συνηθῆς μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς: τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσασατο φώνησέν **τε** Ὅμ. πατὴρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε** Ὅμ. ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθοντο Ξ.

Σημείωσις. Μὲ τὸ καί συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγούμενην πρότασιν, ἢ ὁποία ἔχει τὸ ἅμα, ἢ ἅμα **τε**, εὐθύς ἢ εὐθύς **τε**, ἤδη ἢ ἤδη **τε**, οὐπω ἢ οὐπω **τε**, σχεδὸν ἢ σχεδὸν **τε**, ἢ τὴν φράσιν οὐκ ἔφθην (-ης, -η κλπ.) μὲ μετοχὴν, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχρονον δύο πράξεων: **καὶ ἤδη τε** ἦν περὶ πλῆθους ἀγορὰν **καὶ** ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες Ξ. οὐκ ἔφθισαν πωθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλεμον **καὶ** ἦσαν ἡμῖν ἀμνηστές (= δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν = μάλιστα ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν)

Ἰσοκρ. (Πρβλ. Μόλις εἶχαμε καθίσει σὸ τραπέζι καὶ νὰ σοῦ ἔρχεται κι ὁ Πέτρος).

§ 126. Σημασία τοῦ καὶ

1) Ἄρχῃθεν τὸ καὶ ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ π ρ ο σ έ ρ τ ι, ἐ π ί σ η ς (προσθετικὸς καὶ): ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαναῖς Ξ. (πρβλ. Κλαίει καὶ μιὰ χανοῦμισσα γιὰ τὸ μοναχογιὸ τῆς).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προῆλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ καὶ.

2) Ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ μείζον εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ ἔλασσον (= ἀκόμη καὶ, ἔστω καὶ): ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται· καὶ τριχὸς ἄξιον (=ποὺ ν' ἀξίζη ἔστω καὶ μιὰ τρίχα). Ἄρφ. (Πρβλ. Τὰ ροῦχά μου καὶ τὰ καλὰ, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πύρη. Κ α ἰ δέκα δραχμῆς νὰ σοῦ δώσῃ, καλὰ εἶναι).

3) Ὁ καὶ εἶναι ἐναντιωματικὸς (= ἀν καὶ, μολοντί), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μὲ μετοχὴν (ὅπως καὶ τὸ καίπερ): Ἄθηναῖοι καὶ οὐ μεταλαβόντες τοῦ χρυσίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (=μολοντί δὲν ἔλαβαν μέρος) Ξ. (πρβλ. Στους χίλιους μέσα καὶ χωρὶς συντροφιά = καὶ ὅμως χωρὶς...).

4) Ὁ καὶ εἶναι μεταβατικὸς, ἦτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα, (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος δέ): Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χίλιους Ξ. (Πρβλ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰν βροχὴ καὶ τὰ βουνὰ βογγᾶνε· κι εἶνα πουλᾶκι φώναζε ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς καὶ πολλάκις εἰσάγει κάτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγούμενων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγούμενων: φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος· καὶ ἄρχτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσε (= ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορά) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεόρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρνην· καὶ ἔπεμψε τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει (= ὅθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ καὶ εἶναι συνδετικὸς. (Βλ. § 124, 22 καὶ § 125).

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ καὶ κατόπι λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ

τὴν τοιαύτην λέξιν δοτική πῶσις ἢ μία φράσις κατάλληλος, ἢ ὅποια νὰ περιέχῃ δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 35, 2, β'): ἐν τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἐσμέν (= ἴσα ἰκέταις = σάν ἰκέται) Θ. οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ "Ομηρος (= τῷ 'Ομήρῳ = μὲ τὸν "Ομηρον) Πλ. παραπλήσια ἐπεπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακοῦσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (= παραπλήσια τούτοις, ἂ ἔδρασαν) Θ.

§ 127. β') Συμπλοκὴ ἀποφατικῆ. Εἰς μίαν ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ ἀποφάσκεται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ καὶ οὐ, (καὶ μὴ): ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς Δημ. αὐριον ἔωθεν ἀρίκου οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν "Ομηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ οὐ δὲ = καὶ δὲν, ἀλλὰ δὲν, ἀλλ' ὅχι (διάφορον τοῦ οὐδέ, τὸ ὅποιον γράφεται ὡς μία λέξις): ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνδανεν, οὐ δὲ πόθ' "Ηρη (= ἀλλ' ὅχι καὶ εἰς τὴν "Ηραν) "Ομ.

2) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ (οὔτε—τε), (μῆτε—τε): οὔτε ἐπεμείγνυντο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν Θ.

3) δυνατὸν νὰ συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι), ἀμφότερα ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ οὔτε—οὔτε (μῆτε—μῆτε, οὔτε—μῆτε, μῆτε—οὔτε): ἄνευ ὁμονοίας οὔτ' ἂν πόλις εὐ πολιτευθεῖη, οὔτ' οἴκος καλῶς οἰκηθεῖη Ξ.

Σημείωσις α'. Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια), συνδέεται μὲ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ οὐδέ (μηδὲ = οὔτε, μῆτε), ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰστικὸν μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ: τούτων οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον.

Τὸ οὐδέ, μηδὲ λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (= οὔτε, οὔτε καὶ): ἔβριον οὐ στέργουσι οὐδέ δαίμονες Σοφ. οὐδέ εἰς, οὐδέ μία κλπ. (πρβλ. § 126, 2).

Σημείωσις β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς ἀντὶ τοῦ οὐ, οὔτε, οὐδέ χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, μῆτε, μηδέ, ὅταν τὸ συνδεόμενον δι' αὐτῶν εἶναι πρότασις

ἐπιθυμίας (121, 2) : διατείνου μάλλον πρὸς τὸ σαυτῶ προσέχειν, **καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως** Ξ. ἐγὼ θρασὺς οὐτ' εἰμί, **μήτε γυνοίμην** Σοφ. (πρβλ. Πίστευε καὶ **μὴ ἐρείνα. Μὴ σέ νοιάζῃ γιὰ μένα, μήτε νὰ ρωτᾷς τί κάνω**).

§ 128. γ') **Συμπλοκὴ ἐπιδοτικὴ.** Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὅρων μιᾶς προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων παρίσταται ὡς μείζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) μὲ τὸ **οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι** — **ἀλλὰ καί**, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἓν, τόσον καὶ τὸ ἄλλο) : **Οὐ μόνον** αἶε τὰ αὐτὰ λέγω, **ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν** (λέγω) Ξ. **Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ** (= ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. **Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ γὰγαθοί, ἐπειδὴν γνῶσιν ἀπιστούμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας** (= ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν **οὐχ ὅτι** προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστερας φράσεως οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι (= δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ **μὴ ὅτι** ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστερας φράσεως μὴ εἴπηρ ὅτι. (Μὴ εἴτηρ ὅτι θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.).

2) μὲ τὸ **οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι** (ἢ σπανίως, **οὐχ ὅτι**) — **ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ**, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται. (ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δέν' οὔτε τὸ ἓν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο) : **Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν** (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε...) Ἰσοκρ. ἐγὼ **μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαντοῦ πώποτε δίκην ἰδίαν εἶρηκα** (=ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαῖ.

Σημείωσις. Τὸ **μὴ ὅτι** καθὼς καὶ τὸ **μὴ τί γε** κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ **μηδέ** (§ 127, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθῆποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον», ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων : **ἄχρηστοι** (= **οὐ χρήσιμοι**) καὶ **γυναῖξί μὴ ὅτι ἀνδράσω** (= πολὺ περισσότερον εἰς ἀνδρας) Πλ. οὐκ ἐνὶ γ' αὐτὸν ἀρροῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, **μὴ τί γε δὴ θεοῖς** (= πολὺ ὀλιγώτερον βέβαια εἰς θεοὺς) Δημ.

3) μὲ τὸ **οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί** (ἢ σπανίως, **ἀλλὰ**), ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκει-

ται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί) : τῶν Ἀθηναίων οἱ βουλευόμενοι ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. τῶν ἄλλων, δῶν ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρέπασθησαν (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσχετε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 129. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς, συνήθως εἶναι οἱ ἐξῆς : **μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ** (= ἀλλά), **μέντοι** (= ὅμως), **μὴν** (= ὅμως), **ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλά** (= ἀλλ' ὅμως), **ὅμως** (συνήθως μὲ κάποιον ἐκ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, ὡς : ὅμως **δέ, δ'** ὅμως, **ἀλλ'** ὅμως, ὅμως **μέντοι** κλπ.), **καίτοι** (=καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι **μέν, δέ, μέντοι, μὴν** δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ **μέν** παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ **καίτοι** συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι· (βλ. κατωτέρω) : οὕτω πιθανῶς ἔλεγον **καίτοι** ἀληθὲς γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα) Πλ.

§ 130. Προτάσεις ἢ ὅροι μιᾶς προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ **μέν—δέ** : *ἠγγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὡπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν* Ξ. *ἦν ἡδὺ μὲν, κεφαλαγῆς δὲ Ξ.*

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ **μέν** ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **δέ** ἀκολουθεῖ τὸ **δ' αὖ** (=δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ **μέντοι** ἢ **ἀλλὰ** ἢ **ὅμως δὲ** ἢ **ἀλλ' ὅμως** ἢ **οὐ μὴν** ἢ **οὐ μὴν ἀλλά** : καὶ οἱ **μέν** ἠγοῦντο, *Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει* Ξ. *τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἐπεσθαι* Ξ.

§ 131. 1) 'Ο μὲν χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἦτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινὰ βραχυλογία, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἔξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα· (σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε οὖ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως **τούλάχιστον**: λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) 'Ηρόδ.

Σημείωσις. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι) ὡς **βεβαιωτικός** (= ἀλήθεια, βεβαίως): ναὶ μὰ τὸδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐποτε φύλλα καὶ ὄζους φύσει (= τὸ ὅποιον βέβαια δὲν ἔα βγάλη ποτὲ) "Ομ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν π ἄ ν υ μὲν ο ὕ ν (= βεβαιότατα) κ.τ.τ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα χωρὶς νὰ προηγῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δέ: α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (= ὅμως): ταῦτα πάντες αἰ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται Θ. β') μεταβατικός, ἦτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περιόδου μὲ τὰ προηγούμενα (πρβλ. καί, § 126, 4): 'Επει δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο· ἤρουντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρῆσαν αἱ τάξεις τῶν ἱππέων Ξ.

Σημείωσις. Ὡς μεταβατικὸς σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. "Οταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς κάτι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικὸς σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὴν** (= προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ **καὶ μὴν**, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (= ἄλλ' ὅμως, ἐν τούτοις): **ἀλλὰ μὴν** ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ Ξ. ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπεν· καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ (= ἄλλ' ὅμως) Ξ.

§ 132. 'Ο σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικὸς ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅπως ἀντιθέτων ἢ ὅπως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως κάτι καταφατικὸν πρὸς κάτι προηγούμενον ἀποφατικὸν (οὐκ—ἀλλὰ ἢ μὴ—ἀλλὰ=δὲν—ἀλλά, ὅχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά· σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν): οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα Πλ. αὖξεν μὴ τὴν βασιλέως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν. Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι ἀποφατι-

(Πρβλ. *Γιὰ δῶσε μας τὴν κόρη σου ἢ θεὰ πᾶμε σένα* — εἰδ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ. Βλ. καὶ § 31, 2, συγκριτικὸν ἤ).

2) Διὰ τοῦ **εἶτε** — **εἶτε**, (*ἔάντε* — *ἔάντε*, *ἄντε* — *ἄντε*, *ἦντε* — *ἦντε*) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνυομένων : **εἶτε** *Λύσανδρος* **εἶτε** *ἄλλος τις* Ξ. **ἔάντε** *νῦν* **ἔάντε** *αὐθις* **ζητήσητε** *ταῦτα*, οὕτως *εὐρήσετε* Πλ. (Βλ. καὶ ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 134. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ **γάρ** (= *διότι*), σπανίως δὲ ὁ **ὥς** (= *διότι*) καὶ ὁ **ἐπεὶ** (= *καθόσον*). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 124, 2) : *μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἰσοκρ. *ἦν νικῶμεν, φυλάσασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγῆν τραπέσθαι ὥς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκ ἐτ' ἀνὴρ ἐστίν, ἀλλ' ἀχθοφόρος* Ξ. *μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφεῖναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων* (= *καθόσον* καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ **γάρ** συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασάφησιν ἢ ἐπεξήγησιν τινὰ τῶν προηγουμένων (*διασαφητικὸς γάρ* = *δηλαδή*) : *Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἐφη σημαίνειν* (= *ἔλεγε δηλαδή* ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ **γάρ** κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων *σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ μέγιστον κτλ.* (§ 23).

Σημείωσις α'. Τὸ **ἐπεὶ** ὅταν συνδέῃ παρατακτικῶς, λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ *καίτοι* : *ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι), ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οὐός τ' εἶναι* (= *καίτοι ἐβουλόμην ἂν = μολονότι θὰ ἤθελα* κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ **γάρ** προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς **καὶ** (ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν **οὐδέ**)· *ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν* (καὶ τότε τὸ *καὶ γὰρ* = *διότι καὶ*) ἢ εἰς ἄλλην τὴν πρότασιν, ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ **γάρ** (καὶ τότε τὸ *καὶ γὰρ* = *καὶ μάλιστα*). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι *καὶ γὰρ καί* : *ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσophon τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο* (= *διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε*) Ξ. *ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ Κύρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ* (= *διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.*). *Οὐδέεις πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβές...*

λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (= διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 135. Πολλάκις ἡ πρότασις, ἡ ὁποία εἰσάγεται διὰ τοῦ γὰρ, παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτως ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβالλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται ὡσάν νὰ συνδέη καθ' ὑπόταξιν καὶ νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ: Ξενοφῶν λαβῶν βοῦν ὑφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβροῆθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κτλ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κάποιας κλητικῆς) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον: Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας, τῶν ἐν γέ σφιν αἶεδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κτλ.) Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφιν τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἥτοι μὲ τὸ βέβαια: ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἵστε γὰρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα (= καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κτλ.) Ξ.

Σημείωσις α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προῆλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἄλλ' οὐ γὰρ νὰ σημαίνῃ ἀλλ' ὅμως: ἐκαλλινόμην ἂν καὶ ἠβρωνόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι (= ἀλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτως: ἄλλ' οὐ καλλίνομαι οὐδὲ ἀβρώνομαι οὐ γὰρ ἐπίσταμαι).

Σημείωσις β'. Τὸ γὰρ προῆλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρ α), τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρωθεν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποῖαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις: τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; ταῦτόν γὰρ (= τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προῆλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ. (Πρβλ. § 124, 2)

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι

§ 136. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν, οὐ-

κοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα κῶλα περιόδων ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ ἄρα, δῆ, οὔν, γοῦν καὶ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Βλ. κατωτέρω παραδείγματα καὶ πρβλ. § 125, τε, § 129,2 καὶ § 135, Σημ. β').

§ 137. Οἱ σύνδεσμοι ἄρα, δῆ, οὔν καὶ τοίνυν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης λ ο ι π ὶ ν καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ λ ο ι π ὶ ν. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς :

1) Ὁ σύνδεσμος ἄρα κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἥτοι συμπέρασμα, τὸ ὅποιον προκύπτει ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ : εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο (= σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοὶ Λουκ.

Σημείωσις. Τὸ μόριον ἄρα (ποιητικῶς καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐνοιῶν, ἥτοι ἐσήμαινε εὐθὺς κατ' ὅπιν, φυσικά, ἀκριβῶς : ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ ἔξετο (= ἄμέσως κατόπιν ἐκάθισε) "Ομ. μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμόμονος Αἰγίσθου τὸν ῥ' (= ῥά) Ἀγαμέμνονιδος ἔκταν' Ὀρέστης (= τὸν ὅποιον ἀκριβῶς ἐφόνευσεν...) "Ομ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων, καθὼς βλέπω τώρα κ.τ.π., ἥτοι, ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια νῦν πράγματι συμβαίνουν, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἐνὸς ἄλλου ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος : οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες "Ομ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἡ ὅποια ἐκφράζει εἰρωνεῖαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως : πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους ; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορὰ ἐστίν (= ἐκτὸς ἐὰν ἴσως ἡ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ δῆ καὶ τοῦ οὔν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἡ χρῆσις εἶναι ἐν γένει ἡ αὐτή, ἥτοι ταῦτα

α) εισάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἥτοι ἐπακολούθημα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (= φυσικὰ λειπόν) : **Οἱ Θαφακηροὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πάποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε· ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι** Ξ. ἐν 'Εφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκουλίδας ἄρξων ἀρίκετο ἐπὶ τὸ στράτευμα· ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β) χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται μὲ κάποιαι παρεμβалλομένην παρένθεσιν (πρβλ. § 135) : οἱ μὲν **δὴ ἐν τῇ Πλ** ταῖα οὕτως ἐπεπράγεσαν Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν 'Ελλήνων κατέβ. νον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι, (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶαι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε **δὴ** συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κ.λ.π. Ξ. οἱ μὲν οὖν 'Αθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ. ὁ δὲ Προξενος, (ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Τὸ μόριον **δὴ** ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὡς ἴσως ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἥτοι ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικόν, χρονικὸν καὶ βεβαιωτικὸν (= τώρα, νά! πιά, δά) : **Τεῦκερ πέποιν, δὴ νῶν ἀπέκτατο πιστὸς ἐταῖρος** (= νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε — νά! μᾶς ἐσκοτώθηκε — τώρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) "Ὁμ. Οὕτω **νῦν δὴ** = τώρα δά' ἤ τότε πιά, **τότε δὴ** = τότε πιά, **πάλαι δὴ** = εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, **καὶ δὴ** = λοιπὸν νά! **Βλέπον κάτω· καὶ δὴ** βλέπω (= λοιπὸν νά! κυττάζω) 'Αφρ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἥτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι : **Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαίαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθήτος δευήσσαι, οὔτε τευ ἄλλου** (= οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θά σοῦ λείψουν — οὔτε φορέματα βέβαια θά σοῦ λείψουν κλπ.) "Ὁμ. εἰ δ' ἐστίν, ὡσπερ οὖν ἐστί θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρω, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη (= ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. πάνυ μὲν οὖν (= βεβαιότατα) . Πρβλ. § 131, 1 Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὅποιου ἐπάγεται κατὰ τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικὸν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὅποια ἐνέχουν κατὰ, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ : ἐνταῦθα ἀφικνεῖται 'Επαύξα ἢ Σενειάσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κῦρος δοῦναι χρῆματα πολλὰ : **τῇ δ' οὖν** στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν (= ὅπωςδῆποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στράτευμα κλπ.) Ξ. **Εἰ μὲν δὴ**

δικαία ποιήσω, οὐκ οἶδα· αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς (= ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς γ' Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ (ὅλως) τ ο ὔ ν α ν τ ῖ ο ν, (ὅλως) ἄ π ε ν α ν τ ῖ α ς : οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ; πάντα μὲν οὖν (= ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς δ'. Τὸ γοῦν (τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ τοῦ προηγουμένου γε = βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμ ρ α ζ ο μ ῔ ν ο ν : 1) β ἑ β α ἰ α , 2) π α ρ α δ ε ἰ γ μ α τ ο ς χ ἄ ρ ῖ ν κ α ἰ 3) τ ο ὔ λ χ ἰ σ τ ο ν, ὁ π ω σ δ ῆ π ο τ ε.

) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (ο :) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικὸν (= λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικὸν (= λοιπὸν δὲν) : οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ἡμῖν ἀποκρίνομαι ; (= λοιπὸν εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. οὐκουν μ' ἑάσεις ; (= λοιπὸν δὲν θὰ μ' ἀφήσης ;) Σοφ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους, ὅταν εἰσάγῃ ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐ δ α μ ῶ ς, οὐ δ ὀ λ ω ς : ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι ; Οὐκουν ἔρωγέ Ξ.

4) Τὸ τοῖνυν (ἐκ τοῦ τοῖ = βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νὺν = τώρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον : Λέγε δὴ, τί φης εἶναι τὸ ὄσιον καὶ τὸ ἀνόσιον· λέγω τοῖνυν ὅτι τὸ μὲν ὄσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (= λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 138. 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρ), εἰσάγουν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (= γι' αὐτὸ ἀκριβῶς λοιπὸν, γι' αὐτὸ ἴσα—ἴσα) : Πρὸξενος ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν· τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοι τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε, ὅταν συνδέῃ κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου), ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐ π ο μ ῔ ν ω ς, γι' αὐτὸ λοιπὸν, ὥστε : καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφέρνης. ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον Ξ.

Β' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν

1. Ειδικαὶ προτάσεις

§ 139. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικοὺς συνδέσμους **ὅτι** καὶ **ὥς**, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ μὲ τὸ **ὄ**, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ μὲ τὸ **οὐνεκα**, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ μὲ τὸ **δοθούνεκα**, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ μὲ τὸ **διότι** = ὅτι, πῶς, πού) καὶ χρησιμεύουν

1) ὥς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὥς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κτλ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν, κτλ.) ἢ γνωστικῶν (γιγνώσκειν, εἰδέναι, κτλ.), ἢ ὥς ἐπεξήγησις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τοῦτο, ταῦτα — ὄ, § 23).

2) ὥς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ κτλ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὥς ἄλλις (ἔστιν), δῆλον (ἔστιν), κτλ.

§ 140. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1. ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, τότε συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου (βλ. § 119, 2, Σημ. 3): λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὕβριστῆς εἰμι (= πῶς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ...) Ξ. ἴσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πρβλ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος). — ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. ἠγγέθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς Ξ. ταῦτα λέγω, ὥς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κτλ.). Πλ.

Σημείωσις α'. Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαίωτατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενεθικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἀναφέρεται: ἀκούετε, εὐ οἶδ' ὅτι, καὶ

ὁμοίως Ἰάσονος ὄνομα Ξ. οὕτω σοι διαφερόντως ἤρεσκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι Πλ. (Ἐντεῦθεν προῆλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρημα **δηλονότι** καὶ **δηλαδὴ**).

Σημεῖωσις β'. Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι, τὸ ὅποῖον εἶναι ἀπλῆ γνώμη ἢ ἰσχυρισμὸς τοῦ λέγοντος. Διὰ τοῦτο κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα **διαβάλλειν, πείθειν**, κλπ. : *Τισσαφέρης διαβάλλει Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλευοὶ αὐτῷ* (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλευέτο) Ξ.

Σημεῖωσις γ'. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ : *ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῖεν* (= ὅτι ἀδικῶσι —ἢ—ὅτι ἠδίκουν) · *ἔλεγον ὅτι πεφευγῶς εἶη* (= ὅτι πέφευγεν—ἢ—ὅτι ἐπεφεύγει).

Σημεῖωσις δ'. Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα **φημί** (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα **νομίζειν, ἠγείσθαι, οἶσθαι** κτλ.)

Τὰ δὲ αἰσθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Βλ. κατωτέρω τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 141. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς αἰτιολογικοὺς συνδέσμους **ὅτι, διότι, ὡς** (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ μὲ τοὺς (κυρίως χρονικοὺς) συνδέσμους **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (καὶ σπανιώτερον **ὅτε** καὶ **ὁπότε** = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητάς καὶ μὲ τὸ **οὐνεκα** ἢ **ὀθούνεκα** = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121,1) ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου (ἄρνησις οὐ. Πρβλ. εἰδικὰς προτάσεις) : *Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χειρας ἦλθον* Θ. *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. *Δέομαί σου παραμεῖναι, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνός ἡδιδον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ* (= διότι ἐγὼ) Πλ.

Σημεῖωσις α'. Μὲ τὸ **ὅτι** κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις

μέ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημοντικά ῥήματα (*χαίρω, ἡδομαι, θαυμάζω, κλπ.*) ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι *αἰσχροὺν* (ἔστι), *δεινόν* (ἔστι), *θαυμαστόν* (ἔστι) κ.τ.τ. : *χαίρω, ὅτι εὐδοκμεῖς Πλ. οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κύρος οὐ φαίνοιτο* Ξ.

Ἄλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις, ἢ ὅποια εἰσάγεται μετὰ τὸ *εἰ* (ὡς αἰτιολογικόν), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῆ (ἄρνησις *μή*) : *Σωκράτης ἐθαύμαζεν, εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πρᾶττο* (= εὗρισκε παράδοξον, ἄν κανεῖς) Ξ. οὐ *θαυμαστόν, εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν* ; (= δὲν εἶναι παράδοξον, ποὺ δὲν) Ξ.

Σημείωσις β'. Τὸ αἰτιολογικὸν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ *ὅτι οὕτω* (= διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) : *πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐκ τῆς νυνὶ παρεστῶσης ξυμφορᾷ ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις* (= ὅτι οὕτω ῥαδίως κλπ. = διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ = διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ πρότασις

§ 142. Αἱ τελικαὶ πρότασις, ἤτοι αἱ πρότασις, αἱ ὅποιαὶ δηλοῦν (τὸ τέλος, ἤτοι) τὸν σκοπὸν μιᾶς ἐνεργείας

1) εἰσάγονται μετὰ τοὺς τελικοὺς συνδέσμους *ἵνα, ὅπως καὶ ὡς* (καὶ *ὄφρα* εἰς τοὺς ποιητὰς = *γιά νά, νά*), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς πρότασις ἐπιθυμίας, εἰσάγονται μετὰ τὸ *ἵνα μὴ, ὅπως μὴ καὶ ὡς μὴ*, ἢ μετὰ μόνον τὸ *μὴ* (= *γιά νά μὴ, νά μὴ*).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς : *κύνας τρέφεις, ἵνα σοὶ τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν* (= *γιά νά ἀπομακρύνουν*) Ξ. *Ξενοφῶν ἠγείτο πρὸς τὴν φανεράν ἐκβασιν, ὅπως ταύτη τῆ ὀδῶ οἱ πολέμοιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν* (= *γιά νά ἔχουν τὴν προσοχὴν τοὺς ἐστραμμένην*) Ξ. -- *Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῆ* Ξ. *Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς* (= *γιά νά μὴ φαίνεσαι*) Ἰσοκρ.

Σημείωσις α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγήται ἱστορικός χρόνος, εἴτε ἕνεκα ἑλξεως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς μία ἀπλὴ σκέψις μόνου τοῦ λέγοντος : *νῦν ὃ ὦρη δόρπουο τάχιστα μοὶ ἔδον ἐταῖροὶ εἶεν, ἵν' ἐν κλισίῃ λαρόν τετυκοίμεθα* δόρπον "Ὀμ. Ἰσως δὲ ποὺ ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεριχίζει, ὡς ἄπορος εἶη ἢ ὀδὸς (= *γιά νά εἶναι ἀδιάβατος*) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ πρὸς τὴν τελικὴν πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δὴλωσιν σκοποῦ, ὁ ὅποιος δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγήται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις, ἢ ὅποια δηλοῖ κάτι τι, τὸ ὅποιον δὲν ἐγινε : *εἰ γὰρ ὠφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργά-*

ζεσθαι, **ἴνα οἰοί τε ἦσαν** αὖ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (= γιὰ νὰ ἠμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, **ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν** (= διὰ νὰ μὴ μποροῦσε τώρα) Ε. (πρβλ. ἔπρεπε νὰ ἦσουν ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἐβλεπες, τί ἔκανε.)

Σ η με ί ω σ ι ς β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον **ὅπως καὶ ὡς** τίθεται πολλάκις τὸ δυνητικὸν μόριον **ἄν** (ποιητ. **κεν, κε**, § 119, 2), ὅποτε ὑπολαμβάνει ὑπόθεσις τις: ἴθι, **μὴ μ' ἐρέθιζε, σαύτερος ὡς κε νέηαι** (= ὡς ἂν ἀπέλθης = γιὰ νὰ ἐπιστρέψης) "Ομ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, **ὅπως ἂν ἐκμάθω** (= γιὰ νὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βοῦν, **ὅπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο** (= γιὰ νὰ συμποσιάζουν) Ε.

Σ η με ί ω σ ι ς γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ **ἴνα** ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐ κ ε ῖ, ἡ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅ π ο υ. Πρβλ. 'Ομ. Κ. 128 : **κείνους δὲ κίχησόμεθα πρὸ πυλάων ἐν φυλάκεσσ'** **ἴνα** γάρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (= διότι ἐκεῖ κλπ.), 'Ομ. Ε 359 : **δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἴν'** ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (= ὅπου εἶναι κλπ.) 'Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. 'Ομ., ν 363 **χρήματα μὲν μυχῶ ἄντρον θεσπεσίω θείομεν αὐτίκα νῦν, ἴνα** περ τάδε τοι σόα μίμηγ, τὸ **ἴνα** ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὅχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (= ὅ π ο υ νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (= γιὰ νὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου **ὡς**, ἀρχῆθεν δεικτικὸν (= οὕτως, ἔτσι, § 124, 2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. 'Ομ., Υ 429 **ἄσσον ἴθ', ὡς** κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἴκηαι (= ἔ τ σ ι νὰ φθάσης — γιὰ νὰ φθάσης). 'Ομοίως τοῦ **ὅπως**, τὸ ὅποιον ἐσήμαινε ἀρχῆθεν π ὤ ς, μὲ π ο ι ὶ ν τ ρ ὶ π ο ν, ἡ τελικὴ σημασία (= γιὰ νὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. 'Ομ. α 76, **περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως** ἔλθῃσι (= π ὤ ς νὰ ἔλθῃ — γιὰ νὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ **ὄφρα**, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (= ἕως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. 'Ομ., Β 229 **τλήτε, φίλοι, καὶ μείναι'** ἐπὶ χρόνον, **ὄφρα** δαῶμεν, ἢ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται ἠὲ καὶ οὐκί (= ἕως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν — γιὰ νὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ ἐνδοιαστικοῦ **μὴ** (= μήπως) ἡ τελικὴ σημασία (= γιὰ νὰ μὴ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. 'Ομ., Α 552 **ἀπόστιχε, μὴ** τι νοήσῃ "Ἥρη (= μ ἦ π ω ς καταλάβῃ τίποτε — γιὰ νὰ μ ἦ καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις

§ 143. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ὑ π ὅ θ ε σ ι ν, ἦτοι κάποιον ὄρον, ὑπὸ τὸν ὅποιον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ κάτι τι (ἂν θ ἔ λ η, ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ **εἰ** (= ἐάν, ἂν, ἄν, ἄμα) καὶ μὲ τὸ **ἐάν** (**ἂν, ἦν**, τὰ ὅποια προῆλ-

θον ἐξ ἐνώσεως τοῦ **εἶ** μὲ τὸ δυνητικὸν **ἄν**: βλ. § 142, 2 Σημ. β' καὶ πρβλ. τὰ Ὀμηρικὰ **εἶ κεν, εἶ κε, αἶ κεν, αἶ κε** = **ἐάν**).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι **μὴ** καὶ σπανιώτατα **οὐ**, (ἐνῶ αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως). Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῆλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχετικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν **μὴ**: (βλ. § 124, 3 καὶ πρβλ. τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ **ἐάν** ἢ **ἄν** ἢ **σάν** ἢ **ἄμα**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **δέν**, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου **οὐ**, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ **νά**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **μὴ**: **ἄν δέν** τὸ ἔβλεπα, **δέν θὰ** τὸ **πίστευα**—**νά μὴν** τὸ ἔβλεπα, **δέν θὰ** τὸ **πίστευα**).

§ 144. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ ὑ π ό θ ε σ ι ς (ἢ ἡ γ ο ύ μ ε ν ο ν), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποῖαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται ἀ π ό δ ο σ ι ς ἢ ἐ π ό μ ε ν ο ν ἢ σ υ μ π έ ρ α σ μ α . Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται **ὑποθετικὸς λόγος**.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. Πρῶτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς π ρ α γ μ α τ ι κ ὄ ν , ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι κάτι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ **εἶ** καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἵανδήποτε ἐγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : **εἶ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ** (= ἄν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κτλ.) Λουκ. **Κλέαρχος εἶ** παρὰ τοὺς ὄρκους **ἔλυε** τὰς σπονδὰς, **τὴν δίκην ἔχει** (= ἄν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχείρει νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κτλ.) Ε. **εἶ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς**, καὶ αὐτὸς **ἀποθανεῖ** Πλ. **εἶ ψεύδομαι, ἐξέλεγε** Πλ. **εἶ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε** Ε.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀ ν τ ί θ ε τ ο ν π ρ ό ς τ ἠ ν π ρ α γ μ α τ ι κ ὄ τ η τ α , ἥτοι κάτι τι ἀνίθետον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἐγίνε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ **εἶ** καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιούτους ὑποθετικούς λόγους) : **φῶς εἶ μὴ εἶχομεν, ὁμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν**

ἤμεν (= ἄν δὲν εἶχαμε, θὰ ἤμαστε) Ξ. οὐκ ἐποίησεν Ἀγασίας. εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἄν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ.

3. **Τρίτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι μία ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι κάτι τι, τὸ ὅποῖον ἀπλῶς θέτει κανεὶς εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἄν τοῦτο εἶναι καὶ κάτι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 119, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατακικοῦ, ἡ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κτλ.) : οὐκ ἄν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (= δὲν θὰ ἐξοῦσε κανεὶς, ἄν δὲν ἐτρέφετο) Ξ. εἰ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ὄρθμον καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον (= ἄν κανεὶς ἤθελεν ἀφαιρέσει κτλ.) Πλ.

4. **Τέταρτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἐάν, (ἄν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἰ κε, εἰ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς (= ἄν μὲ θανατώσετε κλπ.) Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσηγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν εὐντα νόον (= ἄν συναναστρέφεσαι, θὰ χάσης) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον (= ἐκφεύζεται· πρβλ. § 104,4). ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἤχετε δεῦρο ἄνευ ὀπλων Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον, ἦτοι κάτι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἡ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἦν ἐγγὺς ἔλθη θάνατος, οὐδείς βούλεται θηήσκειν (= ἅμα ἔλθη... ὡσάντις ἔλθη...) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίνη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (= ἐπιτιθέασιν = ἐπιβάλλουν συνήθως· πρβλ. § 108, 1) Ξ.

Σημείωσις. "Όταν ή επανάληψις αναφέρεται ώρισμένως εις τὸ παρελθόν, ή μὲν υπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ εὐκτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 119,2, Σημ. γ'), ή δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατατικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ **ἄν**. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συνήθως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ ὑποθετικῆς χρονικῆς πρότασις, ή ὁποία ἐκφέρεται μετὰ τὸ **ἅμα** ἢ **ὁσάνκις** καὶ ὀριστικῆν παρατατικῆς). **Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο** (= ὁσάνκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι... ὁσάνκις δὲ ἐπέστρεφον...) Θ. **Εἴ τις αὐτῷ δοκοῖη βλακεῖν, ἐπαισεν ἄν** (= ἅμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζεσε, τὸν ἐκτυποῦσε, § 117, 2, Σημ.) .

Παρατηρήσεις τινές εἰς τοὺς ὑποθετικοὺς λόγους

§ 145. Πολλάκις ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου παραλείπεται ή ἀπόδοσις ἢ ή υπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται αὕτη ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἐλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον. **εἰ** καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἐλλείπει ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου ή ἀπόδοσις : **Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.** (Μετὰ τὸ σ τ υ φ ε λ ί ξ α ι νοητέον : δύναται ποιῆσαι τοῦτο — ἢ — ἡμεῖς οὐ δυνήσομεθα ἀντιστῆναι) "Ομ.

Ἡ τοιαύτη ἐλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται μετὰ τινος πάθους (εἰ μὲν — εἰ δέ, ἐὰν μὲν — ἐὰν δέ). Τότε παραλείπεται ή ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ή φράσις **καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ** κατὶ ἄλλο τοιούτων : **Εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάλῃμοι Ἀχαιοί..., εἰ δέ κε μὴ δώσωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ.** (= ἐὰν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πάει καλὰ· ἄν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) "Ομ.

2) ἀλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὁποῖαι εἶναι αἱ ἀνωτέρω, παραλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων : **εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ;** (= εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξε, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μή ἐδίδασκε, τί σοι κλπ.) Ξ. **Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πειθῆται· εἰ δὲ μή, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον ἐυθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ**

πληγαῖς (= καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει — ἢ — οὐδόλως κολάζουσαι αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ζύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ **εἰ δὲ μὴ** κατήνησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆς ἔκφρασις (**εἰδεμῆ**) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει κτλ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : μὴ ποιήσης ταῦτα· **εἰ δὲ μὴ** αἰτίαν ἔξεις (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (Πρβλ. Σώπασε· **εἰδεμῆ** θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημείωσις α'. Τὸ **εἰ μὴ** καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήνησεν ἐπιρρηματικῆς ἔκφρασις, ἣ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλήν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον : Οὐδέ τις ἄλλος αἰτιος ἀθιναίων **εἰμῆ** νεφέληγερέτα Ζεὺς. "Ομ. Ὑμ. Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ὀητορικῆ, **εἰμῆ**· εἴ τις ὑπολάβοι κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεὶς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἐάν ἴσως. Βλ. § 137, 1 Σημ.

Σημείωσις β'. Τὸ ἐὰν μόνον τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ μόνον νά : Ἐπαῖνου τεύξεται, ἐὰν μόνον τὸ ταχθῆν εὐ τολμᾷ τελεῖν (= ἀρκεῖ μόνον νά τολμᾷ).

3) καὶ αἱ φράσεις **εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἶπερ τις ἄλλος** (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον), **εἶπερ ποτὲ ἢ εἶποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε** (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κτλ. προῆλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως : ἀνθρώπου ψυχῆ, **εἶπερ τι καὶ ἄλλο** τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θείου μετέχει (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θείου. Τὸ πλήρες θὰ ἦτο : ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θείου, τοῦ θείου μετέχει καὶ αὐτῆ) Ξ. **Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἶπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο** (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) Θ.

4) καὶ αἱ φράσεις **ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν** κατήνησαν νὰ λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικὰ) ἐπιρρηματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν **ὥσπερ ἢ ὡς** (= καθὼς, σὰν), ἕνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως : Κῦρος εὐθὺς ἠσπάζετο τὸν πάπλον, **ὥσπερ ἂν εἴ τις** πάλαι φιλῶν αὐτὸν **ἀσπάζοιτο** (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν

κτλ. Ξ. Οἱ μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρωνος παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεόμενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσοκρ.

Οὕτω κατόπιν: ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερ εἰ) στοιχεῖά ἐστι (= τρόπον τινὸς στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερ εἰ) παῖς (= ὥσπερ παῖς, σὰν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὠκειαὶ ὡς εἰ (ἢ ὡσεὶ) πτερόν ἢ νόημα (= σὰν φτερωτὰ πουλιὰ κλπ.) "Ομ. ταῦτα προσδέχοιτ' ἂν ὡς ἂν οἰκεία (= ὥσπερ οἰκεῖα, σὰν ἰδικὰ του) Πλ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν) καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἔπειτα τὸ (σάν) σὰ τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (= ὅπως, καθὼς — ὅταν, ὁσάκις — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἐάν κλπ.)

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 146. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ καὶ, ἂν καὶ (= ἂν καὶ, μ' ὅλον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ ἦν ἡ τὸς εἰ μὲν), μὲ τὸ καὶ εἰ, καὶ ἂν, ἢ συνηθέστερον καὶν (= κί' ἂν, καὶ νά, κί' ἂν ἀκόμα), ἢ ἐὰν ἢ κυρία προτάσεις εἶναι ἀρνητικῆς, μὲ τὸ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μὴδ' ἐάν (= οὔτε κί' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν...). Ἡ σχέση τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος ὅμως.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι παρά ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μὴδέ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 126,2 καὶ 127,3 Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἶα νόσφ' εἴνεστιν (= μ' ὅλον ὅτι δὲν βλέπεις) Σοφ. καὶ (= καὶ εἰ) μὴ πέποιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον (= κί' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. τῆς

γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἵργοιντο, δύναιντ' ἄν καλῶς διαζῆν
 Ξ. ἀνὴρ ποτηρὸς δυστυχεῖ, κὰν εὐτυχεῖ Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 147. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς χρονικοὺς συνδέσμους **ὄτε, ὁπότε** (καὶ σπανίως **ὄσακίς, ὀποσάκίς**), **ὡς** (= ἅμα), **ἡνίκα, ὀπηνίκα** (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), **ἐν ᾧ** (= καθ' ὃν χρόνον), **ἐπεί, ἐπειδὴ** (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ **ἐπεὶ τε** = ἀφοῦ), **ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὗ** (= μέχρις ὅτου, ἐφόσον), **ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου** (= ἀφότου), **ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα** (= εὐθὺς ὡς), **πρίν, οὐ πρότερον... πρίν, οὐ πρόσθεν... πρίν.** (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι οἱ: **εὔτε** = ὅτε, **ὡσπερ, ὅπως** = ὡς, ὅτε, **ἦμος** = ὅτε, **ἦος ἢ εἶος** = ἕως, **ὄφρα** = ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ἐν ὀρισμένον καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρνησις οὐ): **ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν Ξ. ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. οἶδα κἀκεῖνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην** (= μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς **ἂν** (ποιητικῶς **κεν ἢ κε**), μὲ τὸν ὅποιον οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι **ὄτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ** ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν (**ὅταν, ὀπότεαν, ἐπὰν ἢ ἐπὴν, ἐπειδάν· ἄρνησις μὴ**): αὐτοῦ διατρέφωμεν, **ἕως ἂν φῶς γένηται** (= ἕως ὅτου νά...) Πλ. **μαινόμεθα πάντες, ὀπότεαν ὀργιζώμεθα** (= ὅταν ὀργιζώμεθα, ἦτοι κ ἄ θ ε φ ο ρ ἄ ποῦ ὀργιζόμεθα) Ξ. **ἐπειδάν πυθώμεθα τι γιγνόμενον, τηρικαῦτα θορβούμεθα** (= ἅμα πληροφορηθοῦμε) Δημ. (Πρβλ. § 144, 4, β,).

γ') δι' ἐὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν· (ἄρνησις μὴ): **ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον** (= ὄσακίς προσέφερε θυσίαν) Ξ. **περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖ τὸ δεσμοτήριον** (= περιεμέ-

νομεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νὰ ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγόταν) Πλ. (Πρβλ. § 119, 2, Σημ. γ' καὶ § 144, 4, β' Σημ.).

§ 148. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ **πρὶν**. Τὸ **πρὶν** ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται.

1) με ὀριστικὴν ἢ με ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ **πρὶν** = ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἀφοῦ): οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὄργῃ ἔχοντες αὐτόν, **πρὶν ἐξημίωσαν** χορημασιν (= παρὰ ἀφοῦ) Θ. — μὴ ἀπέλθῃτε, **πρὶν ἀνἀκούσῃτε** (= προτοῦ νὰ ἀκούσετε) Ξ. οὐ πρότερον (ὁ ποιητῆς) οἶός τέ (ἐστὶ) ποιεῖν, **πρὶν ἄν ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων** (= προτοῦ νὰ γίνη) Πλ. (§ 147, 2, β').

Σημεῖωσις. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ **πρὶν** συντάσσεται σπανιώτερον με ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θεουκιδίδου: καὶ θαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῦμαν κρονομένους **πρὶν** τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι (= ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. ὅ,τι ἐποίων (οἱ βάρβαροι) ἡμφρεγνόουν (οἱ Ἕλληνες), **πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἤκειν** (= ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ.

2) με ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ. (**πρὶν** = προτοῦ νὰ, προτοῦ): καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, **πρὶν** τινὰς αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων (= προτοῦ νὰ ἀντιληφθοῦν) Ξ. οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὦφθην οὐδεπώποτε, **πρὶν** ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι (= προτοῦ νὰ γίνη, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ συμφορὰ) Λυσ.

Σημεῖωσις α'. Μὲ εὐκτικὴν τὸ **πρὶν** συντάσσεται, ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἑλξιν ἢ ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ **ἄν**, καὶ μετὰ τὸ **πρὶν** εἰσαγεται χρονικὴ πρότασις δηλοῦσα τὴν προϋπόθεσιν, ἧτις ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ συμβῆ τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως σημαυόμενον: ὄλοιο μὴ πῶ, **πρὶν μάθοιμι** (= ὄλοιο μὴ πῶ, πρὶν ἄν μάθω) Σοφ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, **πρὶν** Κῦρος ἐμπλησθεῖθι θηρῶν (= πρὶν ἄν ἐμπλησθῆ) Ξ. (Εὐθὺς λόγος: μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἄν Κῦρος ἐμπλησθῆ θηρῶν). οὐκ ἄν πρότερον ὀρηγήσειε, **πρὶν** βεβαιώσαιτο Πλ.

Σημεῖωσις β'. Καὶ τὸ μόριον **πρὶν** ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον (πρβλ. Ὀμ. Ἰλ. Α 25: τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω **πρὶν** μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν). Ἄλλ' εἰς φράσεις οἷα π.χ. Ὀμ. Ὀδυσσ. κ 174 ὦ φίλοι, οὐ γὰρ πῶ καταδυσόμεθ' ἀχρῦμενοί περ εἰς Αἴδαιο δόμους, **πρὶν** μόρσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ, ἡδύνατο τὸ **πρὶν** νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μετὰ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (= πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (= προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις

§ 149. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν τὸ ἀ π ο τ έ λ ε σ μ α ἢ ἔ π α κ ο λ ο ύ θ η μ α μιᾶς ἐνεργείας. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸν σύνδεσμον **ὥστε** ἢ μὲ τὸ **ὥς** (= ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1). ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ (κατὰ τὸ παρόν, § 119,2 ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, § 117, 2· ἄρνησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε** ἢ **ποῦ** = ὥστε, μὲ ὁμοίαν ἐγκλισιν): ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, **ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους** Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, **ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε** (= ὥστε μπορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. **κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ** (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε νὰ** ἢ **γιά νὰ** ἢ ἀπλῶς **νὰ** μὲ ὑποτακτικὴν): **ἔχω ταῦρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον** (= ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κτλ.) Ξ. **ἐνετόγχανον τάφροις ὕδατος πλήρεις, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.** (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κτλ.) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Τὸ μετὰ τὸ **ὥστε** ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ **ἂν**, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 119,2) ἢ μὲ δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 117,2): **ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν** (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι) Πλ. **ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι** (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγρω) Ξ.

Σημεῖωσις β'. Τὸ **ὥστε** μὲ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῇ

1) ἐπιδικωόμενον ἀποτέλεσμα, ἦτοι **σκοπός**: (**ὥστε** — **γιά νὰ**): **οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλεῦσινα ἐξειώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν** (= γιά νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὄρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις: (**ὥστε** = ὑπὸ τὸν ὄρον, μὲ τὴν συμφωνίαν — **γιά νὰ**, ἂν πρόκειται **νὰ**): **σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο καὶ πρὸς**

¹Αθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (= μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἄν Φιλιστιδῆς, ὥστ' ἔχειν Ὁρεὸν (= γιὰ νὰ ἔχη — ἄν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δημ.

²Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμῶς σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μὲ ἀπαρέμφατον εἴτε μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε προηγεῖται εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 97, IX, 3) : ἀφιέμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μένοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὅμως, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.). Πλ. οἱ ἐν Ἰθώμῃ ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίσαιεν ἐκ Πελοποννήσου (= μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ. (Βλ. καὶ § 30, 3, β', Σημ.).

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις

§ 150. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσιν (ἐ ν δ ο ι α σ μ ὸ ν ἦ τ ο ι) φόβον διὰ πιθανὸν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μὲ αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ (ἐνδοιαστικὸν) μὴ ἢ μὲ τὸ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (= μὴ, μὴν, μὴπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ω ς γ ἰ ν η κάτι τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (= μὴ δέν, μὴπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ω ς δ ἔ ν γ ἰ ν η κάτι τι, καθόσον αὐτὸ ἀκριβῶς τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ φύγῃς—φοβεῖται, μὴ δὲ γυρίσῃς πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν : α) μετὰ ῥήματα φόβου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ἄκνω (= μὲ κατέχει φοβος κτλ.), β) μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποῦ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ (= κοιτάζω, προσέχω), —τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι κ.τ.τ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρχαίων χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται κανεὶς οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ ὡς κάτι πραγματικόν: Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (= μὴπως ἐρημώσουσιν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλώσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν (= μὴπως δὲν δυνηθῶ) Δημ. — νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (= μὴπως ἔχομεν

ἀποτύχει). Θ. **δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν** (= μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημείωσις. "Ορα μὴ (ὄρᾶτε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς = πρόσεχε μὴ (προσέχετε μὴ): **ὄρατε μὴ πάθωμεν, ἅπερ πολλοὺς λέγουσι πεπονθέναι** Ξ. (πρβλ. **τῆρα μὴ σᾶς μεθύσουν καὶ σᾶς πιάσουνε**) — "Ορα μὴ (ὄρᾶτε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς = κοίτα μὴ, σκέψου μὴ: **ὄρα μὴ παίζων ἔλεγε** (= μήπως ἀστειεύόμενος ἔλεγε) Πλ.

β) μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 119,2, Σημ. γ'): **οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ** (= μήπως ἐπέλθῃ) Θ. — **Μενέλαον ἔχε** (= εἶχε) **τρόμος, μὴ τι πάθοιεν Ἀργεῖοι** (= μὴ πάθουν τίποτε) "Ομ. **οὐδείς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο** (= μὴ ἐπιτεθῆ κανεῖς) Ξ.

Σημείωσις. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἥτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδήλουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου. (Πρβλ. τὰ σημερινά. **Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κ.τ.τ.**). Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπτέω κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενωτέρον συνεκφερόμενα αὐτα μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἥτοι ὡς ἐξαρτώμενα ἐξ αὐτοῦ μετὰ τὸ μόριον **μὴ**, τὸ ὁποῖον οὕτω κατήντησε συνδεδετικὸν μόριον (πρβλ. § 124, 2 καὶ 3). Πρβλ. 1) **δεῖδια μὴ θήρεσσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι** = φοβοῦμαι μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεῖα τῶν θηρίων. 2) **δεῖδια, μὴ θήρεσσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι** = φοβοῦμαι μὴ γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον μετὰ τὸ **μὴ** ἢ **μὴ οὐ** καὶ ὑποτακτικῆν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ **ὅπως μὴ** καὶ **οὐ μὴ** μετὰ ὑποτακτικῆν ἢ καὶ ὀριστικῆν τοῦ μέλλοντος: **μὴ ἀγροικότερον ἦ τὸ ἀληθές εἰπεῖν** (= μήπως εἶναι κάπως ἀγροϊκὸν κλπ.) Πλ. **μὴ οὐ τοῦτ' ἦ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν** (= μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ. **καὶ ὅπως μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς** (= καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. **ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε ὧ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν** (= κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. **τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε** (= τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ μπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 151. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις,

αί ὁποῖα περιέχουν ἐρωτήσεις, ἢ ὅποια ἔγινεν ἢ πρόκειται νὰ γίνη καὶ ἀνακοινοῦται εἰς κάποιον. (Πρβλ. *Θὰ ταξιδέψης καὶ σύ ; = Μὲ ρωτάει, ἂν θὰ ταξιδέψω καὶ ἐγώ. Ἔρθα νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψης καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α) ἐὰν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνοίας (§ 122, 2, α') μὲ τὸ (ἐρωτηματικὸν) **εἰ** (= ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς μὲ τὸ **εἰ—ἢ** (= ἂν—ἢ), **πότερον ἢ πότερα—ἢ, εἴτε—εἴτε** (= ἂν—ἢ). Εἰς δὲ τὸ δευτερον μέλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι **οὐ ἢ μὴ**.

Σημείωσις. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν **εἰ** ἢ ἄρνησις εἶναι **οὐ** (εἰ οὐ), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, **μὴ** δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ ἂν ἢ ἀπάντησις, ἢ ὅποια θὰ δοθῇ, θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ : ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ἠθροικὴ (= ἂν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. βούλεται ἐρεῖσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος **μὴ οἶδεν** (μὴ τυχὸν δὲν γνωρίζει) Πλ. (πρβλ. § 122, 2, α', Σημ.).

β) ἐὰν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα, μὲ τὰ ὅποια εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 122, 2, β') ἢ συνηθέστερον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα, μάλιστα δὲ τὰ ἀοριστολογικὰ (**ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος** κτλ. = τίς, ποῖος, πόσος κτλ. — **ὄπου, ὄποι, ὄπόθεν** κτλ. = ποῦ, ποῖ, πόθεν κτλ., § 52, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α) μετὰ τὰ ῥήματα *ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύειν, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν* καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

β) μετὰ τὰ ῥήματα *ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειρᾶσθαι* καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

γ) μετὰ λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὅποια ἔχουν παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. "Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 119, 2 Σημ. γ'), μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγια ἐρωτήσεις : *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν*. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : οὐκ αἰσχύνει καλῶν ;)

Πλ. οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Πῶς ἔχει παιδείας ;) Πλ. οὐ γνῶσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ἐγώ ;) Εὐρ. θαυμάζω, ὦ Σώκратες, ἢ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χειρὸν ἔκλινεν (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Πῶς ποτε ἔκλινεν ;) Ξ. ἡρώτα Μειδίαις, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενοίμην ;) Ξ. ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἶης ; (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ;) Ξ. ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐ ρ ω τ ῶ σ ι ν ἱστορικὸς ἐνεστῶς = ἡρώτησαν. Εὐθεΐα ἐρώτησις : Τίς ἐθέλει κτλ.) Ξ. Ἄριστιππος Σωκράτῃ ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Οἴσθ᾽ τι ἀγαθόν ;) Ξ. Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι ;) Ξ. Εὐθύδημος διεσώπησε σκοπῶν, ὅ,τι ἀποκρίναιτο. (Εὐθεΐα ἐρώτησις : Τὶ ἀποκρίνωμαι ;) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Μετὰ τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φ ρ ο ν ἱ τ ῖ ζ ε ι ν, ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη μετὰ τὸ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον : τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σώαι ἔσονται αἱ οἰεσ. Ξ. Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσῃτο ἔσοιντο Ξ.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως με ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπὴ : "Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἢς κέκτησθε (= κοιτάζετε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Πλάγια ἐρωτήσεις καὶ ἔνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλακίς συμπίπτουν κατὰ τὴν σημασίαν. Πρβλ. οἱ νόμοι ἐπιμέλονται ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι — γιὰ νὰ εἶναι ἢ γιὰ νὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσης (= μήπως κάμης — γιὰ νὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. Ἄναφορικά προτάσεις

§ 152. 1) Ἄναφορικά προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια εἰσάγονται μετὰ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (§ 52) ἢ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα (οὐ, ὅπου, ὅθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ μετὰ ταῦτα ἀ ν α φ ε ρ ο ν τ α ἰ (ἤτοι ἀποδίδονται) εἰς κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἔννοούμενον : ἔστι Δί-κῃς ὀφθαλμὸς, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. σίτω τοσοῦτω ἐχορῆτο Σωκράτης, ὅσον ἡδέως ἦσθι Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (= ἄ ν θ ρ ω π ο ς, ὃν κλπ.).

2) Μία αναφορική πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ κάποιον ὅρον ἄλλης προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἤτοι μία ἀναφορική πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α) ὡς ὑποκείμενον : νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (Πρβλ. νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β) ὡς κατηγορούμενον : οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς Ξ. (Πρβλ. οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ) ὡς ἀντικείμενον : Κῦρος ἔχων οὓς εἶρηκα ὠρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων Ξ. (πρβλ. Κῦρος ἔχων τὸ στράτευμα ὠρμᾶτο κλπ.).

δ) ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε : ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζῳ ἐτύγγανε ξένος ὢν Ξ. (παράθεσις· πρβλ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζῳ). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ,τι σοι δοκεῖ Ξ. (ἐπεξήγησις = εἶπέ γνώμην, δηλαδὴ τὶ νομίζεις). θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς ἐστὶ φόβον ἐμπειρόντος γίνεσθαι Ξ. (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν). Τισσαφέρτης σατράπης κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἤρχε καὶ ὢν Κῦρος Ξ. (προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικήν· πρβλ. σατράπης τῶν Ἰωνικῶν πόλεων). οἱ βάρβαροι ἔφενγον, ἧ ἕκαστος ἐδύνατο Ξ. (ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. ἔφενγον πανταχόσε).

§ 153. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νόηματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς **προσδιοριστικὰς** ἢ **διασαφητικὰς**. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, οἱ ὅποια χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ἕνα ὅρον μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοούμενον. Αὗται κατὰ τὸ περιεχόμενον των δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως : λέγει πρᾶγμα, ὃ (οὐ) γίγνεται, ὃ (οὐκ) ἐγένετο, ὃ (οὐ) γενήσεται, ὃ (οὐκ) ἂν γένοιτο, ὃ (οὐκ) ἂν ἐγένετο, — ὃ (μὴ) γένοιτο, ὃ (μὴ) ποιῶμεν, ὃ (μὴ) ποιεῖτε, (ὃ ποιήσατε), ὃ μὴ ποιήσητε—Οἱ ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὗ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ. οὐκ ἔστιν ἣτις τοῦτ' ἂν ἔτλη Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὃδε παρεκαθέ-

ζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς συζητήσεως. Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αἰτίαν· (ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις δὲ αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 141) : θαυμαστόν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν οὐδὲν δίδως (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος· (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 142) : ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἀνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (= οἱ ὁποῖοι νὰ συντάξουν, γιὰ νὰ συντάξουν) Ξ. ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει (= ὁ ὁποῖος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω — γιὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 149, 1· ἄρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 149, 2· ἄρνησις μὴ). οὐδεὶς οὕτως ἀνόητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρόδ. ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ. Ξ. οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδῖον ἄρδειν = ὥστε ἄρδειν) Ξ. ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὄσον σκοταῖους διελθεῖν τὸ πεδῖον (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σ η μ ε ί σ ι ς. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀποτελεσματικάς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος· (ἄρνησις πάλιν μὴ) : Παῖδες μοι οὐπω εἰσίν, οἳ με θεραπεύουσιν (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν· (ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ).

α) ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναί (= εἶ τινα μὴ οἶδα) Πλ. ἃ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκουε, μήθ' ὄρα (= εἶ μὴ τινα προσήκει). (Βλ. § 144,1).

β) οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν, ἃ μὴ ἠπιστάμεθα (= εἶ τινα

μη ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (εἴ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. (Βλ. § 144, 2).

γ) ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη (= εἴ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. (Βλ. § 144, 3) τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (= εἴ που τις ἐντυγχάνοι) (Βλ. § 144, 4, β', Σημ.).

δ) τῶ ἀνδρί, ὃν ἂν ἔλησθε, πείσομαι (= ἐάν τινα ἔλησθε) Ξ. τούτων γράφω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (= ἐάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. (Βλ. § 144, 4, α'). ὁ κεραννός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (= ἐάν τισιν ἐντύχη) Ξ. (Βλ. § 144, 4, β').

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. "Οταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτικὴ καὶ ἀντὶ ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν : Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μαθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν Ξ. (Πρβλ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μαθάνουσαν, οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεύουσιν, ἃ ἂν μάθωσι).

§ 154. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (συνηθέστερον κῶλα περιόδου ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι μὲ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὄς, ἧ, ὃ συνδέονται λίαν χαλαρῶς μὲ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεδεμένοι παρατακτικῶς μὲ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία ὄς (ἧ, ὃ) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὗτος (§ 45, 2) μὲ κάποιον παρατακτικὸν σύνδεσμον (καί, δέ, ἀλλὰ κλπ.) : ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον καὶ ἦγον ταχὺ ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς (= τ ο ὕ τ ω δὲ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαιναν ἢ βασιληίῃ καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα ὄς τότε ἦμε ἐς Θερμοπύλας (= ο ὕ τ ο ς δὴ τότε ὁ Λεωνίδης) Ἡρόδ. πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ ; ὄς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς κλπ. (= ο ὕ τ ο ς γ ά ρ , ἀ λ λ ' ο ὕ τ ο ς ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Βλ. καὶ § 52 καὶ ἐξῆς.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 155. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει εἰς ἄλλος γνῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως,

ἤτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρό-
τερον. (*Βρέχει. Λέει πὼς βρέχει—Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε*
ὅτι θὰ φύγη αὔριον—Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ
στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν, οἱ λόγοι
τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α) αὐ τ ο λ ε ξ εῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀ ν ε ξ ἄ ρ τ η τ ο ν λόγον,
μὲ πρόταξιν ἀπλῶς τῆς λέξιως: **λέγει, εἶπε, ἔφη** κ.τ.τ. ἢ **ἔρωτᾶ,**
ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ.: *Οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων εἶπον· ψεύ-*
δεται σε οὗτος, ὧ Δερκυλίδα. — ἤρετο ὁ Μειδίας· ἐμὲ δὲ ποῦ χρῆ οἰ-
κεῖν, ὧ Δερκυλίδα ; Ξ.

β) μ ε τ α β ε β λ η μ ἔ ν ο ι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον, ἀναλόγως τῆς
μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἔ ξ η ρ τ η μ ἔ ν ο ν λό γ ο ν (μὲ μετα-
βεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν κλπ.
Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινός, ὅταν μεταδίδεται εἰς ἄλλον ἐ ξ η ρ τ η μ ἔ ν ο ς
ἀπὸ ἓν λεκτικὸν ἢ αἰσθητικὸν ἢ γνωστικὸν ἢ ἐρωτηματικὸν ῥῆμα, λέ-
γεται **πλάγιος λόγος**.

4) Εἰς πλάγιος λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρό-
τασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικὴν, δύναται ὅμως νὰ προέρχε-
ται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότα-
σιν δευτερεύουσας: **λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι** (Εὐθ. λόγος. Ὑβριστῆς
εἶ) *Αὐσ. ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι.* (Εὐθ. λόγος. Πορεύεσθε) Ξ.
Κλέαρχος ἀνθρώπα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο. (Εὐθ. λόγος. Τί βού-
λεσθε ;) — *Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα*
πεποιηκῶς εἶη. (Εὐθ. λόγος. Δέξιππον οὐκ ἐπαινῶ, εἰ ταῦτα πεποίη-
κε). *Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη*
θηρῶν. (Εὐθ. λόγος. Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θη-
ρῶν) Ξ.

§ 156. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

Α') αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἐάν εἶναι π ρ ο τ ἄ σ ε ι ς κ ρ ῖ σ ε ω ς, μετατρέπονται εἰς **εἰδι-**
κὰς προτάσεις (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικά, § 139 κ.ε.) ἢ εἰς
ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λε-
κτικὰ) ἢ εἰς **μετοχικὰς προτάσεις** (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, μετὰ

ρήματα αισθητικά ἢ γνωστικά) : ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν εἰς τὰ φρέατα Θ. (Εὐθύς λόγος : Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασιεν εἰς τὰ φρέατα). πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι Λυσ. (Εὐθύς λόγος : Ὅμοноια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστί). Ἀβροκόμας ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἴη) Ξ. (Εὐθύς λόγος : Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστί.).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιῶσεις, εὐχαί, κ.τ.τ), μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικές προτάσεις (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικά ἢ κελευστικά ἢ εὐχεταικά κ.τ.τ.) : Μειδίας ἐκέλευσεν ἀνοίξει τὰς πύλας Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κῦρον εὐτυχεῖσαι. (Εὐθύς λόγος : Εὐτυχήσειε Κῦρος).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς πλαγίας ἐρωτήσεις : Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἰ τι εἰδείη ἀγαθόν Ξ. (Εὐθύς λόγος : Οἴσθα τι, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν ;) Βλ. § 151 κ.έ.

Β') αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέως λόγου : λέγουσιν ὡς, ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει Πλ. (Εὐθύς λόγος : Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην κτλ.). Ὅρω σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ποῖαν ὁδὸν τράπωμαι ; ἀπορῶ.).

2) μετὰ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ ἂν ἢ ἄνευ τοῦ ἂν) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος : Κῦρος τῶ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίῳν, ὅτι (= διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἄγε, ὦ Κλεάρχε, τὸ στράτευμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστί). Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν ἂ οὐκ ἐπίσταντο Πλ. (Εὐθύς λόγος : Μανθάνομεν, ἂ οὐκ ἐπιστάμεθα) — ἠῤῥοντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν

γῆν ἀφίκοντο Ξ. (Εὐθύς λόγος : Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα). Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίους, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν Θ. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καί : Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν... Εὐθύς λόγος : Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίους, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κτλ.). Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καί : Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψω αὐτόν. Εὐθύς λόγος : Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψω σε).

Σημείωσις. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αιτιολογικῆ εἰσαγομένη μετὰ τὸ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἢ εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου : ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἰέναι οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτὸς (= οὐ γὰρ ἦν—ἦ—εἶη κύριος αὐτὸς = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἴτε εἰς Λακεδαίμονα οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφιάρεω, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν (= ὅτε δὴ ἤλατο) Θ. μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (= ᾧ) οὐνομα Ἄνυσιν εἶναι (= ᾧ ὄνομα Ἄνυσις ἦν) Ἡρόδ. (§ 53, 2, β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

Ἔξ. 157. 1.) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πρβλ. § 28,6 καὶ 7.).

Μετὰ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα βαίνειν, φέρειν, διδόναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (= ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα : βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (= ἔβη ἰέναι = ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γιὰ νὰ πάη). Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (= νὰ τὴν φυλάγουν). Ἡρόδ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι ; (= ὥσπερ μάχεσθαι = ὥστε νὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Σημείωσις. Με τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ ἄρθρον **τοῦ**: *Μίνως τὸ ληστικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ* (= ἵνα ἴσων αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεκφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδετέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν: *νέοις τὸ σιγαῖν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὄργην τῷ λογιζέσθαι καλῶς.*

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενον του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μετὰ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον **ἂν** (§ 117, 2 καὶ 119, 2 κ.έ.): *τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενὸς γ' ἂν ἦτιον φανῆναι δίκαιος* (= ὅτι φανείην ἂν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἂν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (= ὅτι ἐγένετο ἂν) Ξ.

§ 158. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πρβλ. § 156, 1) καὶ τότε λέγεται **εἰδικὸν ἀπαρέμφατον** ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πρβλ. § 156, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν ἀπαρέμφατον**.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅ τ ι... π ὠ ς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἢτοι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς: *Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι* (= ὅτι ἴσασι = ὅτι γνωρίζουν) Ξ. *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν* (= νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 159. **Σύναρθρον** τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτώσιν, ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεις, πολλακίς δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν ἢ ὡς ἐπεξήγησις: *τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρησεν Αἰσχίν. νέοις τὸ σιγαῖν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν* Πλ. *Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο* (= ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. *Σωκράτης ἐθαυμά-*

το ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ ἐνδόλως ζῆν (=διὰ τὸ ὅτι ἐζῆ) Ξ. ὠρομησαν εἰς τὸ διώκειν (=εἰς καταδιώξιν) Ξ. Κῆρος ἐγέροτο ὁσῶν μόνον τὸ παίειν Ξ. τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεόν τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν Πλ.

§ 160. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον : πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι (= τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χρῆ ποιεῖν Ξ. (§ 164).

2) ὡς κατηγορούμενον : τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

3) ὡς ἀντικείμενον : φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. (§ 163).

4) ὡς ἐπεξήγησις : εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (= δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὅμ. (§ 23).

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὰ ἐπίθετα : ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἱκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἡδύς κ.ἄ.τ. δεινὸς λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶν τελέσαι. (Πρβλ. νῖος ἀμείνων παντοίας ἀρετάς, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι = καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὅμ. ἄξιος θαυμάσαι (=ἄξιος θαυμάζεσθαι. Λέγεται ἐπίσης καὶ οὕτω, ἀλλὰ σπανιότερον) Θ. Οὕτω καὶ : οἶός τέ εἰμι ποιεῖν τι (=εἶμαι ἱκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως, εἰς μικρὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν κάπως τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦτα ἐκφράσεις εἶναι : ἐκὼν εἶναι (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτόν εἶναι (=ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (=ὅσο γὰ τῶρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (=ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἶπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἶπεῖν (=γὰ νὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἶπεῖν ἢ συνελόντι εἶπεῖν (=γὰ νὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.τ. : ἐκὼν εἶναι οὐδὲν φεύσομαι Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμησκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὅμοιον ἐστὶ τῷ ὀνειδίζειν Δημ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ὁποῖον ὅμως προσδιορίζει σὺν μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (§ 157, 1) .

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχετικῆς):
 θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι (= θαρσῶν μάχου) "Ομ. Πρββλ.
 τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμε-
 ναι πάλιν (= δότω) "Ομ.— Ζεῦ πάτερ, ἦ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος
 υἴον (= λάχοι = εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κλῆρον) "Ομ. θεοὶ πολῖται, μὴ με
 δουλείας τυχεῖν (= μὴ τύχοιμι ἐγὼ) Αἴσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις: ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!
 (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 157, 1.

§ 161. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατικὴ
 σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ
 ἀπαρέμφατον. (Ταυτοπροσωπία): φοβοῦμαι διελέγχειν σε (ἐγὼ
 φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε
 (σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν) Μέν. ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει
 Κῦρος (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπα-
 ρέμφατον, ἢ ἄλλο ὄνομα. (Ἐτεροπροσωπία): Σωκράτης τοὺς
 συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρπε (= νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ
 συνόντες) Ξ. τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰ-
 κεῖν (= ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινῆται) Θ. Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον
 φησὶν εἶναι (= λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.). Πλ.

Σημείωσις. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον
 ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐ-
 τῆς: ἀδύνατόν ἐστιν πονηρὸν ὄντα καλοὺς κἀγαθοὺς φίλους κτήσασθαι (= κτήσα-
 σθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν = νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρὸς) Ξ. Ὁμοίως παραλεί-
 πεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους βλ. π.χ. Ξεν. Ἀ-
 πομν. 1, 1. 9.

§ 162. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καθὼς καὶ τὸ κατηγορού-
 μενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει
 ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικῆν. "Ο-
 ταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος
 κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορι-
 σμός τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς
 κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ'

αιτιατικήν : Σωκράτης ήγειτο θεούς πάντα εἶδεναι Ξ. νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. οἱ πρόεσβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς πόλεμον γενέσθαι (πρβλ. γενοῦ ὡς π ρ ο θ υ μ ὀ τ α τ ο ς) Ξ. — Ἐρετριέες Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθούς γενέσθαι (πρβλ. β ο η θ ο ἰ γένεσθε) Ἡρόδ. Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα· καὶ Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους Ξ.

Σ η μ ε ἰ ὼ σ ι ς. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικήν πτώσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντός ἐν γένει ῥηματικῆς τύπου : **θαρωῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι, πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μηδὲ ψευδάγγελος (σὺ) εἶναι** "Ομ. **Σὺ δέ, Κλεαρτίδα, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν** Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατική σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αιτιατικήν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αιτιατικήν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὅποια π.χ. **μένειν αὐτούς ἐκέλευσε, ἢ αιτιατικῆ αὐτούς, ἢ ὅποια κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἐκέλευσε** (= τοὺς διέταξε νὰ μένουν), ἥτο δυνατόν νὰ συνδεθῇ στενότερον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον **μένειν** καὶ νὰ νομισθῇ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (= διέταξε αὐτὸ ἢ νὰ μένουν). Ἀπὸ τούτων λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις ἥτοι, ἐπεὶ εἰς αὐτὰς ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αιτιατικήν, ἤρχισε νὰ τίθεται αιτιατικῆ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αιτιατικήν, ἀλλὰ μὲ γενικήν ἢ δοτικήν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων : οὐ **σε ἔοικε κακὸν ὡς δευδίσσεσθαι** "Ομ. (πρβλ. **ἔοικά τινι**). **δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν** (πρβλ. **δέομαί τινος**) Λυσ. **παρήγειεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας** (πρβλ. **τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγειεν ἐξοπλιζέσθαι**) Ξ. **ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι** Ἰσοκρ. (πρβλ. **ὁμολογεῖται Κῦρος κράτιστος γενέσθαι**) Ξ. **κίνδυνός ἐστι**) **πολλοὺς ἀπόλλυσθαι** Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιῆται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως : **ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ! Αἰσχ. βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἀξίός ἐστι** (ἐ γ ὦ βουλοίμην—ἐ μ ἐ τυχεῖν).

§ 163. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι) ὡς ἀντικείμενον ν δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) **Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον** (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λ ε κ τ ι κ ᾶ καὶ τὰ δ ο ξ α σ τ ι κ ᾶ, ὡς : **λέγω, φημί, ὁμολογῶ** κτλ. **δοκῶ, νομίζω, οἶμαι** κτλ. (ἄρνησις κανονικῶς **οὐ**, σπα-

νιότερον μῆ) : τὸν μὲν καλὸν κάγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον (=ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραῖν θεοῦς τινας (=νόμιζε ὅτι ὄρωσι θεοὶ τινες). ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς (ὅτι πράξεις καλῶς=ὅτι θὰ εὐτυχήσῃς). ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι (=ὅτι δὲν ἤσαν) Θ. ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἄρχειν (ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. (Βλ. καὶ § 140, Σημ. δ').

2) **Τελικὸν ἀπαρέμφατον** (κατὰ πάντα χρόνον, π λ ἦ ν μ ἔ λ λ ο ν τ ο ς) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφετικά, τὰ κλειστικά ἢ προτροπικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνητικά καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν. ὡς ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (=ἐκ φόβου δὲν θέλω τι) κλπ., κελεύω, λέγω (=διατάσσω), προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω (=προσπαθῶ νὰ πείσω), ἀπαγορεύω, κωλύω, δύναμαι, ἔχω (=δύναμαι), πέφυκα (=εἶμαι πλασμένος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (=γνωρίζω ἢ εἶμαι ἱκανός), μανθάνω κτλ. (ἄρνησις μῆ) : Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. ἐκέλευον σοὶ διδόναι τὰριστεῖα τοῖς στρατηγοῖς (=εἰς σὲ νὰ δώσουν) Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν (=διέταξαν νὰ μὴ) Θ. οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεῦδειν (=νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν (=μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημεῖωσις. Τὰ ῥήματα ὑπισχυνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνυμι, ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς κάποια μέλλουσαν πράξιν, ἡ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μῆ, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως κάποια ἐπιθυμία τοῦ ὑποκειμένου : ἐπαγγελλόμεθα Ἀρμιάφ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείην καθιεῖν αὐτὸν (=ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. ὤμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους (=ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. (Βλ. καὶ § 115, Σημ.).

Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον

Ἄ π ρ ὄ σ ω π α ῥ ῆ μ α τ α

§ 164. 1) Ἄπρὸσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς : *χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύασται, παρεσκεύαστο* κτλ. *δεῖ* *χορημάτων*

(= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δημ. οὕτω **χρή ποιεῖν** (ἔτσι πρέπει νά) Ξ.

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμός κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ π ρ ο σ ω π ι κ ῆ , § 71, 5) : **τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων** (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειαθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἴσοκρ. **μέλει μοί τιος** (=μέ μέλει γιὰ κάτι τι). οὐ **μεταμέλοι μοι** (=δὲν μετανῶ) Πλ. **τοῖς ἄκουσιν ἄμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης** Δημ. **ἐπειδὴ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο** (=ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορινθιοὶ) Θ. (Πρβλ. **μέ μέλει, μέ γνοιάζει—τοῦ κατέβηκε νά, τοῦ βουλήθηκε νά**).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπρόσωπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν οὐσιαστικὸν ἢ ἀπὸ τὸ ρυδέτερον κάποιου ἐπιθέτου καὶ τὸ ῥήμα **ἐστί**, ἢ ἀπὸ κάποιου ἐπίρρημα καὶ τὸ ῥήμα **ἔχει**, συντάσσεται συνήθως **ἀναρθρον** ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α') **μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 158) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα **χρή, δεῖ, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ** (=φαίνεται καλόν), **μέλλει** (=πρόκειται), **εἴμαρται, εἴμαρτο, ἐστι, ἐνεστι, πάρεστι, οἷόν τέ ἐστι** (=εἶναι δυνατόν), **ἔξεστι** (=ἐπιτρέπεται), **ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει** κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις **καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει**, κλπ. **ἀνάγκη (ἐστί), ὥρα (ἐστί), καιρός (ἐστι), ἄξιόν (ἐστί), δυνατόν (ἐστί), ἀδύνατόν (ἐστί), ῥᾶδιόν (ἐστί), χαλεπόν (ἐστί), εἰκόσ (ἐστί=φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι)** κλπ. (ἄρνησις **μή**) : **δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους** (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. **ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι** (=τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. **ἔστιν ἰδεῖν** (=εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. **ὕμιν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι** (=σεῖς μπορεῖτε νὰ καταστῆτε εὐδαίμονες) Δημ. **νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων** Ξ. **τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι** Πλ. (§ 162)—**ὥρα ἀπιέναι** Πλ. **δίκαιον εὐ πράττοντα μεμνῆσθαι θεοῦ** (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μεν.

β') **μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 153) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα **λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρυ-**

λεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (= φαίνεται, νομίζεται) κ.ά. :
ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι (= ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν
 ἐστὶ) Ἴσοκρ. **ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι** (= μού
 ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημείωσις. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπρο-
 ὄπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτως ἐξάιρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον
 ἐνεργεῖ ἢ πάσχει, ὅ,τι σημαίνει τὸ ἀπαρέμφατον : πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἑμαντοῦ
ἀπολογεῖσθαι (= πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νὰ κτλ. Ἐ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ
 ἦτο : πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἑμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι) Πλ. **ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἰ
 βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ** (= ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἐ ἀπρόσωπος σύνταξις
 θὰ ἦτο : ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστὶ σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ) Πλ. **δίκαιός εἰμι
 ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα.** (Ἐ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο : **δίκαιόν ἐστὶ
 ἀπολογήσασθαι με πρὸς ταῦτα**) Πλ.

Ἐ προσωπικῆς σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ **δοκεῖν**, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται
 μὲ τὴν σημασίαν τοῦ φαίνεσθαι ἢ νομίζεσθαι : **ἔδοξεν αὐτῷ
 σιγηπτός πεσεῖν** (= τοῦ ἐφάνη πὼς ἔπεσε κεραυνός) Ξ.

2. Ἐ μετοχή

§ 165. 1) Ἐ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὁμῶς δη-
 λοῦ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ρῆμα. (πρβλ. λύων, λύουσα,
 λῦον· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λύσας, λύσασα, λῦσαν· λυθεῖς, λυ-
 θεῖσα, λυθὲν κλπ.).

Ἐ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ
 τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον **ἂν** :
ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν (= ἂ οὔτε
 ἔστιν οὔτε ἂν γένοιτο) Θ. **Φίλιππος ἐλὼν Ποτιδαίαν καὶ δυνηθεὶς ἂν
 αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε** (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἂν αὐτὸς
 ἔχειν) Δημ. (Πρβλ. § 157, 1 καὶ 2).

2) Ἐ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγο-
 ροῦμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ με-
 τοχὴ—κατηγορηματικὴ μετοχὴ).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ
 μετοχὴ).

§ 166. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἐ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται
 συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρό-
 τασιν εἰσαγομένην μὲ τὸ **ὅς ἢ ὅστις**, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ)

μετοχή) : οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσιν). Κλέαρχος ἐπολέμοι τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι (=οἱ ὄκουν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ : ὁ ἥδιστα ἐσθίων ἥμιστα ὄφου δεῖται (=πᾶς ὅστις ἥδιστα) Ξ. (Πρβλ. § 26).

§ 167. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ : ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων Ξ. ὁρῶ σε φυλαττόμενον Ξ.

Α') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποὺ σημαίνουν ἰδιαιτέρων τινα ὄρισμένον τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς τ υ γ χ ἄ ν ω (=τυχαῖνω, κατὰ τύχην εἶμαι, καὶ ἔπειτα=εἶμαι, ἀπλῶς), λ α ν θ ἄ ν ω (=μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμμένος), φ α ἰ ν ο μ α ι, φ α ν ε ρ ὄ ς ε ἰ μ ι, δ ἦ λ ὄ ς ε ἰ μ ι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), ο ἴ χ ο μ α ι (=ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φ θ ἄ ν ω (=ἔρχομαι πρωτύτερα, προφτάνω), δι ἄ γ ω, δι α γ ἰ γ ν ο μ α ι, δι α τ ε λ ῶ (=περνῶ τὸν καιρὸν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...). Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχὴ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεῖον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται μὲ ἐπίρρημα ἢ κάποιαν ἐπιρρηματικὴν φράσιν, ἢ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα: πατρικὸς ἡμῶν φίλος τυγχάνεις ὦν (=τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ ψυχόμεν ἁπιῶν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα κι ἐπήγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον στρατεύμα (=ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δῆλος εἰ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. πλείστου δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιός εἶναι, ὅς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπτὰ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς: χαίρω, ἠδομαι, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι (=δυσσαρεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ π ο ὕ ἢ τὸ ν ἄ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα): ὁ Εὐθύδημος ἔχαι-

ρεν ἀκούων ταῦτα (= π ο ὄ ἴ κκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ κατὰ κτήματα ἀπολωλεκότες Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (= π ο ὄ τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι Θ.

3) τὰ ἐν ἄρξεως, λήξεως, ἀνοχηῆς, καρτερίας καὶ καμάτου σημαντικά ῥήματα, ὡς: ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (= ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτεροῦ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπεῖπον, πρκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (= κουράζομαι) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥήμα): ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων (= θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω. ἦ-τοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξέτασίν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων (= ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν Ἡρόδ. οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος Πλ. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (= ἔχω ἀποκάμει πλέον νά...) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ἐνεργητικὸν παύω συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ: οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίω τοὺς Ἑλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (= τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠττᾶσθαι, λείπεσθαι (= ὑπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ καὶ ἢ π ο ὄ ἢ νὰ ἢ μὲ τὸ νὰ ἢ εἰς τὸ νὰ κ.ἄ.τ. καὶ μὲ τὸ οἰκεῖον ῥήμα): εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (= καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες π ο ὄ μοῦ κτλ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμον ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (= κάμε μου τὴ χάρη νὰ) Πλ. τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (= νὰ τοὺς νικᾷς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. τούτου οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιοῦντες (αὐτόν) (= δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ

Β') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς: αἰσθάνομαι, ὁρῶ, περιορῶ (= ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (= εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι γι-

γνώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ.ά.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ πὼς ἢ νὰ ἢ ποὺ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρῶμεν ὄντες περιγενέσθαι (= ὅτι εἴμεθα, πὼς εἴμεθα) Θ. ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε (= ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά (= δὲν γνωρίζομεν κανένα ποὺ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθὸς) Πλ. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθήμενους (= τοὺς βρίσκουν νὰ κάθονται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (= ὅτι ἄκουσα) . μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (= πὼς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δείξεως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δεικνυμι, δηλῶ, (ἀπο) φαινῶ, ἀγγέλλω, (ἐξ) ἐλέγχω κ.ά.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ πὼς καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἐν τῷδε δείξω σοφὸς γεγῶς (= ὦν = ὅτι εἶμαι) Εὐρ. ἀποδείξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (= ὅτι παρουσιάζει) Δημ. ἀπηγγέθη Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δημ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα (= ὅτι ἐπεστράτεψε) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (= ὅτι ψεύδεται) Δημ.

Σημείωσις α΄ Μετὰ τὸ ρῆμα συνειδέναι, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (σύννοια ἐμαυτῶ, σύνισμεν ἡ μῖν αὐτοῖς κλπ. = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτῶσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν) : ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοια ἐμαυτῶ σοφὸς ὢν (= γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πὼς δὲν εἶμαι) Πλ. ἐμαυτῶ ξινηθεὶν οὐδὲν ἐπισταμένῳ Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ρῆμα συνειδέναι ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ἔχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ὁπότε σύννοια δά τι νι = γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν : οὗτοι ξυνίσσασι Μελήτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μέλῃτος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β΄. Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι : 1) μὲ γενικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μὲ αἰτιατικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις καὶ 3) μὲ αἰτιατικὴν καὶ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον, ὅταν δηλοῦται ἐν ἀβέβαιον γέγονός, κάποια φήμη : ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου (= τὸν ἤκουσα μὲ τὰ αὐτιά μου νὰ συζητῆ ἢ ποὺ συνεζήτη κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ἄκουσε ἀπὸ ἄλλοις ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. ἀκούω κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ λένε πὼς ὑπάρχουν) Ξ. ἤσθησιν πόποτε μοι ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντούντος ; Ξ. Ἀριαῖος ὡς ἤσθητο

Κῦρον πεπτωκότα, ἔφηνεν Ξ. ἠσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι (= εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοιως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μὲ μετοχὴν καὶ ἄλλοτε μὲ ἀπαρέμφατον καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς:

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφάτου
ἄρχομαι	= ἀρχίζω νά, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐνεργείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος: ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν (= κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω).	= ἀρχίζω νά, πρώτην φοράν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι: πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν; (= νά σέ διδάσκη) Ξ.
φαίνομαι	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς: φανήσεται ταῦθ' ὠμολογηκῶς (= θὰ ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.).	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι: ὁ γελωτοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο Ξ.
αἰδοῦμαι	= ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπὴν μου κάμνω τι: αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο (= πού τὸ λέγω).	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπὴν μου δὲν κάμνω τι: αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰληθῆ (= νά εἶπω) Πλ.
γινώσκω	= γνωρίζω ὅτι, ἐνοῶ ὅτι.	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι.
ἐπίσταμαι	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι: Περικλῆς ἔγνω τὴν εἰσβολὴν ἐσομένην Θ. τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα Ξ.	= ἤξεύρω νά: ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους Ξ. ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν Εὐρ.
οἶδα	= γνωρίζω ὅτι: οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα (= ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	= γνωρίζω νά, ἤξεύρω νά: οἶδα μάχεσθαι (= νά μάχωμαι).
μανθάνω	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς: ὁ βασιλεὺς διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις; Ἡρόδ.	= μαθαίνω νά: τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον Αἰσχ.
μέμνημαι	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι: μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου. Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά: μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	= λησμονῶ ὅτι, πῶς: ἐπιληθήσμεθα γέροντες ὄντες.	= λησμονῶ νά: ἐπιλαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 168. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συννημμένη** ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἦτοι ὄνομα ποῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν. (Γενική ἀπόλυτος): **Θεοῦ διδόντος** οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ **μὴ διδόντος** οὐδὲν ἰσχύει πόνος Μεν.

2) Καὶ ἡ συννημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) **αἰτιολογική**· (ἄρνησις οὐ· πρβλ. § 141). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἄ τ ε (δ ἦ), ο ἶ α (δ ἦ), ο ἶ ο ν (δ ἦ) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως : ὀλεῖσθε **ἡδίκηκότες** τὸν ἄνδρα τόνδε Σοφ. **ἄτε ἐξάιφνης ἐπιπεσόντες** πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον Ξ. **ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (= διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. **ἐνταῦθα δῆ, ὡς εὖ εἰπόντος** τοῦ Ἀρασίου ἀνεθορύβησαν (= ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀ.) Ξ.

β) **τελική**· (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 142 καὶ § 157, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μὲ τὰ ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικὰ ἢ καὶ μὲ ἄλλα ῥήματα, ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς : ἐς Δελφοὺς **χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται** (= ἵνα χρήσῃται) Ἡρόδ. **ἔπεμψε τινα ἐροῦντα** (= ἵνα εἴπῃ) Ξ. **οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες** (= μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) **χρονική**· (ἄρνησις οὐ ἢ μὴ· πρβλ. § 147). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην κάποιου χρονικοῦ ἐπιρρηματος, ὡς : ἄμα, αὐτίκα, εὐθύς, μετὰ ξύ, ἔτι κ.ἄ.π. : **ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι** (= ὅτε ἤρίστα ὁ Ξ.). Ξ. **ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (= ἐνῶ συγχρόνως ἐφευγον) Ξ. **πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ** (= στὸ μεταξὺ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα) Πλ. **δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται. ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως** (= ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ) **ὑποθετική**· (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 144 κ.έ.) : **δίκαια δράσας** **συμμάχος** ἐξεις θειοῦς (= ἐὰν δράσῃς)· οὐκ ἂν δύναιο **μὴ** καμῶν

εὐδαιμονεῖν (= εἰ μὴ κάμοις). θεοῦ **θέλοντος** κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλείους (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) **παραχωρητική ἢ ἐνδοτική**: (ἄρνησις οὐ. πρβλ. § 146). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἐπιδοτικοῦ καὶ ἢ τοῦ καίπερ, (σπανίως τοῦ καίτοι), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ πέρ, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι πολὺ): πολλοὶ **ὄντες** εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ (= ἄν καὶ εἶναι) Εὐρ. οἵπερ πρόσθεν προσεκύκουν Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύκνησαν, **καίπερ εἰδότες** ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ξ. εἰσήλθετε ὑμεῖς **καίπερ οὐ διδόντος** τοῦ νόμου Δημ. οὐ τί δυνήσεται, **ἀχνύμενός περ**, χραισμεῖν (= ἄν καὶ θάλυπῆσαι πολὺ) Ὅμ.

στ) **τροπική**: (ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστώτα: εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ **ληζόμενοι** ζῶσι (= διὰ τῆς ληστείας) Ξ. τοῖς ἰππεῦσιν εἶρητο **θαρροῦσι** διώκειν (= θαρροῦντες, μὲ θάρρος) Ξ. (πρβλ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας κ.τ.τ.). Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ ἔχων, (ἔχουσα, ἔχον=μέ): ἦλθεν ἐξ Ἀθηῶν **Θυμοχάρης ἔχων** ναῦς ὀλίγας (= μὲ ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημείωσις. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μὲ τὸ οἰκτεῖον ῥῆμα καὶ τὸν σύνδεσμον καὶ: **ληζόμενοι** ζῶσι (= ληστεύουν καὶ ζοῦν) Κότυν εὐ ποιῶν ἀποκτίνουσι ὁ Πύθων (= καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσεν) Δημ.

§ 169. **Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος**. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 164 κ.έ.) ἢ μετοχῆ, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικῆν (καὶ σπανιώτερον πληθυντικῆν): δέον, ὄν, παρόν, ἐξόν, χρεών, δοκοῦν, δόξαν, δόξαντα, μέλον, τυχόν, προσταχθέν, δεδογμένον, προστεταγμένον, εἰρημένον, γεγραμμένον κλπ. — δυνατὸν ὄν, οἶόν τε ὄν, ἀδύνατον ὄν, ῥάδιον ὄν, ἀδηλον ὄν κλπ.: πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν **ἐξόν** οὐκ ἠθελίσατε (= ἐνῶ ἦτο εἰς σᾶς δυνατὸν) Δημ. δῆλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ), **μέλον** γέ σοι (= ἀφοῦ βέβαια σὲ μέλει γι αὐτὸ) Πλ. **δόξαν** δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε = ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα) Ξ. **προσταχθέν** αὐτῶ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε (= ἐνῶ ἐδόθη εἰς αὐτὸν διαταγῆ) Λυσ. παρεκλεύοντο κρανηῆ οὐκ ὀλίγη χρώ-

μενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτί ἄλλω τῷ σημηναίῳ (= ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον) Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπικῶν ῥημάτων ἢ μετοχῇ, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς: τοὺς νείεις οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (= διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κλπ.) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ ἐκφορά τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 162, Σημ.). Ποικίλαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν λέγοντος ἐμοῦ ἀκροῶνται οἱ νέοι (πρβλ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 67,4 = ὁμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούειν οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν Σαρπηδῶνι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος ('Ομ. Μ 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν ἀπιόντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος γένετο (= εἰς τὸν Σαρπηδῶνα λύπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γιὰ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπήρχετο' § 91, 3). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν, τέλος: ἐτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος (Θουκ. 2, 32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 91,2 = ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχῇ, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος, τὸ ὅποιον ἐκφράζεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (λέγοντος ἐμοῦ — Γλαύκου ἀπιόντος — τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοῆται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (ἐμοῦ — Γλαύκου — τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὄλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοῆται ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος (ἐν ᾧ ἐγὼ λέγω, ἀκούουν οἱ νέοι — ὁ δὲ Σαρπηδῶν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπήρχετο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἡ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισε νὰ χρησιμοποιῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἥτοι χωρὶς νὰ εἶναι (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ὑποκείμενον αὐτῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ κάποιος προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν εἰς ἓνα ἄλλον ὄρον αὐτῆς: πρβλ. π.χ. τοῦτο λέγοντος Ξενοφώντος πτάρνυται τις Ξ.

Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχῇ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ὀλοκλήρου πρότασιν (§ 23), ὡς π.χ. δῆλον ὅτι οἶσθα τοῦτο μέλον γέ σοι (= πρᾶγμα ὁ μέλει γέ σοι) Πλ.

οὐκ ἐσώσασμέν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν (= οὐκ ἐσώσασμέν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πρβλ. ἡ τις Ἀχαιῶν ἄφρει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ἔλεθρον = παρέχων οὕτω λυγρὸν ἔλεθρον Ἰλ. Ω 735).

Σημείωσις β'. Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου βλ. Σχῆμα ἀνακόλουθον.

Σύνδεσις μετοχῶν πρὸς ἀλλήλας.

§ 170. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ ὁμοίωπτωτοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν

1) συνδέονται μετὰ ξύτων διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων. ὅταν εἶναι ὁμοειδεῖς, ἤτοι ὅταν προσδιορίζουν καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: οὗτοι **προσελθόντες καὶ καλέσαντες** τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν Ξ. Κλέαρχος ἦδει καὶ ἀπειρηκότητας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας Ξ.

2) ἐκφέρονται ἄσυνδέτως

α) ὅταν εἶναι ἑτεροειδεῖς, ἤτοι ὅταν προσδιορίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: **προϊόντες** λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον **πεπτωκότες** Πλ. (Ἡ πρώτη μετοχὴ χρονικὴ, ἢ δευτέρα κατηγορηματικὴ).

β) ὅταν ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην: **Κῦρος ὑπολαβὼν** τοὺς φεύγοντας **συλλέξας** στρατεύμα ἐπολιόρκει **Μίλητον** Ξ. (= ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συνέλεξε στρατεύμα, καὶ συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει).

Ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δυνατόν νὰ ἀποτελῇ μετὰ τοῦ ῥήματος μίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει ἡ ἑτέρα: ἡ πόλις **ἀγωνιζομένη** περὶ πρωτείων **κινδυνεύουσα** διατετέλεκεν Δημ. (Πρβλ. ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων ἀεὶ κινδύνουεν).

γ) κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, χάριν ἐμφάσεως: τὰ δέκα τάλαντα ὀρώντων, φρονούντων, **βλεπόντων** ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι Αἰσχίν.

3. Ρηματικὰ ἐπίθετα εἰς -τος καὶ -τέος.

§ 171. 1) Τὰ εἰς -τος, (-τη, -τον) ῥηματικὰ ἐπίθετα (τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχή τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου : λυτὸς (= λελυμένος), γραπτός (= γεγραμμένος), δυνατός (= δυνάμενος, ἰσχυρός), ῥυτὸς (= ὁ ῥέων), θνητὸς (= ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον), ἀπρακτός (= ὁ μὴ πράξας), ἀστράτευτος (= ὁ μὴ στρατευσάμενος)· (πρβλ. τὰ σημερινά : κλειστός, στρωτός—νερό καυτὸ=πού καίει, ἀνύπρακτός=ὁ μὴ ὑπάρχων—ἀπρογευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : ὄρατός (= ὁ δυνάμενος ὀράσθαι), βατός (= ὁ δυνάμενος βαίνεσθαι), τρωτός (= ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι).

Ἡ τιοαύτη σημασία τῶν εἰς -τος, προῆλθε κυρίως ἐκ τῶν ἀντιθέτων : ἀόρατος, ἄβατος, ἄτρωτος κλπ. (ἄτρωτος, κυρίως = ὅστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα = ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἄξιον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : θαυμαστός (= ἀξιόθαύμαστος), ἐπαινετός (= ἄξιος ἐπαινεῖσθαι), μεμπτός (= ἄξιος νὰ τύχῃ μομφῆς) : ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπων Πλ.

2) Τὰ εἰς -τέος, (-τέα, -τέον) ῥηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῶν διαβατέος (= ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμὸν) Ξ. οἰστέον τὴν τύχην (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (Πρβλ. μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος κλπ.).

§ 172. Μὲ τὰ εἰς -τέος, (-τέα, -τέον,) ῥηματικά ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧτοι :

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξάιρεται ἡ πρᾶξις, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τιοαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικῶ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικῶ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ : τοὺς φίλους εὐεργετήτεον (ἐστὶν) (= δεῖ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) Ξ. μεθεκτέον (ἐστὶ) τῶν πραγμάτων πλείουσιν (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. πειστέον (ἐστὶ) τῷ νόμῳ (= δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) προσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξάιρεται τὸ πρόσωπον ἢ

τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τριαύτην σύνταξιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πτώσιν : οἱ **συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι**· (πρβλ. *δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν*) Ξ. εἴτερο βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, **ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί**· (πρβλ. *δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν*) Ξ. Βλ. καὶ § 71,5).

Σημείωσις α'. Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς -τος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατὸν ἢ ἄξιον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οὐκείου ῥήματος : οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἵππευσι **προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο** (= οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατὸν ἦν προσβαίνειν) Ξ. ἄρα **βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένον σώματος** ; (= ἄρα ἄξιόν ἐστιν ἡμῖν ζῆν κλπ.) Πλ. (Πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἐσται ; Πλ.).

Σημείωσις β'. Κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὴν ταυτοσημον σύνταξιν τοῦ **δεῖ** μὲ αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον (§ 164, 2 α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μὲ τὸ εἰς -τέον ῥηματικὸν ἐπίθετον αἰτιατικῆ ἀντὶ δοτικῆς (§ 71, 5), ἢ γίνεται μετάβασις ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς -τέον εἰς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον : **τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον** (ἀντί : τῷ βουλόμενον εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. *δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον κλπ.*) — πανταχοῦ **ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτὴν** (= δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων

§ 173. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ **οὐ** (= δὲν) καὶ τὸ **μὴ**· καὶ

1) τὸ μὲν **οὐ** (ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **δὲν**) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀρεῖ, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἐνὸς ἰσχυρισμοῦ : (**ἔστι Ζεὺς** = ὑπάρχει Ζεὺς) — **οὐκ ἔστι Ζεὺς** (= δὲν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἄρφ.

2) τὸ δὲ **μὴ** (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκροῦει τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς σκέψεως, ἤτοι μιᾶς ἐπιθυμίας : (**ἔρωτῶ ταῦτα ;** = νὰ ἐρωτῶ ταῦτα ;)· — ταῦτα **μὴ ἐρώτα** Ξ.

Σημείωσις. Ὅτι διαφέρει τὸ **οὐ** ἀπὸ τὸ **μὴ** διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμενα ἀρνητικὰ λέξεις οὕτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε, κλπ. — μῆτε, μῆδέ, μῆδεῖς, μῆπω, μῆκέτι, μῆποτε, κλπ. : Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναίδης οὗτ' εἰμί, **μῆτε γενόμην** (§ 121).

§ 174. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δέν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἦτοι

1) τοῦ οὐ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 1 καὶ 2, § 119, 2, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 140, τὰς αἰτιολογικὰς § 141, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἓν ὄρισμένον γεγονός, § 147, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 153,1 κλπ.)

2) τοῦ μὴ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 3, § 118, § 119, 1, § 120, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας (ὡς τὰς τελικὰς § 142, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν, § 147, 2 β' καὶ γ', τὰς ἀποτελεσματικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα, § 149, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 150, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 153, 3 κλπ.).

§ 175. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρῆσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 143), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 146, § 147, 2, β', § 153, 5, § 168, 2, β' — δ') : **εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.** — **ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι** (= εἴ τινα μὴ οἶδα). — **ὄ μὴ δαρεις ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται** (= ἐάν τις μὴ δαρῆ).

§ 176. Μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κανονικῶς

1) μὲ τὸ εἰδικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 163, 1) : **οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι** Θ. **οἶμαί γ' οὐδενὸς ἄν ἦτον φανῆναι δίκαιος** (= ὅτι οὐδενὸς ἄν φανείην) Ξ. (Βλ. καὶ § 162, 2, Σημ.).

2) μὲ τὸ τελικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ· (§ 163, 1, § 164, 2, α') : **τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίους** Θ.

Σημείωσις α'. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ, συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι κ.τ.τ., φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι κ.τ.τ., ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν κ.τ.τ., ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κατόπιν τῶν εἰρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν : **ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπέιρ-**

γει μὴ λέγειν ἃ βούλεται (= ἀπειργεῖ λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγη) Πλ. — *Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι* (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῆ) Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου: (ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγον τοῖς νέοις—ἀπαγορευόμεν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τὸ μὴ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄρθρον τό: τοὺς φιλοὺς εἶργον τὸ μὴ κακοურγεῖν τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (= εἶργον κακοურγεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν, ἢ ὅποια ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρνητικὴν (§ 122,3, γ'), τότε τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφότερα τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν: τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; (= μὴδὲνα οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = πῶς θὰ ἀρνηθῆ ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ. Ἄστυγῆς οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρω (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ. οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνν ἱκανῶς τοῦτο ἀποδεδειχθαι (= μὴ ἀποδεδειχθαι — ἢ — οὐκ ἀποδεδείχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδεδειχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἵαι: οὐκ ἐγγωρεῖ, ἀδύνατόν ἐστιν, αἰσχρόν ἐστιν (= οὐ καλὸν ἐστιν) κ.τ.τ. οὐχ ὁσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (= μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν αἰσχύνῃ ἦν μὴ οὐ συσπουδάξεν (= μὴ συσπουδάξεν) Ξ.

Σημεῖωσις β'. Περὶ συγκεκριθῶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) βλ. καὶ § 114, 2 καὶ § 150.

Σημεῖωσις γ'. Κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῆ ὅχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς μετὰ ἄρνησιν οὐ, ἢ ὅποια πλεονάζει δι' ἡμᾶς: οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (= ὡς εἰσι = ὅτι εἶναι) Πλ.

§ 177. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ κάποιαν ἐπομένην εὐθέως κατόπιν αὐτοῦ λέξιν (ῥῆμα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἐπίρρημα), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικὸν ἄ: οὐφῆμι (= ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτός (= ἀβιώτος), οὐχ ὁσιῶς (= ἀνοσίως) κλπ.: οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω (= ἤρνούοντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγον νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτεον

ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι **κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλους οὐκ ἀπόδοσιν** (= διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιοεῖται τὸ **οὐ** ἀντὶ τοῦ **μὴ** : **εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίνειν οὐκ ἐθέλουσιν** (= ἀρνοῦνται) Ὅμ.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ὅμως καὶ τὰς μετοχὰς καὶ μὲ οὐσιαστικά, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑποσημαίνουν κάτι τὸ ὑποθετικόν, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν **ἄ** τὸ **μὴ** ἀντὶ τοῦ **οὐ** : **μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς** (= τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. **οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι** (= εἶ τινες μὴ ἔχοιεν) Ξ. **οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία** (= ἡ ἄγνοια = εἶ τις μὴ οἶδε) Ἀρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ **μὴ** ἀντὶ τοῦ **οὐ**, ὡς ἰσοδυνάμου πρὸς τὸ στερητικὸν **ἄ**, μὲ ἐπίθετα, μετοχὰς καὶ οὐσιαστικά ἐπέδωκε σὺν τῶν χρόνων καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονική· (πρβλ. ὁ μὴ πλούσιος, ὁ μὴ συνηθισμένος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 178. Ὅταν τὸ **οὐ** προτάσεται ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ **μὲν—δέ**, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητική, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ **οὐ** διὰ τῆς φράσεως « δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι » ἢ « ἅς μὴν πῆ κανεὶς πῶς » κτ.τ. : **Λέριοι πάντες κακοὶ οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὐ** (= ἅς μὴ πῆ κανεὶς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημεῖωσις α'. Περὶ τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεις ὅστις οὐ (= πᾶς τις) βλ. § 52, 1, Σημ. γ' καὶ 5 Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλᾶι ἀρνήσεις (**οὐ — οὐ**, **μὴ — μὴ**), ἢ δύο ἀρνήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐ δέ, οὐδεις, κλπ. — μὴ δέ, μὴδεις κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλῆ (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὗται ἀναιροῦν ἀλλήλας, οὕτως ὥστε ἐκφράζουν τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον : **ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐδεὶν ὑμᾶς ἀμύνησθαι** (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Λυσ. **οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται** (= πᾶς τις ἀνεξαίρετως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῇ μία ἢ περισσότεροι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐ δέ, οὐδεις, κλπ. μὴ δέ μὴδεις, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλλήλας, καίτοι εἰς

ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων: ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Εὐρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δημ. σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δρᾷ Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρόν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν μία ἀρνητικὴ πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Οὔτω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ.: ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρεῖσσον κλπ. - ἢ - μὴ θῆσθε νόμον τινὰ κ.τ.τ.)

Σημείωσις β'. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅ,τι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον ποὺ δὲν ἢ σχεδόν: ὁ παρῶν καιρὸς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον ἔστιν. Δημ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδὸν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ: ὁ μέλλον καὶ ὅσον οὐ παρῶν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 179. **Σχήμα λόγου** λέγεται ιδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἔκφρασιν ἑνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Ἐκ τῶν σχημάτων λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ ὅσα παρατηροῦνται εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α) Σχήματα γραμματικά

§ 180. **Σχήματα γραμματικά**, ἦτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ **σ χ ἦ μ α** κατὰ τὸ νοοῦμενον. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ἑνὸς ὄρου μιᾶς προτάσεως πρὸς ἕνα ἄλλον προηγούμενον σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τοῦ προηγούμενου ὄρου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ : **τὰ μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι** θαμὰ ἐπιμένονται **Σωκράτους** (= οἱ νεανίσκοι οἷδε κλπ.) Πλ. **τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν** (= οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. Πρβλ. **Ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς** (= οἱ ἄνθρωποι). **Τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κι οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες** (= τρεῖς κόρες).

2) Τὸ **σ χ ἦ μ α** σ υ μ φ ὄ ρ σ ε ω ς. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἑκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τὸ (σ υ μ φ ο ρ μ ἔ ν ο ν, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων : **Ἄλκιβιάδης μετὰ**

Μαντιθέου ἀπέδρασαν Ξ. (πρβλ. 'Αλκιβιάδης καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν — 'Αλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα). τῆς γῆς ἢ ἀρίστη Θ. (πρβλ. γῆ ἢ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἀριστον μέρος). **Εἶθ' ὠφελος** τότε **λιπεῖν βίον** Εὐρ. (πρβλ. εἶθ' ἔλιπες τότε βίον—ὠφελος τότε λιπεῖν βίον, § 117, 3 καὶ Σημ.) Πρβλ. ὁ 'Απρίλλης μετ' ὅν' Ἐρωτα χορεύουσι καὶ γελοῦνε Δ. Σολωμός. Σκλάβος ῥαγιαδῶν ἔπεςες (= σκλάβος ῥαγιαδῶν ἔγινες — στὰ χέρια ῥαγιαδῶν ἔπεςες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακλόουθίαις ἢ τὸ ἀνακλόουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς μιᾶς προτάσεως ἢ κάπως μακρᾶς περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἔποψιν ἀκλόουθα, ἤτοι εἰς κανονικῆν συνέχειαν μετὰ τὰ προηγούμενα. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακλόουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰς συντάξεις. Οὕτω :

α) μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικῆν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκλιμένα (§ 168, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικῆν πτώσιν. (Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) : **ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπесον** Ξ. (πρβλ. ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε — ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπесον).

β) συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 168, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικῆν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρὰς κάπως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλωνται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησμονεῖται κάπως ἢ συντακτικῆ συνέχεια τοῦ λόγου καὶ ἡ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον: αἰδώς **μ(ε) ἔχει ἐν πότμῳ τυγχάνουσα**. (ἀντί: τυγχάνουσαν· ἀλλά: αἰδώς μ' ἔχει = αἰδοῦμαι) Εὐρ. **ἔξῃν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων** (ἀντί: ἀπηλλαγμένον· ἀλλά: ἐξῆν αὐτῷ = ἡδύνατο οὗτος) Λυσ. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις..., ἃς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Λέσβον κακώσει (ἀντί: καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυνάμενων κλπ. ἀλλά: ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια = διανοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημείωσις. Παραδείγματα ἀνακολούθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν (οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν), εἶναι π.χ. Ὁ Διάκος σάν τ' ἀγροίκησε πολὺ τοῦ κακοφάνη. Ἐγὼ δὲ μὲ νοιάζει διόλου κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ § 28, 1 Σημ.)

4) Τὸ Βοιώτιον ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ: **Μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλλεται** (ἀντί: τέλλονται· πρβλ. Ἀπτικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἐν ὅλον, ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν (§ 29,1), ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὄρους τῆς προτάσεως, οἱ ὁποῖοι δηλοῦν μέρος τοῦ ὅλου: **οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο** (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) **Ξ. τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἀγνοίαν ἐπειράτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἐνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν** (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...) **Ξ.** (πρβλ. Πάτρει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμιοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἐλλξεως ἢ ἡ ἐλλξις. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο εἰς ὅρος τῆς προτάσεως ἔλκεται, ἥτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ὅρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρὰ τοῦ λόγου. Οὕτω:

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του, ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: **αἱ Θῆβαι Ἀθηναῖοι ἐκαλέετο** (ἀντί: ἐκαλέοντο) Ἡρόδ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: **ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην** (ἀντί: ἦν οἷδε.— ἢ — ἦν ἀνεῖδη) Ἀρφ. (Πρβλ. Ἡθέλα νὰ ἦμουν ὁμορφος, νὰ ἦμουν καὶ παλληκάρη = νὰ εἶμαι).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἐλλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν βλ. § 52,5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο εἰς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς, ὁ ὁποῖος συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς γενικὴν (κτητικὴν), ἢ ὁποῖα προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικόν, ἀντὶ νὰ συμφωνῇ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πτώσιν) μὲ

ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενική (κτητική) ἐξαρτᾶται : **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (= Θ α σ ί ο υ οἴνου) Ἄρφ. **τουμόν αίμα πατρός ἐπίετε** (= τ ο ὕ ἐ μ ο ὕ πατρός τὸ αίμα κλπ.) Σοφ. (Πρβλ. **τ' ἀντρειωμένα κόκκαλα** ξεθάψτε τοῦ γοιουῦ σας).

8) Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (π ρ ο λ α μ β ά ν ε τ α ι καὶ προληπτικῶς) τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως : **δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι** (= οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (πρβλ. **Σὲ ξέρω τί ἀνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρώνει ;**).

β) Σχήματα λόγου σχετικά μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων

§ 181. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας, ἢ ὅποια παρατηρεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότερον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη κάπως αὕτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ἢ ὅποια προέκυψεν ἐκ παραδόσεως.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἢ θεσις τ ο ὕ ῥ ῆ μ α τ ο ς συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθως σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοὶ : **Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Εὐαρχὺς ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναία. Τισσαφέρηνς διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ξ.**

Τὰ ῥήματα ὅμως, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεῖν, καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι ὡς ὑπαρκτικὸν συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως : **Ἐδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός Ξ.**

2) Ἡ συνήθης σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται πρῶτον μὲν, ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ εἰς ὅρος αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἔ μ φ α σ ι ς ἢ δι α σ τ ο λ ῆ), δεῦτερον δέ, ὅταν ὑπάρχῃ σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα, (ὅποτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὅπο-

τε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς) : **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε** Ξ.

Κατὰ τὰς εἰρημένους περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται : α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί : **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συνενέσιος εἰς χωρίον ἔχυρόν** Ξ. Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ ὑποκείμενον : **Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων** Ξ. Ἡ τέλος, α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος : **Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας** κλπ. Ξ.

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωπτοι ἢ ἑτερόπτοι (§ 21 καὶ § 29), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν : **Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἴχνη ἵππων.**

Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ : **σοφὸς ἀνὴρ, ὁ σοφὸς ἀνὴρ.** (Βλ. καὶ § 57, 1 καὶ 2).

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ νόημα ὁλοκλήρου τῆς προτάσεως, συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς : **εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχρόν, οὐκ εἰσὶ θεοὶ** Εὐρ. **τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο** Ξ.

Ἐνεκα τούτου τὸ δυνητικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἰ, ὅτε, ἐπεὶ κλπ., ἠνάθη κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἔάν, (ἂν, ἦν), ὅταν, ἐπὶ ἢ ἐπὶ κλπ. -

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται ν' ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν, καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς : **κύνας τρέφεις, ἵνα σοὶ τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι** (= διὰ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. **ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάροδεσιν ἔτυχεν ὄν** (= ὅταν ἐγένεν αὐτὴ ἡ μάχη κλπ.) Ξ.

6) Μιᾶς δευτερευούσης προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτως αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ

πλάγια ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἔχουν θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ : λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ. Κύρος ἤρετο **ὄ,τι εἶη τὸ σύνθημα**. Ξ. Ὁμοίως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποῦ ἢ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα : **τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει Πλ. κύνas τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπο τῶν προβάτων ἀπερύκωσι Ξ. πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν Ξ.**

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ δηλοῦν κάτι τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς : **εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμως.**

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται : **Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρᾳ** (Βλ. § 152 κ.έ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγοῦνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Βλ. παραδείγματα § 147 κ.έ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἢ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ νόημά της : **ὄτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει Ξ. ὄ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρᾳν θεοὺς τινας Ξ.**

§ 182. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἐξῆς σχήματα λόγου :

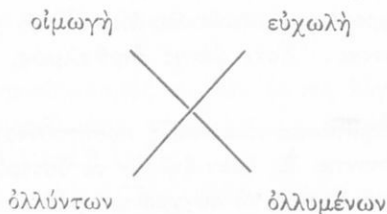
1) Τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία λέξις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτως ἢ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται : **εὐ πρᾶγμα συντεθὲν ἄψεσθε Δημ. μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ' ἢ Ἑλλάς ἀνθρώπου Δημ. (Πρβλ. Πῖνω τὸ ὠραιοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι. Μὲ τῆ δικῆ σου ἤρθα στὸν κόσμον τῆ λατρεία Κ. Παλαμᾶς).**

2) Τὸ πρῶθ ὑστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν

σειράν τοῦ λόγου ἀπὸ δύο τινὰ (πράξεις ἢ ἐννοίας ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον : εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα "Ομ. λέγω τὴν Ἐρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν Ξ. (Πρβλ. **ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ σὸ πηγάδι μπήκε**).

3) Τὸ χ ι α σ τ ὶ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκεῖνων (α—β : β'—α') : **οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων** "Ομ. **περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος Ἴσοκρ.**

Καλεῖται δὲ χιαστὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἂν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἓν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί :

(πρβλ. **Ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας καὶ ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας**).

4) Ὁ κ ὑ κ λ ο ς. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώνη μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει : **σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοῖος σοὶ** Δημ. (πρβλ. **σταθῆτε ἀντρεία σὰν Ἑλληνας καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε**).

5) Ἡ πα ρ ο ν ο μ α σ ί α ἢ πα ρ ῆ χ η σ ι ς ἢ τὸ ἐ τ υ μ ο λ ο γ ι κ ὸ ν σ χ ῆ μ α. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς : **κενὰς χαρίζει χάριτας** Δημ. **Πανσανίου δὲ πανσαμένου** Πλ. **τυφλὸς τὰ τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ.** (πρβλ. **Χάρε, χαρὰ πὸν μου ἕφρες καὶ λύπη πὸν μου πῆρες**).

6) Τὸ ὁ μ ο ι ο τ ἔ λ ε υ τ ο ν ἢ ὁ μ ο ι ο κ α τ ἄ λ η κ τ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως : **τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε** Δημ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) Σχήματα σχετικά με τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου

§ 183. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων, δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα καὶ νοοῦνται ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Σ χ ἦ μ α ἐ λ λ ε ἰ ψ ε ω ς ἐν γένει ἢ β ρ α χ υ λ ο γ ῖ α . Βλ. § 16 κ.έ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται ἓν νέον νόημα ἐπὶ πλέον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὁμοῦς οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον : τὰς αἰτίας **προὔγραφα πρῶτον** Θ. **ἔσαγαγόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω** **ἔδεικνυσαν** **κολοσσούς** **ξυλίνους** Ἡρόδ. (Σ χ ἦ μ α π λ ε ο ν α σ μ ο ὕ ἐν γένει. — Πρβλ. *Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Πάλι τὸ ξανάπλυνε*)

§ 184. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σ χ ἦ μ α ἀ π ὸ κ ο ι ν ο ὕ) : οὗτος **τροφῆς** οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ **δέομαι** Πλ. φράζει **ἄ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἄ μῃ** (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. **ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι ; οὐ δῆτα** (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἄν-εἶναι ὄνομα· κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἄν εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ. Σ χ ἦ μ α ἐ ξ ἄ ν α λ ὄ γ ο υ) : **ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον** (ἐνν. οἱ πολλοὶ) Θ. **οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω** (= οὗτος μὲν π ἰ ν ε ι κλπ.) Δημ. **ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μῃ αὐτοί, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι** (= ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀ δ ι κ ῶ ν τ α ι κλπ.) Θ.

Ὅμοιως ἐξ ἐνὸς ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικὴ) : **Ὅτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει** (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. **Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον** (= τὸ ἐς Χίον π λ ε ῖ ν) Θ. Ἀθη-

ναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄραῖν (ἐνν. δηομένην) Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως, ἡ ὁποία ἔχει ἔννοια ἀρνητικὴν, νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ: **μηδεὶς θαυμάσῃ μου τὴν ὑπερβολήν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὁ λέγω θεωρησάτω** (= ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δημ. Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὁμοῦσαν, ταύτην **πειρᾶσθαι ἅπλουν ποιεῖν** (= πειρᾶσθαι ἐκέλευε) Ξ.

Ὅμοίως ἐκ μιᾶς συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἀπλῆ λέξις, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει ἐντὸς αὐτῆς: τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς **ἀπιόντας** εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν (= καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας) Ξ. Κορινθίοισι ἦν **ὀλιγαρχία** καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν (= καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἕνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα, τὸ ὁποῖον σημαίνει σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν (σ χ ἦ μ α ζ ε ὕ γ μ α): **ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον** (= πίονουσί τε οἶνον) "Ομ. **Θέτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ εὖν πρὸς δῶμα** (ἐνν. ἔβη) "Ομ. **ἔνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε:** (ἐλέτην δίφρον = ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρε = ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) "Ομ. (πρβλ. **Νὰ τὸν ποτίσω κρύο νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι** = καὶ νὰ τὸν ταῖσω δροσερὸ χορτάρι).

Σημείωσις. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 185. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σ χ ἦ μ α ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο ἐν νόημα ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς: ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. Λυσ. (πρβλ. **Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλής**).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ μίαν λέξιν, ἐκφράζεται μὲ περισσοτέρας παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον. : **"Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων** (=

Ἑλληνες) Αἰσχ. *Δήμητρος καρπὸς* (= σῖτος) Ξ. (Πρβλ. **Παιδιά Μοραϊτόπουλα** = Μοραῖτες).

3) Τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομέναι παρατακτικῶς διὰ τοῦ **καὶ** ἢ τοῦ **τε** — **καί**, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἢ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς : *τὴν παῖδα δ' Ἀμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῶ* (= ἐσθῆτι χρυσῇ) Ἡρόδ. *δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης* (= ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτνην δαπάνης) Ἀρφ. (πρβλ. *Ἄστροπελέκι καὶ φωτιά νὰ πέση στὴν ἀυλή σου* = ἄστροπελέκι πύρινο).

Σημείωσις. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ μερικὰ ἄλλα σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδιπλωσις, ἡ ἀναστροφὴ κλπ., τῶν ὁποίων ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὁλοκλήρων φράσεων

§ 186. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστοι λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν (ἡ γ ο ὤ μ α ἰ τ ι ν ι = προπορεύομαι τινος, ἡ γ ο ὤ μ α ἰ τ ι ν ο ς = ἄρχω τινός, ἡ γ ο ὤ μ α ι ν ι κ ᾶ ν = νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν μιᾶς λέξεως μία λέγεται πρῶτη ἢ ἀρχικὴ ἢ κυρία σημασία (π.χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται δευτερεύουσαι ἢ μεταφορικαὶ σημασίαι (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.)

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίως τρόπους :

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **εὐρύνεται**, ἤτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας λόγῳ κάποιος ὁμοιότητος, ἢ ὁποῖα ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. (Τὸ φύλλον χάρτου ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως καὶ τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡ γ ε ἰ τ α ι, ἤτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἀρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέγεται **σχῆμα μεταφορᾶς** ἢ **μεταφορά**, διότι ἡ λέξις, ἡ

ὅποια μεταβάλλει τὴν σημασίαν, τρόπον τινὰ μεταφέρεται ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορὰ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς ἐννοίας εἰς ἄλλην ἐντελῶς διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει **σχῆμα κατὰ χρῆσεως ἢ κατὰ χρήσεις**: **στόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρίνιοι** (= πουρναρίσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί) Ἄρφ. (πρβλ. **Δόντια χτενιοῦ. Χέρια σιδερένια** = πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλοῦται ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς, ἓν μόνον ὀρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων: τὸ **ἄστν** = αἱ Ἀθηναίαι, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἄστν = πόλις ἐν γένει. ὁ **ἰσθμὸς** = ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς. (Πρβλ. Ἡ **Πόλις** = ἡ Κωνσταντινούπολις. Ὁ **Ἅγιος** = ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὁ ἅγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ κ.τ.τ.)

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχῆμα κατ' ἐξοχήν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχήν, ἦτοι) ἐξ αἰρετικῶς.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθείρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι, ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτι τι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίνῃ κατόπιν κάτι τι κακόν: **εὐήθης** = μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν **εὐήθης** = ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἄδολος ἄνθρωπος (πρβλ. ἀγαθός ἢ ἀγαθούλης = κουτός).

Σημεῖωσις. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ νομασθῆ ἐν νέον πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα, τὸ ὅποιον παρουσιάζει κάποιαν ὁμοιότητα πρὸς κάτι ἄλλο γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἤδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενωσέως εἰς λόγους ἱστορικοῦς, γεωγραφικοῦς, κοινωνικοῦς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως μίαν ἀρετὴν τῶν ἄλλων θέλουσι νὰ τὴν ἀποδίδουν εἰς ψυχικὸν ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικὴν. Οὕτως α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων

τῆς Ἀττικῆς προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστυ — ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως, ἐνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κ ω μ ῶ ν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστυ, ἦτοι πόλις, εὐκόλως ἠνθούον περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων τῶν καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄ σ τ υ ὡς ἰσοδύναμος μετὰ τὴν λέξιν Ἀ θ ῆ ν α ι. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οἱ εὐίθεις (= οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος ἄνθρωποι) εἶναι συνήθως ἀ π ο ν ῆ ρ ε υ τ ο ι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀ π ἄ τ η ν, κατέληξεν, ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἀπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 187. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἦτοι οἱ διάφοροι λεκτικὸὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχῆ. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντί τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν: Ὁ **Συρακόσιος** πολέμιος τῶν **Ἀθηναίων** (= οἱ Συρακόσιοι — τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πρβλ. *Καίρεται ὁ Τοῦρκος στ' ἄλογο κι ὁ Φράγκος στὸ καράβι*).

β') τὸ μέρος ἐνὸς ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν: ἴθι **στέγγης** εἶσω (= οἰκίας) Σοφ. (πρβλ. *Κάθε κλαδὶ καὶ κλέφτης = κάθε δένδρο κλπ.*).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης: κατέθετο **τὸν σίδηρον** (= τὰ ὄπλα) Θ. (πρβλ. *Νὰ τρώῃ ἢ σκοουριά τὸ σίδερο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρειωμένο*).

δ') τὸ παράγον κά τι τι ἀντὶ τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ: *πλήσον κρατῆρα μελίσης* (= μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγῆ. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας κά τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ποιηθέντος ὑπ' αὐτοῦ: Ὁμηρος, Ἡσίοδος (= τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (= οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (Πρβλ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης = τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ κλπ.).

β') ὁ ἐφευρὼν κά τι ἢ κύριος ἐνὸς πράγματος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου: *σπλάγχνα ὑπείρεχον Ἡφαιστοιο* (= τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεὸς ἐνομιζέτο ὁ Ἡφαιστος) Ὀμ. (πρβλ. *Συνεννοῦνται μετὸν Μαρκόνῃ* = μετὸν ἀσύρματον τηλεγράφων, τοῦ ὁποίου ἐφευρέτης εἶναι ὁ Μαρκόνης).

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν: ἐς δά-

κρυα ἔπεσε τὸ θέητρον (=οἱ θεαταί) Ἡρόδ. ἐπυρθανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (= εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (Πρβλ. *Νὰ γευτοῦν πολλῶν λογιῶν τραπέζι* = φαγητά).

δ') τὸ ἀφρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τὰνάπαλιν: **νεότης πολλή** ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (= νέοι ἄνδρες) Θ. **ὀμηλική** ἐστὶν ἐμοὶ (=ὀμηλιξ) Ὅμ. **λήρος** (= ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πρβλ. *Τὸ σπαθὶ τῷχει καμάρι ἢ λεβεντιά* = οἱ λεβέντες. *Εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο*).

3) Ἡ ἀντονομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ ἐνὸς κυρίου ἢ προσγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἣτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν: *Πηλεΐδης* = ὁ Ἀχιλλεύς, *Ἀτρεΐδαι* = ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') ἡ περίφρασις, ἢ ὁποία δηλοῖ τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιοτάτην καὶ γνωστοτάτην πρᾶξιν ἢ ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου: **ὦ παῖ Ἰππονίκου** (= ὦ Καλλία) Πλ. **ὁ τῆς Τροίας πορθητής** (= ὁ Ὀδυσσεύς). **βίη Ἡρακληΐη** (= ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) Ὅμ. (πρβλ. **Ὁ γυιὸς τῆς καλόγριας** = Ὁ Καραϊσκάκης. **Ἡ ἐξοχότης σου** = σὺ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἢ ἐν νόημα ἐκφράζεται οὐχὶ μὲ τὴν κυρίαν λέξιν ἢ φράσιν, ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλην, ἢ ὁποία ἔχει παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κάτι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον: **οὐχ ἦκιστα** (= μάλιστα), **οὐκ ἄγνωῶ** (= γινώσκω καλῶς). (Πρβλ. *ξόδεφα ὄχι λίγα γι αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν*).

β') ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖται κανεὶς λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἔννοιαν ὅπως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του, ἵνα ἀστευθῇ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ κάποιον ἄλλον: **ὡς ἡδύς εἶ!** (ἀντὶ: **ὡς ἀηδὴς εἶ**) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμός. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐνεκα φόβου, ὁ ὁποῖος προέρχεται συνήθως ἀπὸ κάποιαν πρόληψιν ἢ δεισι-

δαιμονίαν, χρησιμοποιοῦ κανεῖς ἄνευ προσποιήσεως λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καλὴν καὶ εὐόϊωνον ἢ ἄχρουν σημασίαν, ἀντὶ τῶν ἐναντίων : *Εὐμενίδες* (= αἱ Ἐρινύες). **Εὐξείνος** πόντος. (Πρβλ. τὸ *γλυκάδι* = τὸ ξίδι, τὸ καλὸ σπυρὶ = ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. π ἄσχειν ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων τελευτᾶν, ναυαγῆν, ἡττησθαι κ.τ.τ : **μῆ τι ναῦς πάθη** (= μῆ ναυαγήση) Εὐρ. (Ὅμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν λέγει κανεῖς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνθητες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ ἓν σχετικὸν νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα : **πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις** Λυσ. (πρβλ. **σὰ δύο βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλή του**).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν χρησιμοποιοῦ κανεῖς μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς (§ 185, 1) οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι λέγει πράγματα ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του : **κυάμων ἀπέχεσθαι** (= μῆ πράττειν τὰ πολιτικά· οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). **μῆ γεύεσθαι μελανούρων** (= μῆ ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις) Πυθαγόρου λόγος. (Πρβλ. **ἄναψε ὁ γιालὸς καὶ κήικαν τὰ ψάρια**· φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατελήφθη ἀπὸ μεγάλης ὀργῆς. **Τ' ἄσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἄι Νικόλας** = ἐχίονισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου).

Π Ι Ν Α Ξ
Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ω Ν Κ Α Ι Λ Ε Ξ Ε Ω Ν

- Αιτιατική**, σελ. 22 § 28,3 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 30, § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31 § 39 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68 § 90 — αἰτιατικῆ ἀπόλυτος, σελ. 161, § 169.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 49, § 60 κ.έ. — ἔξωτερικόν, ἐσωτερικόν ἢ σύνταχον, σελ. 51, § 65 κ.έ.
- Ἀντωνυμίαι**, σελ. 32, § 40 κ.έ.
- Ἀπαρεμφατική σύνταξις**, σελ. 147, § 161 κ.έ.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 144, § 157 κ.έ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 153, § 164.
- Ἄρθρον** σελ. 44, § 53 κ.έ.
- Ἄρνητικά μόρια**, σελ. 103, § 121 — σελ. 161, § 173 κ.έ.
- Ἄττική σύνταξις**, σελ. 12, § 12, Σημ.
- Γενική**, καθαρὰ ἢ ἀφαιρετική, σελ. 22, § 28, 4 καὶ 5 — κατηγορηματική, σελ. 14, § 14, β' — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 24, § 29 κ.έ. — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 30 § 37 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 69, § 91 — **γενικῆ ἀπόλυτος**, σελ. 156, § 168 καὶ σελ. 158, § 169, Σημ. α'.
- Δίπτωτα**, ῥήματα βλ. Ῥήματα
- Δοτική**, καθαρὰ ἢ ὀργανικῆ ἢ τοπικῆ, σελ. 23, § 28, 6, 7, 8 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 29, § 35 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31, § 38 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 70, § 92 — **δοτικῆ προσωπικῆ**, σελ. 56, § 71.
- Δυνητική**, εὐκτική, σελ. 100 § 119, 2 — ὀριστική, σελ. 99, § 117, 2.
- Δυνητικὸν ἄν**, σελ. 101, § 119, 2, Σημ. β'
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 98, § 116 κ.έ. — εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 98, § 117 κ.έ. — εἰς τὰς ἐξηρτημένους προτάσεις σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Ἐλλειψις**, σελ. 14, § 17 κ.έ. καὶ σελ. 173, § 184 κ.έ.
- Ἐλξις**, σελ. 42, § 52, 5 καὶ Σημ. καὶ σελ. 168 § 180, 6.
- Ἐπεξήγησις**, σελ. 17, § 21,2 κ.έ.
- Ἐπίθετα ῥηματικά εἰς -τος ἢ -τέος**, σελ. 159, § 171 κ.έ.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 18 § 24, κ.έ.

- Ἐπιρρήματα**, συντασσόμενα μετά τινος τῶν πλαγίων πτώσεων, σελ. 30, § 37 κ.έ. — με διαφόρους σημασίας, σελ. 71, § 93, 2.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 69, § 89 κ.έ.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 88, § 100 κ.έ. — συντασσόμενα μετά γενικῆς σελ. 31, § 37, 2.
- Ἐρωτήσεις**, εὐθεῖαι, σελ. 101, § 122 — πλάγαι, σελ. 136, § 151 — ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, σελ. 104, § 122, 3.
- Εὐκτική**, σελ. 100, § 119 — ἐπαναληπτικὴ ἢ τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 102, § 119, 2, Σημ. γ'.
- Θέσις λέξεων** σελ. 169, § 181 κ.έ.
- Κατηγορήμα**, σελ. 9, § 6, 2 καὶ § 7.
- Κατηγορούμενον**, σελ. 9, § 7, 2 ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν σελ. 11, § 10α, Σημ.
- Κῶλον** (περιόδου), σελ. 8, § 5, β'. Σημ.
- Λεκτικοὶ τρόποι**, σελ. 177, § 187.
- Μέσα ῥήματα** βλ. Ῥήματα.
- Μετοχή**, σελ. 151, § 165 κ.έ. — ἐπιθετικὴ, σελ. 151, § 166 — ἐπιρρηματικὴ, σελ. 156, § 168 — κατηγορηματικὴ, σελ. 152, § 167 κ.έ. — ἐπιρρηματικὴ ἀπόλυτος ἢ συνημιμένη, σελ. 156, § 168.
- Ὀνομαστική**, σελ. 22, § 28, 1 — ἀπόλυτος, σελ. 167, § 180, 3, α'.
- Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 17, § 21 κ.έ.
- Παθητικὰ ῥήματα**, βλ. Ῥήματα.
- Παράθεσις** ἢ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμός, σελ. 17, § 21, 1.
- Παραθετικά ἐπίθετα**, σελ. 30, § 31 κ.έ.
- Περίοδος** (λόγου), σελ., 8, § 5, β'. Σημ.
- Πλάγιος λόγος**, σελ. 141, § 155 κ.έ.
- Πλεονασμός** (λόγου), σελ. 174, § 185 — ἀρνήσεων, σελ. 162, § 176, 2. Σημ. α' καὶ γ'.
- Προθέσεις**, σελ. 73, § 94 κ.έ.
- Προσδιορισμοί**, σελ. 16, § 20 — ὀνοματικοὶ ὁμοίωτοι, σελ. 17, § 21 κ.έ. — ὀνοματικοὶ ἑτερόωτοι, σελ. 24, § 29 κ.έ. — ἐπιρρηματικοί, σελ. 68, § 89 κ.έ.
- Πρότασις** (τί λέγεται), σελ. 7, § 2 — εἶδη προτάσεων σελ. 7, § 3 κ.έ.
- Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι** σελ. 8, § 5, α καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρημέναι, σελ. 8, § 5, β καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ. — αἰτιολογικαί, σελ. 124, § 141 — ἀναφορικαί, σελ. 138 § 152 κ.έ. — ἀποτελεσματικαί, σελ. 134, § 149 — εἰδικαί, σελ. 123, § 139 — ἐνδοιαστικαί, σελ. 135, § 150 — παραχωρητικαί, σελ. 131, § 146 — τελικαί, σελ. 125, § 142 — ὑποθετικαί, σελ. 126, § 143 — χρονικαί, σελ. 132, § 147.

Πτώσεις, ἀρχική σημασία ἐκάστης πτώσεως, σελ. 21, § 28 — αἱ πλάγια πτώσεις ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68, § 90 κ.έ.

Ρῆμα, συνδετικόν, σελ. 9, § 7, 2, καὶ σελ. 10, § 29 κ.έ.

Ρήματα, ἐνεργητικά, σελ. 48, § 59 κ.έ., μονόπτωτα, σελ. 51, § 65 κ.έ. δίπτωτα, σελ. 58, § 72 κ.έ. — μέσα, σελ. 61, § 79 κ.έ. — παθητικά, σελ. 65, § 83 κ.έ. — οὐδέτερα, σελ. 68, § 88 — ἀπρόσωπα, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 149, § 164.

Ρηματικά ἐπίθετα, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 159, § 171 κ.έ.

Σύγκρισις ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως, σελ. 27, § 33.

Συγκριτικά ἐπίθετα, σελ. 26, § 31 κ.έ.

Συμφυρσις, σελ. 166, § 180, 2.

Συμφωνία ὄρων προτάσεως, σελ. 11, § 12 κ.έ.

Σύνδεσις προτάσεων, εἶδη αὐτῆς, σελ. 107, § 124 — κατὰ παράτα-

ξιν, σελ. 8, § 5, α' καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 8, § 5, β' καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ.

Σύνδεσμοι, συνδέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 123, § 139 κ.έ.

Συνθετικοὶ λόγοι, σελ. 107, § 124 κ.έ.

Σχήματα λόγου, σελ. 166, § 179 κ.έ. — γραμματικά, σελ. 166, § 180 — θέσεως λέξεων, σελ. 171, § 182 κ.έ. — πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 173, § 183 κ.έ. — σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 177, § 187 κ.έ.

Ὑπερθετικά ἐπίθετα, σελ. 28, § 34.

Ὑποκείμενον, σελ. 9 § 6, 1 — ψυχολογικόν, σελ. 22, § 28, 1, Σημ. — ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 147, § 162 κ.έ.

Χρόνοι (τοῦ ῥήματος), σελ. 89, § 102 κ.έ. — χρήσις καὶ σημασία τῶν χρόνων εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 90, § 104 κ.έ. — εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 105, § 123.

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον ἐν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946 Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΓ', 1965 (IV) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 60.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1261/23-3-65
Εκτύπωσις - Βιβλιοδοξία : ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε. - Φιλαδελφίας 4 - ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

0020566782

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

